

CURIER

REVISTĂ DE CULTURĂ ȘI BIBLIOLOGIE

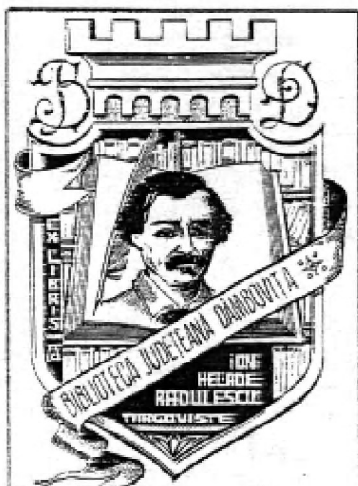
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „Ion Heliade Rădulescu”
DÂMBOVIȚA

Călătorul iubitor de trecut – și nu sunt puțini cei care caută preajma locurilor evocatoare, dovadă mulțimea celor care vizitează cu osebire Curtea Domnească și Mănăstirea Dealu – va fi fiind de fiecare dată impresionat de „cartea deschisă” în care vede aieva închipuirile sale născute de lecturi, povești, legende despre gloria trecută a românilor. O dată întors la ale sale, va simți sporită mândria că este urmașul unor luminați și bravi înaintași, care au știut întotdeauna să vadă steaua călăuzitoare a neamului, în ciuda norilor de cele mai multe ori negri și involburăți, care arareori lăsau câte o tăietură de cer liber deasupra acestui pământ, pentru care ei au trăit și au murit.

Mircea Horia Simionescu

TÂRGOVIȘTE • An XIV - Nr. 2 (27) 2007
ISSN 1223-9712

Colectivul de redacție:

Dr. Victor Petrescu –
Redactor șef,
directorul bibliotecii

Redactori
Vlăduț Andreescu
Cornel Albuleț
Ileana Faur
Alexandru Ștefănescu

Procesare computerizată
Mariana Briceag
Ileana Faur

Tehnoredactare
Ion Anghel

Redacția și administrația:
Str. Stelea, nr. 2
Târgoviște, Dâmbovița 130018
Tel/fax: 0245/612316
www.bjdb.ro
office@bjdb.ro

Editura **Bibliotheca**
Str. Nicolae Radian,
Bl. KB2/3, Târgoviște
Tel/fax 0245/212241
www.bibliotheca.ro

Tiparul:
VLASTA PROFESSIONAL
Târgoviște

SUMAR

TÂRGOVIȘTE - CONTINUITATE CULTURALĂ ÎN TIMP

- Iancu Văcărescu și „Primăvara amorului” / 1
Dr. Victor Petrescu
- Unitate culturală românească în europenitate / 3
Dr. George Coandă
- Istoricul arhivei Primăriei orașului Târgoviște (1832 – 1864) / 4
Pârvan Dobrin

DIN VIAȚA BIBLIOTECILOR

- Animație culturală în biblioteci / 7
Vlăduț Andreescu
- Centrul de informare al comunității și biblioteca / 12
Cateluța Barbu

DEMERS BIBLIOTECAR MODERN

- Tipologii ale lecturii / 13
Dr. Victor Petrescu
Dr. Mihai Octavian Sachelarie
- Rolul bibliotecarului în comunitățile mici / 16
Dr. Sultana Craia
- Cultura informațională. Abordări conceptuale și modele specifice / 17
Dr. Elena Tîrziman
- Integrarea bibliotecii digitale în era noilor tehnologii de informare și comunicare / 21
Dr. Agnes Erich
- Noile misiuni ale bibliotecilor universitare / 24
Dr. Gheorghe Buluță

PATRIMONIUM

- Simboluri naționale ale Franței văzute de scriitorii români de expresie franceză / 26
Dr. Ștefania Rujan
- N. Georgescu-Tistu – o operă dedicată cărții / 27
Emil Vasilescu
- Dâmbovițeni în Marele Război. 90 de ani de la victoriile de la Mărăști, Mărășești și Oituz / 29
Alexandru V. Ștefănescu
- Modelul spaniol. Interviu luat în august 1996 lui Alexandru Ciorănescu / 31
Ștefan Ion Ghilimescu
- Aurelian Chivu - linii pentru exegeză / 32
George Toma Veseliu
- Ingeniosul (ne)temperat. Dialog cu Mircea Horia Simionescu / 34
Mihai Stan

TABLETE DE SCRITOR

- Alt Popas: Târgoviște / 36
Virgil Carianopol
- Târgul / 38
Marin Petre Constantin

- LUCRĂRI DE SPECIALITATE / 39
Liliana Neacșu

Târgoviște

CONTINUITATE CULTURALĂ ÎN TIMP

Iancu Văcărescu și „Primăvara amorului”

Poezia erotică reprezentativă care i-a adus o binemeritată apreciere în epocă precum și după aceea, este „*O zi și o noapte de primăvară la Văcărești*” sau „*Primăvara amorului*”, creație de tinerețe, scrisă înainte de 1819, după mărturisirea lui Heliade¹ chiar prin 1812, când avea „*abia douăzeci de ani*”. Înclinăm să o datăm în perioada isprăvniciei de Dâmbovița, când poetul a locuit la Văcărești. Ea înglobează noutățile aduse liricii românești făcând totodată trecerea spre o nouă generație, cea a lui Cârlova, Heliade, Alexandrescu, fiind alcătuită din 109 catrene, având 436 de versuri. Motivul este anacreontic, în tratarea sa apropiindu-se de Athanasie Christopoulos cu afinități de idealist din Gessner sau Florian. Întâlnim meditația asupra atotputerniciei dragostei, apologia vieții trăite în natură, la țară, influența filosofiei horatiene, de tip luminist, fiind evidentă. Poezia, având trei părți, dezvăluie faptul că Iancu Văcărescu, retras la poalele Carpaților, meditează asupra atotputerniciei lui Amor fiind convins că oriunde ar merge este prins în mrejele sale: „*N-am să scap, în piept port doru / Piste ape, piste munți; / Văz că piste mări Amoru, / Când o vrea își face punți. // La Carpați mi-am adus jalea, / Lor am vrut s-o hărăzesc; / Resunetu, frunza, valea, / Apele mi-o îmulțesc!*”.

Își încearcă lira cântând pe Amor, deși „*Nici Apollo nu se prinde, / Cel mai nalt din cântători*”. Eruditul poet apelează, ca în multe alte creații ale sale, la personaje sau simboluri ale antichității greco-latine în spiritul clasicismului întârziat al epocii: Diana, Venus, Minerva, Marte, Ceres, Baccus, Neptun, Pluton, Tridinț (Poseidon, Neptun): „*Lui Apollo, când va frânge / Organu cel mai iubit; / Sabia plină de sânge / A lui Marț a stăpânit. // Baccu, lui Tirsuși închină; / Ceres, Pan, Fauni, Silvani, / Spre a nu le găsi vină / Slujesc lui zi, noapte, ani*”.

Descrierea Târgoviștei și împrejurimilor sale, privită ca o Arcadie bucolică, este făcută în stilul eroticii anacreontice a secolului al XVIII-lea dar și cu accente preromantice. Este unul din primele pasteluri din literatura română: „*Se întinde o câmpie / De subt poale de Carpați, / Câmp deschis de vitejie / La români lăudați; // Surpături sunt de o parte, / D-un oraș ce a domnit; / O gârliță-ncoaci desparte / Un crâng foarte-nveselit. // Acolo am eu o căscioară / Pe un vârf de delișor; / Curge-n vale-i o apășoară / Murmurând încetișor. // În potrivă zmăltuite / Dealuri altele se văd, / Ș-în vâlcările-nflorite / Mieși pasc, alerg, se joc, șad*”.

În acest decor, „*lăsând al lunei mare / Cinsti, nădejdi*

și *fumuri seci*”, depărtându-se de „*vrăjmași calzi*” și „*prieteni reci*” cunoaște odihna, bunătața vieții, făcând un elogiu virgilian acesteia, trăirii directe, senine, precum și iubirii, naturii. Dând pildă „*la muncitori*”, „*Când la vie, la grădină / Când la câmp de multe ori*”, este atras de pescuit, vânatoare, prinderea păsărilor. Tabloul cinegetic este remarcabil: „*Când cu mreji amăgitoare / Vii prindeam păsări din zbor; / Când prin țevi fulgerătoare, / Cu plumb le-avârleam omor. // Când cu câinii prin pădure / Vulpe, epure fricos, / Lupul năvălit să fure / Îl răneam mai cu prisos*”.

Deși întărit „cu veselie” prin „muncă, luptă, călărie / jocuri, umblete pe jos” își găsea timp și pentru „musele” ce îi erau „dragii foarte”: „*Musele, ce-mi sunt dragii foarte, / Aveau ceasul hotărât*”.

Ele contribuiau prin „nespusa lor dulceță” la revigorarea spiritului, însuflețindu-l prin „mână, duh, ochi, limbă, viață”. În această stare poetul era încredințat că putea desluși „*un veac mai bun / Cu a cărui așteptare / Răul, oamenii supun*”. Fiind mulțumit „*cu mine / Mă duceam și mă culcam*”.

Partea a doua a poeziei aduce motivul lui Amor care-i bate la ușă poetului. El este un copil cu „arepi zmulte, / Port frumos, dar sfâșiat”. Somnoros acesta îl întreabă cum a intrat cerându-i să se culce iar de îi este foame „*iată pâine, / Apă, vin, de-i vrea să beți*”. Mulțumindu-i, Amor cere să-i vorbească: „*Cât de mic sunt, vezi prea bine, / Nici beau, nici mănânc, nici dorm, / Și acei ce sunt cu mine / Prea puține ori adorm*”.

Pe marginea acestui motiv ce-și are originea în lirica anacreontică s-au emis diferite păreri cu privire la „Primăvara amorului”. Astfel G. Bogdan-Duică², un admirator al lui Anacreon, consideră fragmentul o imitație nereușită plină de „buruieni”.

Alexandru Piru³ susține și el că „*Amor muiat de ploaie*” e o poezie de largă circulație în secolul al XVIII-lea, de vreme ce-o trata și Grécourt, autorul lui *Philotanus* în „*L'amour mouillé*” și Athanasie Christopoulos în „*Amorul udat de ploaie*”. Nestor Camariano⁴ combate această idee, deoarece în lirica poetului grec nu există o asemenea poezie. El a scris „*Fantasma*”, unde înfățișarea lui Amor este aceeași, diferența dintre aceste două poezii constând în prezentarea ca fiind „*udat de ploaie*”. Analizează comparativ pe cei trei poeți, Anacreon, Christopoulos și Iancu Văcărescu, găsind importante deosebiri privind modul de abordare: lipsa

dialogului între poet și Amor la Christopoulos; adăpostirea contra vijeliei, ce lipsește la Christopoulos și la Iancu Văcărescu; lungimea înfățișării lui Amor la Anacreon. Deși acest motiv a avut o largă circulație în secolul al XVIII-lea la Costache Conachi, de exemplu, cu „Amorul din prieteșug” și „Scrisoare către Zulnia”, Iancu Văcărescu, cunoscând atât creația lui Anacreon cât și pe cea a lui Christopoulos⁵, îi dă interpretări noi concordante cu concepția sa despre lume și viață realizând o poezie de dimensiuni ample. Sintetizând, Cornel Cârstoiu afirma: „La Văcărescu, Amor este un copilăș fricos, având aripi pe umeri, care cere adăpost, iar poetul e gata să-l găzduiască, oferindu-i pâine, apă, vin. În final zice că nu știe prin ce farmec Amor l-a făcut să-și piardă somnul și deodată s-a văzut îmbrăcat”⁶.

Era convins deci că poate să îl țină „tot deștept”. De la somnul tihnit poetul „îmbrăcat m-am pomenit”, spre copilăș purtându-l „un puternic nu știu ce!”, sfârșind prin a-i fi drag: „îl iubesc mai mult”. Considerând că „aici nu este locu” îl ia binișor de mână ducându-l „în crângșor, unde-o fântână / Curgând face heleșteu”. Urmează descrierea naturii noaptea, unul din primele pasteluri de acest fel din literatura noastră, anunțând pe Vasile Cârlova (*Înserare*) sau Heliade Rădulescu (*Zburătorul*). Pare că întregul cosmos este altul, stelele sunt mai puternice, apele devin diamantine: „Pe cer mii de mii de stele / Semănat strălucet; / La câmp focuri de surcele / De departe vâpăiau. // Briliant vărsa cu fală / Al fântânei viu susur; / O tăcere, o luceală / Preste tot domnea-mprejur”.

În acest cadru este prezentă privighetoarea, „glasul cântăreții” ce „de jale se spârgea” atingând „simțirea”. Sub „un copaci stufoși”, Amor își spune povestea sa. Cel „ce-nblânzește, tigrii, lei” „/ș-înaltă pe om”, cel ce a supus pe Joe și Hercule, având slavă „îndestulă”, este învins, „tocmai prin această țară / ce-o știam de tot a mea”, de către o copilă, de „șaisprezece anișori”, ce închipuie „fulger de biruitori”. La vederea ei se află „fără milă / tot dodată desarmat”, scăpând prin fugă („Prin păduri coprins de frică, / Alerg, stau, mă uit, ascult”), salvarea fiind buna primire făcută de poet, ceea ce duce la revenirea puterii sale: „Biruirea mea în grabă / A putut a mă slăbi; / Dar din stare cât mai slabă / Mai curând poci m-întări”.

Ivirea zorilor, imaginea câmpului scăldat în rouă, este un alt tablou bucolic de o mare forță descriptivă. „Aurora se coboară / din brațele lui Titon” deschizând porțile „zâmbitoarei dimineți”. Ciobanii își aprind focurile, se aude glasul fluierului „viața firei înmoină”: „Saltă-n sus, pe lângă focuri / Călător și ciobănaș; / Preresună-n multe locuri / Dulce glas de flueraș”.

Cadrul idilic, în care se aude ciripitul păsărelelor, zbieretel turmelor ce „aerul îl umple tot”, este însuflit de „arătorul ce silește / boii săi cei grei la pas” sau de fetițe ce cară apă cântând. Acum rândunelele se întrec în zbor „recorite s-întăresc”, „fluturi mi” zbor, albinele „din floate-n floare” fac „furtișag nesticător”.

Spre final se revine la o fugară descriere a peisajului târgoviștean: „Ochiului s-arăt grămadă / Turnuri, case, vii, grădini, / Munți verzi, munți d-o zăpadă / Lucitoare fiind plini”. Atmosferă în care înălțarea soarelui „cu mândrie”, „pre răsărit”, oferă prilejul să-și înnoiască sângele, să-și dezlege mințile. Acum „orice glas mie-mi vorbește, / orice ton eu înțeleg”, poetul având o „inimă

deschisă”. Este deșteptat „cu o zâmbire” de Amor care-l îndeamnă: „Calcă cu statornicie, / Rabdă tot neostenit, / Ș-orice întâmplare vie / Nu fi desnădejduit! // Ce ai mai scump, mai sfânt, mai mare / Legămintele omenești: / Gând, păreri, încredințare, / Toate să mi le jertfești!”.

Acest final diferă atât la Iancu Văcărescu, cât și la Anacreon sau Athanasie Christopoulos.

Tot erotice sunt și unele versuri compuse prin albume. Redăm pe cele din „La un alb[um]”: „Senin dar d-înțelepciune / Ochii ei întipăresc, / Fermecă, și blând supune / Inimile o slăvesc; / Adevăr e de minune. / Eu n-o spui; toți o ghicesc”.

Sunt dedicate lui Amor, ochilor, trandafirului, ceasului sau vieții în general. În spiritul anacreontic cunoscut se adresează lui Amor: „Nu te cunosc cine ești / Tiran, ce rău mă căznești! / Vezi dacă tu ești amor, / Înmeacă-n sânu-mi ast dor; / Căci de nu m-am priceput / Pacea-mi până n-amperdut, / Inima-mi să mi-o prefac, / Să nu te naști în ea-n veac. / Voi necunoscut să mori, / Groap-având peptu ce-omori”.

În „Hartomadia”, se prefacă că dă în cărți iubitei, pentru a-i ghici gândurile celei care „din copilăria-ți mică / Crești ca scumpă floriceică”: „Voiești prin de cărți ghicire / Să-ți spui a ta norocire? / Vezi dar, nu tăgăduiește, / Să răspunzi ce trebuiește!”

Dorește să afle unde este cel „vrednicu să dobândească / Mâna ta dumnezească!”, cel care să fie fericit pentru că a iubit: „Ești tainica vieții floare, / Cu cosițe bălăioare, / Spune-mi, draga mea, n-ascunde / Pe ce țărături, pe ce unde / S-află unu care are / Cu temei încredințare, / Că el singur fericitu / Ar fi singuru iubit?”.

Cornel Cârstoiu reliefa însemnătatea versurilor sale de factură erotică: „Poezia înseamnă totodată prăbușirea anacreontismului, de vreme ce poetul urmărește cu totul alt scop. Importanța artistică a poeziei constă în interferența celor două direcții: una clasicistă – motive și referințe mitologice și intensitatea vieții interioare – și alta luministă – contrastul dintre orașul stricat și viața sănătoasă de la țară – acel carpe diem și o evocare a naturii. Poezia combină oda cu idila clasică, dar introduce și comunicarea impresiilor stărnite de spectacolul naturii. Este străbătută de un cald optimism; este o împletire de motive interpretate de poet prin concepția sa de viață: „totul în viață să fie săvârșit prin puterea iubirii”⁷.

Dr. Victor Petrescu

Note:

1. Ion Heliade Rădulescu, *Curs întreg de poezie generală*, vol. I, București, 1868, p. XLVIII.
2. G. Bogdan-Duică, *Istoria literaturii române moderne. Întâii poeți munteni*, Cluj, Editura Institutului de Arte Grafice „Ardealul”, 1923, p. 312.
3. Alexandru Piru, *Poezii Văcărești. Scrieri alese*. Studiu introductiv, București, Editura pentru Literatură, 1961, p. LVII.
4. Nestor Camariano, *Athanasios Christopoulos, sa vie, son oeuvre littéraire et ses rapports avec la culture roumaine*, Thessaloniki, 1981, p. 242.
5. Ediția „Poezii lirice”, apărută în 1811.
6. Cornel Cârstoiu, *op.cit.*, p. 46.
7. *Ibidem*, p. 50.

Unitate culturală românească în europenitate

Privind partea benefică a aderării României la Uniunea Europeană, antecameră, de altfel, la viitoarea sa integrare în Noua Ordine Mondială, numită, deocamdată, eufemistic geopolitic, „globalizare”, proces care se va caracteriza printr-o planetară interferențialitate și intercondiționare de civilizații, și, nicidecum, după cum profesec anumite Casandre, prin apariția unei supercivilizații uniformizate după modelul „meltingpot” sau „Coca-cola” – și e de nădăjduit că nu se va întâmpla astfel -, este de observat că românii au avut încă din Evul Mediu și din momentul Renașterii lor vocația de a fi o răspântie, o punte, și totodată, de creuzet. Așadar, dezvoltând ecuația *răspântie + punte + creuzet = sinteză de civilizație*. În aceasta constând, cred, miracolul și dăinuirea etnoculturală românească.

De aici și *condiția de a fi* în europenitate, chiar dacă, politic-teritorial spațiul românesc centripet Carpaților era divizat în două state cu autonomie limitată, datorită stării de suzeranitate impusă de Imperiul Otoman (Țările Românești ale Valahiei și Moldovei) și o provincie (Transilvania) supusă Imperiului Habsburgilor. Însă, contribuția culturală a acestui spațiu la civilizația europeană ni se relevă sub aspectul unei *unități* românești creatoare și contribuitoare la progresul european.

Prin ce se caracterizează această contribuție românească în *unitate creatoare*?

Fără a intra în mrejele unui studiu exhaustiv, ci propunându-mi să marchez doar punctele referențiale care au lucrat în așa fel încât să construiască o *rețea culturală renascentistă*, amintesc aici pe acelea care au penetrat în intercondiționare culturală, în câteva azimuturi românești și europene. Într-o derulare cronologică, iată-le.

În Țara Românească „revoluția tiparului” de la Târgoviște, declanșată, în noiembrie 1508, prin apariția celei dintâi cărți tipărite din Centrul/Sud-Estul Europei. Spun „revoluție” pentru că instalarea tiparului la Mănăstirea Dealu sub domnia lui Radu cel Mare (1495 – 1508) a produs în timp o schimbare profundă de trenduri și de mentalități culturale, dar și o „reacție în lanț” tipografică. Este vorba, o dată, de continuarea, fie și cu intermitențe, a activității tipografice în capitala voievodală de la Târgoviște (atelierile tipografice ale lui Liubavici, Coresi și, apoi cele din vremea domniei lui Matei Basarab la mijlocul secolului XVII), cartea tipărită aici, și cea religioasă, și cea laică, așa cum surprinde corect tânăra cercetătoare Agnes Erich, „*se adresează tuturor românilor*”¹, remarcând un aspect, evident interesant cu rost lucrativ și anume că, după debutul macarian al imprimării de tip Gutenberg în Țara Românească, „*Meșteșugul tipografiei nu mai era o întreprindere domnească, ci una meșteșugărească, la care domnul făcea comenzi, dar se putea adresa direct și clienților*”². Pentru ca „Momentul Coresi” să stea, indubitabil „*la baza făuririi limbii române*

literare, marele lui merit fiind acela că a fost primul cărturar care a luptat în mod conștient pentru introducerea acesteia în biserică, pentru răspândirea acesteia în biserică, pentru răspândirea științei de carte în limba română”³.

A doua oară – în plan acțional – „reacția în lanț” a dus la apariția centrelor tipografice de la Sibiu, Brașov, Alba-Iulia, Sebeș, Orăștie, Cluj, Câmpulung, Govora, Buzău, Iași, București, evoluția imprimării de carte manifestându-se și în înfățișarea grafică a acesteea, cu deosebire în ornamentică, rivalizând, pe măsură ce sporea „producția” de tipărituri, cu cele din occidentul european.

La rândul-i, în vremea păstoririi sale ca mitropolit al Ungrovlahiei, *Antim Ivireanul*, iluminat ierarh, după ce a reactivat centrul tipografic de la Târgoviște, s-a învrednicit a edita un număr impresionant – pentru acea vreme – de cărți, unele destinate arealului eclezial grecesc, meșter tipografic și diortositor fiind ieromonahul Mitrofan Grigoraș⁴.

Și tot mitropolitul Antim își va fi întins purtarea de grijă „*și asupra credincioșilor de neam arab din Patriarhia Antiohiei, pe seama cărora a pus bazele, precum și asupra conașionalilor săi, trimițând în Georgia pe cel mai destoinic ucenic al său, Mihail Ștefan, care a așezat la Tbilisi o tipografie, prima în țara sa de origine, cu caractere georgiene. De același ajutor s-au bucurat și credincioșii de neam grec din Patriarhiile Alexandriei și Ierusalimului, tipărind pe seama lor cărți de slujbă și de teologie în limba greacă*”⁵. Așa cum „*un sprijin deosebit a acordat și credincioșilor români din Transilvania. Se mai păstrează și azi în parohiile românești din Transilvania și Banat sute de cărți tipărite de Antim Ivireanul*”⁶.

Un alt *punct referențial* care a produs o *rețea culturală postrenascentistă* este acela al ceea ce numim „Școala ardeleană” și pe care George Călinescu o consideră, într-un anume fel, avangarda fenomenului de occidentalizare a culturii române atâta vreme cât corifeii acestei școli, Ioan Inochentie Micu (Clain), Gheorghe Șincai și Petru Maior, la răscrucea secolelor XVIII – XIX, „*Iluminați cu mai multă documentație asupra latinității noastre, (...) încep cu o ardoare vrednică de laudă să demonstreze noblețea neamului oropsit*”⁷.

Dar ceea ce puțini istorici ai culturii au sesizat este caracterul său de interferențialitate, dar și de iradiere, caracter pe care l-au sesizat Constantin C. Giurescu și Dinu C. Giurescu. Ei împărtășesc convingerea că identificarea de către blăjeni a latinității limbii noastre și a originii daco-romane a poporului român își are sorgintea în idei ce „*fuseseră exprimate mai înainte de cronicarii moldoveni și munteni, de Grigore Ureche, Miron Costin, Dimitrie Cantemir și stolnicul Constantin Cantacuzino (...). Învățații transilvăneni le reiau, le dezvoltă, le dau o întregă*

argumentare istorică și filologică, și alcătuiesc pe temeiul lor, adevărate monumente culturale, în slujba redeșteptării poporului nostru”⁸.

Iar această școală și-a răspândit în spațiul românesc extracarpatic ideile sale – un adevărat program de doctrină națională – și prin ceea ce cei trei corifei, împreună cu Ioan Molnar și Ion Budai-Deleanu, au redactat, justificând cererile românilor transilvăneni adresate Curții imperiale de la Viena: „Supplex Libellus Valachorum”. Sunt idei care au avut „un adânc răsunet nu numai în Transilvania, dar și dincoace de munți unde au contribuit la mișcarea de renaștere culturală și politică”⁹.

Și dacă mai adaug că Gheorghe Lazăr, trecând Carpații, va fi fost la școala bucureșteană de la „Sf. Sava” un excelent promotor al programului național al mișcării post-renascentiste/iluministe ardelenene, imaginea de *punct referențial*, creator de *rețea culturală* în geospațialitatea românească, este, de bună seamă, indelebilă.

Note:

1. Erich, Agnes. *Istoria tiparului românesc de la începuturi până la apariția marilor edituri comerciale*, Târgoviște: Editura Bibliotheca, 2006, p. 33.
2. *Ibidem*, p. 30.
3. *Ibidem*, p. 36.
4. Păcurariu, Mircea. *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, București: Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1992, p. 147.
5. *Ibidem*, p. 155 – 156.
6. *Ibidem*, p. 156.
7. Călinescu, G. *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, București: Editura Minerva, 1982, p. 63.
8. Giurescu, Constantin C.; Giurescu, Dinu C. *Istoria românilor din cele mai vechi timpuri până astăzi*, București: Editura Albatrosul, 1971, p. 483.
9. *Ibidem*, p. 484.

Dr. George Coandă

ISTORICUL ARHIVEI PRIMĂRIEI ORAȘULUI TÂRGOVIȘTE 1832 - 1864

Menționat documentar în 1396 drept una din capitalele Țării Românești, orașul Târgoviște își va păstra acest rol, cu intermitență, până la sfârșitul domniei lui Constantin Brâncoveanu.

În dubla sa calitate de oraș și reședință voievodală, Târgoviște va fi gazda instituțiilor centrale ale Statului, iar în perioadele de timp în care reședința țării era orașul București, domnia va fi reprezentată în oraș prin dregători proprii, începând cu pârcălabii, continuând cu ispravnicii scaunului Târgoviște și sfârșind cu vornicii orașului, deveniți, la începutul secolului al XVIII-lea, mari vornici de Târgoviște, cu rol și de ispravnici ai județului Dâmbovița.¹

Pe lângă reprezentanții domniei, Târgoviștea avea, precum alte orașe mari ale țării, o conducere proprie compusă dintr-un județ și un număr de pârgarii.

Județii sunt pomeniți în documente începând cu anii 1512-1521, ani din care datează și primul sigiliu al orașului. În perioada cuprinsă între 1640 și jumătatea secolului al XVIII-lea, atât județii cât și pârgarii nu mai sunt menționați în documente. Județii târgovișteni încep a fi menționați din nou abia după 1752, probabil în contextul desființării dregătoriei de mare vornic de Târgoviște.

S-au păstrat mai multe documente emise de județii

și pârgarii Târgoviștei sau cu referire la activitatea acestora, fapt care i-a determinat pe unii cercetători să afirme existența unei cancelarii a orașului unde se întruneau pârgarii și județul, unde se scriau actele și unde era păstrată condica orașului și poate și alte documente.²

Ceea ce în studiul respectiv este numită, cam pompos, cancelarie, era de fapt locuința județului, unde erau scrise actele și unde se desfășurau activitățile curente. În sprijinul acestei afirmații vine faptul că, în 1831, când se pune problema înființării Sfatului orașenesc, prima grijă a fost închirierea unui spațiu, deoarece acesta funcționa în casa ultimului județ al orașului, logofătul Nicolae Andronescu.³

Din perioada premergătoare Regulamentului Organic ni s-au transmis mai multe documente referitoare la conducerea administrativă a orașului Târgoviște, păstrate în general, la Arhivele Naționale Istorice Centrale. Mai găsim de asemenea, un inventar al documentelor orașului conținând 19 poziții ale unor unități arhivistice din perioada 1641-1827, constând din hrisoave domnești, anaforale și petiții referitoare la proprietățile bisericilor Curtea Domnească și Sf. Vineri.

Inventarul conține și 6 unități arhivistice referitoare la demersurile târgoviștenilor conduși de județul orașului,

logofătul Nicolae Andronescu, pentru apărarea moșiei orașului în fața încercărilor de acaparare a acesteia de către domnitorul Alexandru Șuțu.⁴

Arhiva instituției în perioada 1832 – 1863.

Regulamentul Organic al Țării Românești consacra prima separare a puterilor în stat și iau ființă instituțiile publice, în sensul modern al cuvântului⁵.

Regulamentul în sine este lapidar în ceea ce privește organizarea și funcționarea unor instituții, printre care și Arhiva Statului, precum și în ceea ce privește crearea și organizarea arhivei curente⁶.

Lipsurile constatate în regulament sunt suplinite, în anii care au urmat, de regulamente de organizare și funcționare a instituțiilor publice precum și a modului de înregistrare a documentelor, de constituire a arhivei curente și de preluare a acesteia în vederea predării la Arhiva Statului.

Sfatul orășenesc sau Maghiistratul orașului Târgoviște a luat ființă în toamna anului 1831 în condiții de nerrespectare a prevederilor Regulamentului Organic.

A fost nevoie de intervenția energică a generalului Kisseff în timpul uneia din vizitele sale la Târgoviște, pentru ca sfatul să fie legal constituit, în urma alegerilor din 27 iunie 1832⁷.

Modul de funcționare a sfaturilor orășenești, alegerea acestora și atribuțiile lor au fost fixate prin proclamația generalului Kisseff către orășeni și prin „Regulamentul pentru sfaturile orășenești du prin orașele Prințipatului Valahii”⁸.

Alegerile din iunie 1832 pentru Sfatul orășenesc Târgoviște au constituit și actul de naștere al cancelariei noii instituții. Acesta funcționa cu un personal restrâns și fără prea multă experiență în domeniu: un secretar și un scriitor, subordonați șefului instituției-prezidentul.

Din 30 iunie 1832 încep și primele înregistrări în registrul de ieșire care s-a păstrat. Prima înregistrare se referă tocmai la arhivă. Maghiistratul cerând Ocârmuirii Județului Dâmbovița un funcționar al acesteia care să ajute la ordonarea documentelor⁹.

Cu toate că sunt trimise instituțiilor locale instrucțiuni asupra obligativității și a modului de înregistrare a documentelor, a repartizării documentelor în dosare, pe probleme, și a modului de inventariere a „delelor săvârșite”, acestea nu au fost luate în seamă, astfel că, la 30 decembrie 1833, Ocârmuirea Dâmbovița

insista ca Sfatul orășenesc să „gătească” dosarele de arhivă și să întocmească opisul celor „săvârșite”¹⁰.

Demersuri pentru inventarierea dosarelor săvârșite în vederea predării la Arhivele Statului vor fi făcute periodic fără vreo finalitate în ceea ce privește predarea, deoarece intenția de a prelua arhivele instituțiilor la nivelul întregii țări era nerealizabilă.

Arhiva creată în primii ani de la înființarea instituției nu a fost preluată invocându-se „neștiința” sau lipsa instrucțiunilor. Abia în 1835, în urma unor demersuri repetate, Ocârmuirea Dâmbovița desemnează un funcționar care să ajute la „regularizarea hârtiilor Maghiistratului”¹¹. Astfel, s-a reușit gruparea în dosare, pe probleme a documentelor din anii 1832 – 1835¹².

În întreaga perioadă de funcționare a Sfatului orășenesc, activitatea cancelariei

și munca de arhivă s-au aflat în sarcina secretarului instituției, care, având în vedere lipsa acută de personal, trebuia să se ocupe personal de înregistrarea, gruparea documentelor în dosare și inventarierea acestora.

Arhiva era inventariată anual, păstrându-se asemenea opise începând cu anul 1847.

Documentele create în decursul unui an erau repartizate în dosare, pe probleme. Dosarele aveau coperte pe care era înscris numărul, anul, rezumatul uneori mai pe larg, alteori succint; erau cusute, numerotate, certificate, șnuruite și sigilate.

În general documentele erau așezate în dosare cronologic și întotdeauna în fascicole, iar în unele cazuri documentele erau cusute astfel încât nu se putea citi integral textul. Documentele de format mai mare, depășind cadrul copertelor, au suferit deteriorări de-a lungul anilor.

Deși redat succint conținutul dosarului este, în cele mai multe cazuri, destul de concis: „Curățenia orașului”, „Revizia casei Maghiistratului”, „Strejuirea de noapte”, „Călcarea moșii orașului”. Există și formulări lapidare de genul: „O catagrafie”, „Feluri de științe”. Rezumatul unor dosare provoacă zâmbete: „Cheltuielile ce se face cu burțile arestaților”, „Taurul guvernului”¹³.

Pe lângă dosarele de corespondență mai există și materiale preconstituite, cele mai multe fiind registre de intrare-ieșire. Corespondența era înregistrată separat, documentele intrate având număr diferit de cele emise din oficiu sau expediate ca răspuns.

Din 1836 se păstrează un registru de intrare pentru

jalbe care avea următoarele rubrici: Număr curent, luna și ziua, cuprinsul, rezolvarea¹⁴.

Începând cu anul 1848 se păstrează și registrele casei Maghistratului conținând intrările și ieșirile unor sume de bani.

S-au păstrat din această perioadă registre, condici și corespondență ale unor comisii care au funcționat în cadrul instituției: Comisia spitalului și Comisia de încartiruire a armatelor austriece.

Ca instrumente de evidență întocmite de creatorul fondului, pe lângă opisele întocmite anual și păstrate disparat, începând cu 1847, mai există două opise întocmite în 1914 și 1923 cuprinzând rezumatele succinte ale dosarelor create și păstrate începând cu anul 1832.

În privința numărului de dosare create într-un an acesta a variat în perioada 1832 – 1863 de la 28 la 112 u.a.

Neavând un sediu propriu, Sfatul orășenesc a funcționat în spații închiriate de la particulari, deci și arhiva a fost mutată în mai multe locații. În ciuda acestor peregrinări documentele nu au avut de suferit, starea lor de conservare fiind, în general, bună.

Este de remarcat, existența unor documente referitoare la moșia orașului și la întreținerea bisericilor Curtea Domnească și Sfânta Vineri din Târgoviște.

Aceste documente erau păstrate separat de arhiva administrativă într-o ladă aflată în grija prezidentului sfatului și erau predate la expirarea mandatului acestuia noului prezident, regulă urmată și în perioada următoare, până în anii '50, când urma documentelor se pierde¹⁵.

La documentele inițiale menționate mai sus s-au adăugat, în decursul anilor, altele constând din: acte de donație a unor terenuri pentru construcția unor edificii publice, planuri ale orașului, ale moșiei acestuia, ale piețelor, parcurilor și ale unor edificii publice. Tot aici se păstrau și unele acte solemne de genul pergamentului care consemna punerea pietrei fundamentale a lucrărilor de alimentare a orașului cu apă potabilă. Inventarul acestor documente conține 208 poziții și se încheie cu înregistrarea hrisovului sfințirii Bisericii Mitropoliei din Târgoviște în luna noiembrie a anului 1933¹⁶.

Datorită modului în care a fost asigurată păstrarea și conservarea pe o perioadă îndelungată de timp, în

ciuda unor vicisitudini ale vremii, arhiva Primăriei orașului Târgoviște, constituie cel mai complet fond arhivistic aflat în posesia D.J.A.N. Dâmbovița, cuprinzând o cantitate de 137 m.l. și 9374 u.a.

Deși a fost mutată dintr-un local într-altul, starea de conservare a arhivei este destul de bună.

De notat refuzul constant al autorităților orășenești de a vinde arhiva istorică drept maculatură, cu toate că au existat întotdeauna probleme legate de spațiul de depozitare.

Prof. *Păruan Dobrin*
Direcția Județeană Dâmbovița
a Arhivelor Naționale

NOTE

1. Teodora Rădulescu. *Sfatul domnesc și alți mari dregători ai Țării Românești, din secolul al XVIII-lea. Liste cronologice și cursus honorum*. București: Editura Direcția Generală a Arhivelor Statului, 1972, p. 20.

2. Lia Lehr. *Organizarea administrativă a orașului Târgoviște în secolele XVI-XVII*, în „Acta Valachica”, Târgoviște, 1972, p. 168.

3. Mihai Oproiu, Păruan Dobrin. *Târgoviște. Orașul și împrejurimile sale între 1821-1918*, vol. II. Târgoviște: Editura Bibliotheca, 2001, p. 70.

4. D.J.A.N. *Dâmbovița, fond Primăria orașului Târgoviște*, dosar 22/1922, f. 95 – 96.

5. Constantin Moisil, *Arhivele Statului și Regulamentul Organic*. În: „Revista Arhivelor”, vol. II, nr. 4 – 5, București; Tipografia Curții regale, 1927 – 1929, p. 273.

6. *Regulamentul Organic*, 1832, p. 80.

7. D.J.A.N. *Dâmbovița, fond Prefectura județului Dâmbovița*, dosar 122/1833, f. 2 – 9.

8. Ibidem.

9. Idem, *fond Primăria orașului Târgoviște*, dosar 29/1832, f. 1.

10. Idem, *fond Prefectura județului Dâmbovița*, dosar 150/1833, f. 2.

11. Idem, *fond Primăria orașului Târgoviște*, dosar 5/1833, f. 1.

12. Ibidem, f. 5.

13. Idem, *Opis general*, nr. 2, f. 13 și 43 verso,

14. Idem, dosar 43/1936, f. 3.

15. Idem, dosar 102/1853, f. 1.

16. Idem, dosar 22/1922 – 1933, f. 95 – 109 verso.

Din viața bibliotecilor

ANIMAȚIA CULTURALĂ ÎN BIBLIOTECI

Sesiunea de studii și comunicări a Bibliotecii Județene „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița 18-19 decembrie 2007

Sesiunea de studii și comunicări a Bibliotecii Județene „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița a cuprins următoarele comunicări în plen: *Cultura informațională în societatea contemporană* (conf.univ.dr. Elena Târzișman, director general Biblioteca Națională a României); *Biblioteca și comunitatea* (conf.univ.dr. Sultana Craia, Universitatea „Spiru Haret” București); *Biblioteca universitară și cerințele utilizatorilor săi* (lector dr. Gheorghe Buluță, director Biblioteca Centrală a Universității de Medicină și Farmacie „Carol Davila” București); *Biblioteca digitală. Între deziderate și realitate* (Emil Vasilescu, redactor șef revista „Biblioteca” București); *Lectura un fenomen social* (lect.univ.dr. Octavian Mihail Sachelarie, director Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș).

Lucrările s-au desfășurat apoi pe secțiuni:

Secțiunea I, „Târgoviște – cetate a culturii românești”: *Cartea tipărită la Târgoviște de către diaconul Coresi* (conf.univ.dr. Agnes Erich, Universitatea „Valahia” din Târgoviște); *Școala și tiparul epocii brâncovenești* (prof.dr. Victor Petrescu, director Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița); *Târgoviștea în epoca luminilor* (dr. George Coandă); *Arta medievală la Târgoviște în secolele XV-XVII* (prof.univ.dr. Maria Georgescu, Universitatea „Valahia” din Târgoviște); *Etica scrisului la Radu Petrescu* (prof.drd. Viorica Arghir, director Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național Dâmbovița); *Elena Văcărescu – o ambasadoare a spiritualității românești în Franța* (conf.univ.dr. Ștefania Rujan, Universitatea „Valahia” din Târgoviște); *Un memorial de călătorie inedit: Vasile Boerescu – „Din impresiunile unui călător prin țară”* (prof. Mihai Stan); *Folclor literar dâmbovițean în secolele XIX-XX* (Ion Bratu, Centrul pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dâmbovița); *Tache D. Athanasie și Asociația Dâmbovițenilor* (prof. Alexandru Ștefănescu, Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița); *Evoluția cărții tipărite în limba română în Țările Române în epoca fanariotă* (bibliotecar Florian Părvulescu, Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița); *Camil Petrescu – romancier* (prof. Tudor Cristea, Colegiul Național „Vladimir Streinu” Găești).

Secțiunea a II-a, „Biblioteca - fundament al educației permanente”: *Planificarea și organizarea serviciilor de bibliotecă* (bibliotecar metodist Vlăduț Andreescu, Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița); *Clasificarea Zecimală Universală în aplicații practice* (Pavelica Părvulescu, Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița); *Lectura și societatea* (Luminița Gogoiu Biblioteca Orașenească „Gh.N.Costescu” Pucioasa); *Scopul, sarcinile și organizarea bibliotecii* (Elena Drăgulin, Biblioteca Municipală Moreni); *Centrul de informare al comunității* (Cateluța Barbu, Biblioteca Comunală Răciu); *Biblioteca între tradiție și actualitate* (Lili Negulescu, Biblioteca Comunală Pietroșița).

Participanții la Sesiune au asistat la vernisajul expozițiilor: de carte „Scriitori dâmbovițeni contemporani” și de desene „Bucuriile iernii”.

SALONUL EDITORIAL „ION HELIADE RĂDULESCU” (Ediția a VI-a)

Ediția Salonului editorial „Ion Heliade Rădulescu” organizat de Consiliul Județean Dâmbovița, Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” și Complexul Muzeal Național „Curtea Domnească” Târgoviște, s-a desfășurat în perioada 4-7 decembrie 2007 la Galeriile Stelea din Târgoviște. Ea a avut drept coorganizatori: Ministerul Culturii și Cultelor, Primăria Municipiului Târgoviște, Direcția pentru Cultură Culte și Patrimoniu Cultural Național Dâmbovița, Societatea Scriitorilor Târgovișteni, Universitatea „Valahia” Târgoviște, Inspectoratul Școlar Dâmbovița, iar ca parteneri media: Târgoviște TV, Columna TV, Minisat, Jurnalul de Dâmbovița, Ziarul Dâmbovița, Ziarul Impact, Trustul Artpress, revista Litere.

Salonul și-a adjudecat dimensiunea națională prin participarea unor edituri și instituții care și-au prezentat producția de carte pe 2007. Invitată de onoare a fost editura bucureșteană RAO.

Activitatea s-a desfășurat pe parcursul mai multor zile. În Ziua cărții târgoviștene au fost prezentate lucrările: *Ghidul bibliotecilor din județul Dâmbovița* de Victor Petrescu, Daniela Stoica, Vlăduț Andreescu, apărută la Editura *Bibliotheca; Târgoviște. Itinerare medievale și moderne*, vol. I, de Maria Georgescu, apărută la Editura *Cetatea de Scaun; O lebedă bolnavă de tristeți* de Ștefania Stâncă, *Pledoarie pentru o statuie* de Mihai Oproiu, *Georgeta Toma, Jozsef Pildner, Cei 33 de domnitori ai Târgoviștei* de Jozsef Pildner, apărute la Editura *Pildner &*

Pildner. De asemenea Ziua cărții școlare, universitare, științifice a evidențiat unele lucrări: *Sisteme politico-administrative europene* de Ioan Alexandru; Ivan Vasile Ivanoff; Claudia Gilia; *Protecția salariaților în Uniunea Europeană* de Dan Țop; Marc Rîchevaux; *Management. Aplicații. Studii de caz* de Gabriel Croitoru; Anișoara Duică și alte lucrări apărute la editurile *Bibliotheca*, *Cetatea de Scaun*, *Gimnasium*, *Valahia University Press*. A urmat apoi Ziua cărții beletristice unde au fost prezentate lucrările: *Fantomele nu răspund la salut* de Dan Gîju; *Holografii* de George Coandă; *Din condici*

și *cartete* de Ștefan Ion Ghilimescu; *Grădinarul* de Rabindranath Tagore (traducere de Jozsef Pildner și Monika Broșovski-Boriga), alte apariții ale editurilor: *Bibliotheca*, *Bibliotheca & Marcona*, *Cetatea de Scaun*, *Pildner & Pildner*.

În premieră, grație sprijinului Ministerului Culturii, au fost conferite premii, în baza jurizării producției editoriale, de către un juriu format din: Victor Petrescu, Ovidiu Cârștina, Mircea Niță, Viorica Arghir, Mihai Stan.

- Premiul „*Ion Heliade Rădulescu*” acordat Editurii „*Bibliotheca*” pentru întreaga activitate editorială;
- Premiul „*Mircea Horia Simionescu*” acordat Grupului editorial „*Bibliotheca & Marcona*” pentru proză;
- Premiul „*Grigore Alexandrescu*” acordat Editurii „*Cetatea de Scaun*” pentru poezie;
- Premiul „*Ioan Alexandru Brătescu-Voinești*” acordat Editurii „*Transversal*” pentru carte dedicată copiilor;
- Premiul „*Marin Bucur*” acordat Editurii „*Bibliotheca*” pentru istorie și critică literară;
- Premiul „*Universitaria*” acordat Editurii „*Valahia University Press*” pentru carte universitară;
- Premiul „*Nicolae Ciorănescu*” acordat Editurii „*Cetatea de Scaun*” pentru carte științifică;
- Premiul „*Gabriel Popescu*” acordat Editurii „*Pildner & Pildner*” pentru grafică de carte;
- Premiul „*Didactica*” acordat Editurii „*Gimnasium*” pentru carte școlară;
- Premiul „*Relații cu alte spații de spiritualitate românească*” acordat Editurii „*Bibliotheca*”
- Premiul „*I.G. Vasiliu*” acordat cotidianului „*Jurnal de Dâmbovița*” și săptămânalului „*Impact*” pentru promovarea culturii scrise în presa locală;

• Premiul „*Ionel Fernic*” acordat Trustului „*Artpress*” pentru cartea de artă „*Istoria Crizantemei de Aur*”;

• Premiul „*Restitutio*” acordat Editurii „*Pildner & Pildner*” pentru reconsiderarea operei unor scriitori dâmbovițeni.

Salonul din acest an s-a dorit un preambul al sărbătoririi, în 2008, a 500 de ani de la apariția primei cărți tipărite în spațiul românesc.

ZILELE BIBLIOTECII

MOȚĂIENI (4-5 octombrie 2007, bibliotecar responsabil Roxana Ilie).

La ediția a IV-a a manifestării au rostit alocuțiuni Pavel Serghe, primarul localității, Vlăduț Andreescu, bibliotecar metodist, Biblioteca Județeană „*Ion Heliade Rădulescu*” Dâmbovița și bibliotecara.

Dedicate Zilei Mondiale a Educatorului și Zilei Internaționale a Persoanelor în Vârstă activitățile desfășurate au cuprins: decernarea unor diplome de excelență unui grup de pensionari – foste cadre didactice; șezătoare literară la care au participat un grup de scriitori dâmbovițeni; medalion literar „*Sunteți dascăli noștri*”. Au fost vernisate expozițiile de carte și material didactic „*Educația la copil*”; de grafică „*Natură vie*”, „*Din traista cu povești*” – audiție pe CD.

VĂCĂREȘTI (5-6 octombrie 2007, bibliotecar responsabil Mariana Aldica).

Desfășurate simultan cu Festivalul

Național de Literatură „*Moștenirea Văcăreștilor*”, Zilele Bibliotecii Comunale Văcărești s-au deschis în prezența unor personalități din cultura românească, scriitori, cadre didactice, bibliotecari din localitățile învecinate, utilizatori ai bibliotecii, a unui public numeros. Cuvântul de deschidere a fost rostit de primarul localității, Marinel Voicu. Au avut loc: „*Întâlnirea scriitorilor dâmbovițeni cu publicul din localitate*”; lansarea volumului: Marin Petre Constantin. *Prepeleac*. Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2007; dimineață de basm „*Din poveștile copilăriei*” – audiție pe CD; dezbateri „*Modalități și mijloace de colaborare între biblioteca publică și biblioteca școlară*”; vernisajul expoziției de carte „*Literatura pentru copii în actualitate*”. A mai avut loc un pelerinaj spiritual la ruinele și parcul „*Conacul Poeților Văcărești*”.

RĂCARI (16-17 octombrie 2007, bibliotecar responsabil Cătălina Simion).

Cuvânt de deschidere au rostit Vasile Necula, viceprimarul localității; Gheorghe Dobre, director Școala Generală Răcari; Vlăduț Andreescu, bibliotecar metodist, Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița.

S-au desfășurat: evocarea „Biblioteca „Ion Ghica” Răcari – trecut, prezent și viitor, întâlnirea cu scriitorii dâmbovițeni, medalion literar „A venit toamna”, program artistic „Toamnă – lumină lină”. Au fost vernisate expozițiile de carte „Culorile toamnei”; de modelaj și de desene „Atelierul micului meșteșugar”.

MOGOȘANI (25-26 octombrie 2007, bibliotecar responsabil Vasilica Ionescu).

Activitățile desfășurate au fost dedicate aniversării a 400 de ani de la prima atestare documentară a localității. Au rostit alocuțiuni: primarul comunei, Marinel Angelescu, invitați de la Direcția pentru Cultură, Culte, Patrimoniul Cultural Național Dâmbovița, Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița, Muzeul de Istorie Dâmbovița.

La premiere au participat pe lângă membri ai comunității respective (utilizatori ai bibliotecii), bibliotecari din localitățile învecinate, autoritățile locale, membri ai „Societății scriitorilor târgovișteni”. A avut loc: evocarea „Mogoșani – trecut, prezent și viitor”. S-au transmis mesaje la ceas aniversar: „Mogoșani la 400 de ani de atestare documentară”. De asemenea, s-a prezentat un program artistic susținut de un grup de elevi, precum și lucrarea „Mogoșani – necropola din secolul al IV-lea”.

PUCIOASA (13-14 noiembrie 2007, bibliotecar responsabil Luminița Gogoiu).

Lucrările desfășurate după alocuțiunile rostite de primarul orașului, Mircea Simion, prof. dr. Victor Petrescu, director Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița au cuprins: simpozion „Valoare și nonvaloare în literatura română actuală”; prezentarea revistei „Izvoare de timp” a Bibliotecii Orășenești Pucioasa; vizionarea filmului de scurt metraj „Parcul natural Bucegi”; vernisajul expozițiilor de pictură „Bucuriile vieții”, de fotografie „Amintiri din vacanță”, de obiecte confecționate din legume „Mirajul toamnei”.

Au fost lansate volumele: Victor Petrescu. *Cultură și istorie*. Urziceni, Editura Anca, 2007; George Coandă. *Holografiile*. Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2007; George Coandă. *Istoria Târgoviștei: cronologie enciclopedică*. Ed. a 2-a, Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2007; George Coandă. *Eminescu – istoricul național*. Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2007; Ion Enescu Pietroșița. *Floare de cactus: Epigrame*. Editura Artmontania, 2007; George Ioan Canache. *Răzvad, istorie cioplită-n piatră*. Editura Artmontania, 2007. În cea de a doua zi a manifestărilor a avut loc prezentarea de carte – Angela Mihai Cernătești. *Miruna și primăvara*. București, Editura Eve Press, 2007; vernisajul expoziției dedicate anotimpului iarna realizată de preșcolarii Grădiniței nr. 4 Pucioasa; vizionare de diafilme „Basmale copilăriei noastre”; audiere muzicală „Muzica sufletelor noastre”.

GĂEȘTI (15-16 noiembrie 2007, bibliotecar responsabil Maria Dumitru).

În deschiderea manifestărilor au luat cuvântul prof. Alexandru Toader, primarul orașului, prof. dr. Victor

Petrescu, director Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița și prof. Maria Dumitru, bibliotecar responsabil.

S-au desfășurat: dezbaterile „Modalități de integrare a bibliotecii publice în ansamblul activităților cultural-educative”; dialog profesional „Centrul de informare al comunității și biblioteca”, coordonator, bibliotecar metodist Vlăduț Andreescu Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița; prezentarea volumelor: Victor Petrescu. *Ipostaze ale literaturii române vechi*. Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2007; Tudor Opreș. *În dulcele grai românesc*. București, Editura Univers Științific, 2007; Mircea Horia Simionescu; Mihai Stan. *Rătăcirile unui caligraf*. Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2006; Corin Bianu. *Agremin și încă ceva*. Târgoviște, Editura Bibliotheca & Marcona, 2007; Ion Mărculescu. *Nastasia*. București, Editura Trei, 2007; Nicolae Neagu. *Ninsoarea care ne trebuie*. Târgoviște, Editura Bibliotheca & Marcona, 2007. Au mai avut loc: întâlnire cu scriitoarea Maria Mirea; prezentări de carte: Marin Ioniță. *Răspântia lupului*. Pitești, Editura Tiparg, 2007; Marin Ioniță. *Cuibul de năpârci*. Pitești, Editura Tiparg, 2007; Cristina Onofre. *Poeme din țara scaunului cu trei picioare*. [s.l.], [s.n.], [s.a.]; Denisa Popescu. *Cele mai frumoase depresii*. [s.l.], [s.n.], [s.a.]; Alexandrina Dinu. *Din muguri cresc copaci*. Târgoviște, Editura Pandora – M, 2005; expoziția de carte „Cărți cu autograf în colecțiile Bibliotecii „Aurel Iordache” Găești.

VULCANA PANDELE (27-28 noiembrie 2007, bibliotecar responsabil Luiza Barbu).

Ediția din acest an a „Zilelor Bibliotecii” s-a deschis în prezența primarului localității, Constantin Olteanu, a metodistului Bibliotecii Județene „Ion Heliade Rădulescu”

Dâmbovița, Vlăduț Andreescu, a numeroase personalități locale, utilizatori ai bibliotecii.

Dintre manifestările desfășurate cu această ocazie amintim: evocarea „*Grigore Antipa, unul dintre primii ecologiști ai Europei*”; întâlnire cu scriitorii dâmbovițeni; „*Pledoarie pentru protecția mediului înconjurător*”; „*Amintiri din școlile de odinioară*”; „*Biblioteca Vulcana Pandele între tradiție și perspective*”; „*Introducere în universul cărții*” – întâlnire cu preșcolarii de la Grădinița Gura Vulcanii; ora de povești „*În lumea basmelor*”; expoziție de desene cu tema „*Personaje din basme*”.

BEZDEAD (29-30 noiembrie 2007, bibliotecar responsabil Izabela Mortoiu).

Din cuvântul de deschidere rostit de responsabilă bibliotecii, dar și din alocuțiunile prezentate de Eugen Constantin Duca și metodistul Bibliotecii Județene „*Ion Heliade Rădulescu*” Dâmbovița au rezultat preocupări dar și împliniri în ce privește lectura publică în această localitate. Au avut loc: montaj literar-artistic „*Vasile Voiculescu*”; evocare „*Poezie și pictură: În amintirea poetului și pictorului Ion Emil Lungeanu*”; dezbateri „*Să ne respectăm viitorul – Parcul național Bucegi*”. În cea de a doua zi au mai avut loc: dimineață de basm „*Basmele copilăriei mele*” – audiții pe CD; vernisajul expozițiilor de pictură „*Ion Emil Lungeanu*”; simpozion „*Ziua Națională a României*”.

CENTRE METODICE

În semestrul al doilea al acestui an, s-au desfășurat schimburi de experiență în cele cinci centre metodice ale județului: Găești, Moreni, Pucioasa, Titu și Târgoviște cu următoarea tematică:

- „*Biblioteca azi. Între tradiție și modernitate*” – prof. dr. Victor Petrescu, director Biblioteca Județeană „*Ion Heliade Rădulescu*” Dâmbovița;

- „*Modalități de integrare a bibliotecii publice în ansamblul activităților cultural-educative*”- bibliotecar metodist Vlăduț Andreescu, Biblioteca Județeană „*Ion Heliade Rădulescu*” Dâmbovița.

- Dialog profesional: „*Centrul de*

informare al comunității și bibliotecă”.

- Dezbateri: „*Metode și tehnici sociologice în organizarea activității bibliotecii: statistica locală, observația, dialogul, chestionarul*”- șef birou „*Evidență. Catalogare*” Cornel Albuș.

TITU (26 septembrie 2008, bibliotecar responsabil Doina Marin). Bibliotecarii din localitățile: Braniștea, Brezoarele, Ciocănești, Conțești, Corbii Mari, Costești Vale, Gura Șuții, Lungulețu, Odobești, Poiana, Potlogi, Produlești, Răcari, Sălcioara, Slobozia Moară și Tărtășești au participat la studioul de literatură „*Ion Agârbiceanu – 125 de ani de la naștere*” și la lansarea de carte Victor Petrescu. *Cultură și istorie*. Urziceni: Editura Anca, 2007.

GURA OCNIȚEI (28 septembrie 2007, bibliotecar responsabil, Steliana Mițoi). Bibliotecarii din localitățile arondate centrului metodic Moreni au luat parte la vernisajul expoziției de carte „*Ion Agârbiceanu*”.

PUCIOASA (9 noiembrie 2007, bibliotecar responsabil, Luminița Gogoiu). Au fost vernisate expozițiile: de obiecte realizate din legume „*Fantezie și îndemânare*” și de desene „*Mirajul toamnei*”.

GĂEȘTI (15 noiembrie 2007, bibliotecar responsabil, Maria Dumitru). Bibliotecarii din localitățile arondate acestui centru metodic au luat parte la lansarea volumelor: Mircea Horia Simionescu. „*Rătăcirile unui caligraf*”. Tîrgoviște, Editura Bibliotheca, 2007 și Marin Ioniță. „*Răspântia lupului*”. Pitești: Editura Tiparg, 2007.

TÂRGOVIȘTE (4 decembrie 2007). Bibliotecarii din acest centru metodic au participat și la deschiderea celei de a VI-a ediții a Salonului Editorial „*Ion Heliade Rădulescu*”.

ANIVERSĂRI BIBLIOTECI

CIOCĂNEȘTI (31 octombrie 2007, bibliotecar responsabil Florina Barbu).

Biblioteca comunală Ciocănești a luat ființă în anul 1947. Funcționează la Căminul Cultural din centrul comunei, unde în trecut au fost grajdurile care au adăpostit caii familiei princiare Cantacuzino.

Bibliotecari în timp: Elena Ciobănică, Maria Bocșa, Mariana Ioniță, Lidia Lință.

Volume existente în prezent: 12.733 unități de bibliotecă.

Fond enciclopedic. Acces liber la raft. Sală de lectură. Practică împrumutul la domiciliu și schimbul interbibliotecar.

Biblioteci școlare: Ciocănești (5.000 volume), Urziceanca (5.000 volume), Vizurești (5.000 volume).

La aniversarea a 60 de ani de la înființarea bibliotecii publice au transmis mesaje de felicitare: primarul comunei, Marin Păun, Vlăduț Andreescu, metodistul Bibliotecii Județene „*Ion Heliade Rădulescu*”, Aurelia Șerbănești și Maria Stancu, cadre didactice la Școala Generală nr. 1 Ciocănești, bibliotecari din localitățile Potlogi (Vasilica Toboșaru), Produlești (Mihaela Voicu) și Sălcioara (Lucreția Georgescu), utilizatori ai bibliotecii.

Au avut loc: program artistic susținut de un grup de elevi de la Școala Generală nr. 1 Ciocănești, dezbateri „*Ziua Internațională a Persoanelor în vârstă*”, întâlnire cu scriitorii dâmbovițeni, vernisajul expozițiilor de carte și de lucru manual „*Mâini îndemânatică*”, simpozion „*Ziua Mondială a Educatorilor*”.

VĂLENI DÂMBOVIȚA (23 noiembrie 2007, bibliotecar responsabil Aurora Oprescu).

În 1937 ia ființă căminul cultural “*Marele Voievod Mihai*” cu sediul într-o sală a Băncii populare, având și o bibliotecă cu 23 de volume.

După 1990 are loc o continuă diversificare a activității bibliotecii, prin creșterea și îmbunătățirea tematică a colecțiilor, ridicarea serviciilor oferite utilizatorilor, organizarea unor activități de animație culturală, aniversarea unor evenimente și personalități.

Dintre bibliotecari amintim: Lungu Hariton, Geta Cotârleț, Maria Manole.

Fond de carte: 9.142 unități de bibliotecă.

Fond enciclopedic. Acces liber la raft. Sală de lectură. Practică împrumutul la domiciliu și schimbul interbibliotecar.

Biblioteci școlare: Văleni (3.865 volume).

Încă din 1921 unele documente consemnează existența unei biblioteci care să împrumute cărți atât școlarii cât și populației din comună (proces

verbal de inspecție întocmit de revizorul școlar I. Melcu la școala din satul Văleni în anul 1921).

În anul 1924, un alt revizor școlar, C. Rădulescu – Codru, arăta: *“venind în comuna Văleni pentru a vedea Căminul Cultural ce a luat ființă aici, am văzut și școala de băieți unde există o mică bibliotecă sub îngrijirea învățătorului Dragomir Iorgulescu...”*.

În 1941, biblioteca dispunea de 315 volume, unele fiind donate de Stelian Popescu, directorul ziarului “Universul”. Mai târziu a fost preluată de Ministerul Culturii lărgindu-și considerabil activitatea și fondul de carte. Sub îndrumarea învățătorului Hariton Lungu a fost mărit fondul de carte (7.000 volume), biblioteca devenind un punct central al activității culturale. De asemenea, activitatea ei a fost impulsionată și prin crearea primei societăți culturale din județul Dâmbovița, în anul 1971, la Văleni Dâmbovița.

În anul 1934, din inițiativa prof. univ. dr. Iosif Gabrea, fiu al satului, ia ființă o universitate populară, în cadrul căreia s-au ținut 16 conferințe ce au fost urmărite cu interes de săteni.

Odată cu aniversarea a 70 de ani de existență biblioteca a primit și un nume nou, “*Dragomir Iorgulescu*”. Au rostit alocuțiuni: Gheorghe Lungu, primarul localității, prof.dr. Victor Petrescu, director Biblioteca Județeană “Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița, prof. Ion Fulga, director Școala de Arte și Meserii “Iosif Gabrea” Văleni Dâmbovița, Gore Iorgulescu, descendent al familiei Dragomir Iorgulescu; bibliotecari din localitățile învecinate (Elena Iacobescu, Veronica Comănescu, Ana Nedelcu), prof. Serghe Paraschiva, prof. Ion Bratu, înv. Daniela Vladuca, preot Constantin Neagu. S-au mai desfășurat: întâlniri cu scriitorii dâmbovițeni și un program artistic susținut de un grup de elevi ai școlii din localitate.

MORTENI (13 decembrie 2007, bibliotecar responsabil Daniela Tuiu).

În anul 1914, prof. univ. dr. Dumitru Gerota a înființat o bibliotecă comunală la școala satului Morteni cu 300 de volume, dar în timp cărțile s-au pierdut, biblioteca încetându-și activitatea. În 1952 a luat ființă biblioteca comunei ce

era înzestrată cu 8.300 de volume și desfășura o intensă activitate, lucru reflectat și de numărul de cititori de la 350 în 1960 la 810 în 1971. Sediul se află în localul căminului cultural.

A funcționat ca bibliotecar: Maria Mincă.

Fond de carte: 7.857 unități de bibliotecă.

Fond enciclopedic. Acces liber la raft. Sală de lectură. Practică împrumutul la domiciliu și schimbul interbibliotecar.

Biblioteci școlare: Morteni (3.771 volume).

La ceas aniversar au transmis mesaje: primarul localității, Ion Butuligă, Vlăduț Andreescu, metodist Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița, înv. Elena Costea, Chivulescu Gabriela, bibliotecar Biblioteca Comunală Dragodana, Mariana Niță, bibliotecar Biblioteca Comunală Gura Foi, Aurora Lolicaru, bibliotecar Biblioteca Comunală Valea Mare. Au avut loc: întâlniri cu scriitorii dâmbovițeni George Coandă, Grigore Grigore și Maria Mirea, dezbateri „*Ziua Tipografilor din România*”, masă rotundă „*Ziua Internațională a Drepturilor Omului*”, vernisajul expoziției de carte „*Carte nouă în colecțiile bibliotecii noastre*”.

PRODULEȘTI (20 decembrie 2007, bibliotecar responsabil Mihaela Voicu).

În anul 1942 biblioteca publică funcționa într-o sală de clasă. În 1948 se mută într-o casă particulară, din 1954 o găsim la Dispensarul uman, din 1966 revine la Școala generală, apoi într-o casă particulară, la sediul fostului C.A.P., iar din 1976 și până în prezent la Căminul Cultural.

Au funcționat ca bibliotecari: Boris Platon, Viorica Matei, Silvia Mirescu, Floarea Amuza, Eugenia Dumitrache, Grigore Oltea.

Fond de carte: 7.428 unități de bibliotecă.

Fond enciclopedic. Acces liber la raft. Sală de lectură. Practică împrumutul la domiciliu și schimbul interbibliotecar.

Biblioteci școlare: Produlești (5.000 volume).

Deschiderea lucrărilor a fost realizată în prezența primarului, prof. Marin Grigore, a preotului paroh Anton Nicolae și a metodistului Bibliotecii Județene “Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița, Vlăduț Andreescu.

Au transmis mesaje Manuela Stoica (Biblioteca Comunală Gura Șuții), Mariana Aldica (Biblioteca Comunală Văcărești) și Lucreția Georgescu (Biblioteca Comunală Sălcioara). S-au desfășurat cu acest prilej: prezentare “*Ziua Internațională a Drepturilor Omului*”, program artistic, dedicat sărbătorilor de iarnă, prezentat de un grup de elevi de la Școala de Arte și Meserii Produlești, întâlniri cu scriitorii dâmbovițeni, vernisajul expozițiilor de carte “*Noutăți editoriale în biblioteca noastră*”, de desene “*Vine, vine Moș Crăciun*”.

Grupaj realizat de
Vlăduț Andreescu

CENTRUL DE INFORMARE AL COMUNITĂȚII ȘI BIBLIOTECA

În societatea de astăzi nevoia crescută de informație, extinderea proceselor educative, creșterea volumului de informații la nivel local, național și global va schimba modelul tradițional al serviciilor bibliotecii publice.

Biblioteca publică, poarta locală de acces la cunoaștere, asigură condițiile necesare, de bază, pentru educația permanentă, formarea deprinderilor decizionale independente și dezvoltarea culturală a individului și grupurilor sociale. Această instituție este centrul local de informare asigurând furnizarea cunoștințelor solicitate de către utilizatori, în forme gata prelucrate pentru uzul acestora.

Serviciile bibliotecii publice sunt furnizate, în mod egal, pentru toți, indiferent de vârstă, sex, rasă, religie, naționalitate, limbă sau statut social.

Colecțiile și serviciile trebuie să prezinte un mare grad de relevanță pentru necesitățile și circumstanțele localității pentru care funcționează biblioteca publică. Biblioteca deține în prezent în colecțiile sale nu numai cărți și periodice, dar și casete audio, video, informații pe suport electronic. Ea organizează și furnizează informații, creează baze de date locale și le pune la dispoziția utilizatorilor; în același timp oferă acces la orice alte baze de date, ceea ce duce la crearea unor adevărate centre de informare.

Centrul de informare reprezintă un spațiu de formare, comunicare și informare, un laborator de experimentare a noilor tehnologii educaționale, un loc de cultură, deschidere și integrare.

Acest spațiu deține mai multe funcții, precum cea de informare generală, pedagogică, de orientare școlară și profesională, tehnică și recreativă.

Ambele structuri atât biblioteca cât și centrul de informare sunt parte integrantă a procesului de educare, formare, instruire cu caracter social, informațional etc..

În activitatea desfășurată în cele două spații întâlnim aceleași practici de achiziție, completare, evidență, clasificare și catalogare, organizare și inventariere a colecțiilor.

Ca urmare a diversificării serviciilor bibliotecii, pot lua naștere centre de informare comunitară. La crearea acestora trebuie să își aducă contribuția, pe lângă bibliotecă și administrația locală, toate structurile din localitate.

În acest context, biblioteca publică are un rol deosebit, având în vedere bogăția colecțiilor din toate domeniile cunoașterii umane pe care le pune la dispoziție. Un astfel de centru răspunde unor nevoi actuale de informare ale cetățenilor. În urma unor sondaje, s-a constatat că utilizatorul/cititorul vine la bibliotecă nu doar pentru a citi, dar și pentru a obține informații într-o problemă personală, nu obligatoriu culturală.

În acest caz biblioteca îl ajută pe utilizator prin intermediul centrului de informare, să accedă la cele mai variate informații referitoare la legislație, sănătate, piața muncii, reconversia forței de muncă, politică, economie, învățământ, turism etc.

Așadar rolul principal al **Centrului de informare al comunității** este acela de intermediar în procesul obținerii informației, informație curentă de zi cu zi, informație factologică, de tip număr de telefon, adresă, date statistice, tarife, orare de funcționare, oferte de locuri de muncă, date actualizate referitoare la economic, la procesul de instruire, la Uniunea Europeană.

Centrul de informare al comunității asigură accesul în mod egal al tuturor categoriilor de cetățeni la informația privind drepturile și responsabilitățile lor și a serviciilor disponibile, astfel încât ei să devină membri conștienți ai comunității din care fac parte.

În vederea facilitării accesului la aceste tipuri de informații, teoretic, poate fi creată o bază de date. Teoretic, conceperea unei baze de date la nivel european, în opinia noastră, ar fi structurată astfel (exemplificăm):

- **Asistență socială** care poate cuprinde informații despre persoanele defavorizate (copii, bătrâni cu dizabilități), șomaj, drepturile și obligațiile personalului angajat, drepturile copilului și ale omului în general; protecție socială, pregătire profesională necesară practicării unei meserii, cursuri de calificare și recalificare, sprijin în căutarea unui loc de muncă, elaborarea unui CV în limbile de circulație internațională.

- **Sănătate** – informații referitoare la instituțiile medicale de pe raza comunei, orașului sau județului (spitale, policlinici, cabinete medicale, cabinete stomatologice, farmacii, plafare, medici specialiști), informații legate de cabinete și farmacii veterinare, agenți economici care comercializează produse medicale, informații medicale referitoare la viața copilului și a familiei, la mijloacele de contracepție, la bolile frecvent apărute la anumite vârste.

- **Economie** – informații despre regiile autonome, agenți economici, bănci, agenții de publicitate, agenții imobiliare.

- **Turism** – informații turistice, stațiuni, locuri de cazare, tarife, lista hotelurilor, pensiunilor, lista agenților de turism și tipurile de servicii pe care acestea le prestează, obiective turistice, mănăstiri, muzee, cetăți antice sau medievale.

- **Cultură** – informații legate de evenimente culturale, muzee, programul teatrelor, monumente istorice, vestigii arheologice, instituții de cultură, biblioteci, date despre instituțiile școlare, de la învățământul preșcolar la cel superior.

- **Transporturi** – informații cuprinzând transportul de persoane (program de funcționare, tarife de călătorie); transport feroviar, rutier, aerian, internațional sau național.

- **Drepturile cetățeanului** – informații referitoare la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, criteriile pe care cetățenii trebuie să le respecte atunci când se adresează unor astfel de instituții; Declarația universală a drepturilor omului; Convenția cu privire la drepturile copilului etc.

- **Administrație publică** – informații despre diferite instituții, precum consiliile locale, prefecturi sau primării (date de tipul: localizare, numere de telefon, de la diferite birouri sau departamente, modalități de obținere a unor autorizații, date referitoare la taxe și impozite).

- **Uniunea Europeană** – informații legate de U.E., legislația în domeniu, piața europeană, aquis-ul comunitar.

- **Sport** – informații despre cluburile sportive, antrenori; informații legate de cluburi de fitness sau aerobic etc.

În aceste centre de informare pot avea acces diverse categorii sociale precum: elevi, studenți, șomeri, pensionari, profesori, doctori, funcționari publici și nu în ultimul rând reprezentanți ai mass-media care pot găsi aici diverse informații necesare domeniului lor de activitate.

Sursele de informare sunt dintre cele mai diverse: foi volante, afișe, pliante, ghiduri turistice, documente pe suport electronic sau Internetul.

Într-o societate în care cunoașterea înseamnă putere, comunitatea, cetățeanul trebuie să aibă acces la informațiile necesare pentru a-și atinge scopurile.

Oferindu-i cetățeanului informația, biblioteca se implică astfel activ în viața comunității locale.

Cateluța Barbu – bibliotecar

Demers bibliotecar modern

Tipologii ale lecturii

Lectura reprezintă un fenomen comunicațional și psiho-social, atingând categorii socio-profesionale diverse, caracterizate prin interese și niveluri de cultură diferite. Toate sensurile conceptului de lectură includ semnificația de „transmitere și comunicare”, incluzând aici receptarea și posibilitatea de asimilare a unui mesaj (text) – lectura: „*act comunicațional de receptare a unui mesaj scris. Pasiv sau activ, în măsura în care cititorul interpretează comunicarea, acest act poate fi non-verbal (lectură individuală, mentală) sau verbal (lectura pentru o persoană care dintr-un motiv oarecare nu poate citi, lectura colectivă).*”¹

În literatura de specialitate sunt abordate numeroase tipologii ale lecturii pornindu-se de la o multitudine de criterii de comparație și interpretare. Vom încerca, în continuare, să prezentăm câteva dintre acestea:

- Cunoscutul bibliolog român N. Georgescu-Tistu,² pornind de la modul de abordare a textului unei opere, făcea următoarea clasificare: *lectura analitică*, drumul parcurs fiind de la opera întregă la părțile componente; *lectura sintetică*, în sens invers; *lectura critică*, în care cititorul se declară, mai mult sau mai puțin motivat, de acord sau nu, cu autorul cărții.

- În perioada 1932-1939, Mircea Eliade³ susținea la Radio o serie de conferințe, titlurile unora dintre ele fiind sugestive: „Despre cărți și biblioteci”; „Tehnica și educația culturii spiritului”; „Arta și tehnica lecturii”; „Deliciile erudiției”. Acestea aveau să fie cuprinse într-un volum îngrijit de Mircea Handoca, în anul 1991. Pornind de la constatarea că nu avem încă un manual de introducere generală în lectură, care să poată transforma viciul modern al lecturii într-o tehnică, într-un instrument de alimentare spirituală, marele filosof afirmă că lectura reprezintă pentru omul contemporan „un viciu sau o osândă”: „*citim ca să trecem examenele, ca să omorâm timpul, sau citim din profesiune*”. În opinia sa, lectura ar putea implica și funcții mai nobile: „*lectura ar putea fi un mijloc de alimentare spirituală continuă, nu numai un instrument de informație sau de contemplație estetică*”. În viziunea lui Eliade, lectura poate avea și un rol de distracție și

de odihnă mentală, în acest scop putând fi folosite orele de odihnă, acestea transformându-se în ore dinamice, benefice pentru omul contemporan.

La toate aceste tipuri de lectură, Mircea Eliade mai adaugă două, originale și de mare încărcătură spirituală. Astfel, *lectura inițiatică* este una mistică, având rolul de a stabili contacte între om și Cosmos, „*de a aminti memoriei scurte și limitate a omului o vastă experiență colectivă, de a lumina riturile*”. Pleoaria este superbă: „*Am intra în primăvară cu o anumită carte; am medita în Săptămâna Luminată pe altă carte; Noaptea Sfântului Ioan (24 iunie) ne-ar găsi adunați, viguroși, înălțați de paginile unei cărți solare*” (în opinia Ioanei Tăutu,⁴ funcția inițiatică a lecturii se alătură funcțiilor de contemplație, informativă și tonică). *Lectura creativă* este cea care depășește stadiul diletant al acestui proces, caracterizat printr-o lipsă de selecție a cărților – se citește din plictiseală, de curiozitate, din spirit de imitație. Acest tip de lecturi (necreative) nu prețuiesc prea mult, fiind câteodată dăunătoare, contribuind la risipirea energiei mentale, la semidoctism, la amatorism. Problema capitală este următoarea: prin ce metodă lectura ajunge o funcție organică, de asimilare și nutriție, depășind stadiul diletant, în care se află majoritatea oamenilor? Prin ce mijloc lectura începe să ne învețe să gândim, să înțelegem? „*Majoritatea oamenilor citesc, în cel mai bun caz, ca să afle lucruri noi, ca să știe cât mai multe lucruri. Dorința aceasta este excelentă la începutul educației, dar e fatală la mijlocul vieții, la maturitate. Trebuie descoperite atunci, cărți care ne ajută nu să știm, ci să înțelegem; cărți care ne îndeamnă fără știrea noastră la gândire, la examen, la reflexie personală. Dacă socotim cărțile fundamentale ca un izvor neseecat de energie mentală, lectura ajunge o problemă serioasă atât pentru indivizi, cât și pentru societate. Nu ne este îngăduit să trecem prin viață, nefolosind energia care stă condensată în cărți. Și atunci se pune de urgență problema bibliotecilor, atât a bibliotecilor particulare, cât și a bibliotecilor publice.*”⁵

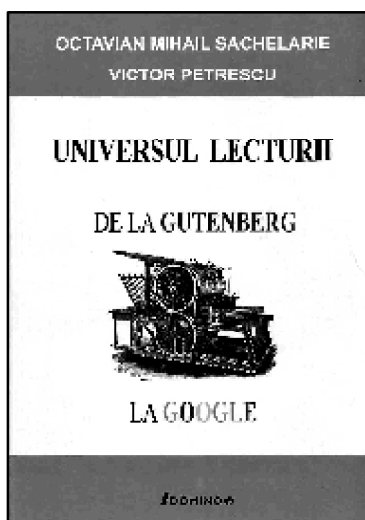
- La rândul său, Paul Cornea⁶ face o analiză a tipurilor de lectură de care dispune cititorul adult și

avizat: *lectura liniară* în care, cel mai adesea din obișnuință și rutină, textul este parcurs secvențial și în întregime (de la început până la sfârșit). Inconvenientul acestui tip de lectură ar fi faptul că îl reduce pe cititor la pasivitate și îl dezangajează. *Lectura receptivă* este caracterizată prin executarea integrală a parcursului intelectual, însă cu suplețe, variind considerabil viteza lecturii, revenind cu atenție la elementele importante (introducere, concluzii) pentru a putea recepta în profunzime textul. Acest tip de lectură este unul intensiv, analitic, asimilator, fiind caracteristic lecturii unor manuale, cursuri, lecturi de specialitate. *Lectura literară* este condiționată de specificitatea textului (roman clasic, roman modern, poem...) și de motivația și scopul cititorului (plăcere, studiu informațional, cronică literară etc.). Lectura literară impune cititorului o atitudine depragmatizată, de consimțire la instalare în ficțiune.

Lectura informativă este o lectură selectivă care vizează obținerea unei idei de ansamblu asupra textului (răsfoirea unei cărți, examenul unei pagini de ziar). Cititorul respectiv analizează textul în căutarea unor concepte, a unor puncte-cheie, încercând să înțeleagă sensul fără să aprofundeze (care este informația esențială, ce urmărește autorul, cum este organizată opera etc.). În acest caz randamentul depinde de cunoștințele prealabile despre autor și problematică, ca și de antrenamentul, discernământul și buna condiție fizică și psihică a cititorului. Fiind foarte greu să ajungi la un astfel de optim în cazul acestui tip de lectură, riscul este foarte ridicat. Dacă cititorul este obosit sau nervos, rezultatul unei astfel de lecturi poate fi eronat și puțin important. *Lectura exploratorie* constă în recuperarea unui simbol sau a unui grup de simboluri predeterminate din ansamblul unui text (găsirea unei referințe în dicționar, a unui număr de telefon în anuarul abonaților etc.). *Lectura de cercetare* constă în recuperarea unei informații pe o temă prestabilită, dar căreia nu-i cunoaștem cu precizie reprezentarea simbolică. *Lectura rapidă* constă în raționalizarea mecanismelor perceptivă și ameliorarea comprehensiunii (înțelegerii) spre a obține performanțe superioare, atât pe plan cantitativ (sporirea vitezei), cât și pe plan calitativ (asimilarea mai eficientă a conținutului). Lectura rapidă nu poate duce întotdeauna la rezultate spectaculoase.

• Sociologul Robert Escarpit⁷ realizează și el o tipologie a lecturii, pornind de la un criteriu original: împrejurările lecturii. Presupunând cartea accesibilă cititorului, se ridică noi probleme: unde și când se poate citi? Astfel, se pune în prim plan noțiunea de disponibilitate, având în vedere faptul că viața colectivă

îl absoarbe pe individ în mod variabil. Conform lui Escarpit, printre factorii care influențează asupra disponibilității de lectură se pot enumera: vârsta, tipul de activitate profesională, domiciliul, condițiile climatice, situația familială etc. În general, momentele de disponibilitate în viața unui om civilizată (autorul se referă la sec. al XX-lea) pot fi reduse la trei mari categorii: momentele-vid irecuperabile (transport, odihnă etc.), orele regulate de libertate (după ziua de muncă), perioadele de non-activitate (duminică, concedii, boli, pensie). De aici și tipuri de lectură atașate acestor momente: *lectura momentelor vid* este consacrată, de cele mai multe ori, ziarului. Există însă și lecturi de transport specializate, cum sunt, de exemplu, „romanele de citit în tren”, de obicei polițiste. Autorul arată că unul din factorii de succes ai așa-numitelor „digests” (compendire, adică prezentare sintetică, rezumată a unei

opere literare menită, în principiu, să substituie lectura integrală a operei respective) este faptul că oferă lecturi dozate. „Romanele sentimentale” concepute special pentru această folosință se prezintă în broșuri de 16, 32, 64 sau 96 de pagini, corespunzând unor trasee de zece până la 60 de minute. O altă soluție folosită în Marea Britanie este „volumul-omnibus” care furnizează o rezervă de lecturi pentru mai multe săptămâni. Greutatea lui îl face însă impracticabil în majoritatea cazurilor. Lecturii din momentele-vid i se poate asimila *lectura pauzei de lucru* – destul de rară, fiind concurată de conversațiile și discuțiile din bistro. Lectura din timpul pauzei poate deveni cu ușurință activă și fructuoasă dacă i se asigură condiții favorabile – sală de club, bibliotecă.

Lectura orelor libere este cea mai frecventă, putându-se identifica: *lectura de seară* (de regulă în familie, înainte sau imediat după cină) și *lectura de noapte* (de obicei, în pat). Lectura de seară este caracteristică în special maturilor, mai puțin solicitați de divertisment. Ea este favorizată de viața rurală (serii lungi și monotone), de asprimea climatului, de confortul locuinței. Robert Escarpit atrage atenția asupra faptului că radioul și televiziunea tind să substituie lecturii vizuale a cărții un tip de lectură audiovizual care impune o nouă planificare a lecturii. Lectura de noapte are caracteristici particulare, fiind apanajul „cărților de căpătâi”, cărțile aflate pe noptieră și consultate în permanență. „Cartea de căpătâi” reflectă cu cea mai mare exactitate, gusturile cititorului.

Lectura de nonactivitate se materializează sub o multitudine de forme: *lectura duminicală* (concurată de sport sau alte pasiuni); *lectura din timpul bolii* care permite lecturi de profunzime; *lectura de vacanță*,

prea puțin cunoscută.

• Într-un articol referitor la fundamentarea politicii de carte sociologul Maria Moldoveanu⁸ ne prezintă tipologii ale lecturii elaborate de Petru Ioan în volumul „Educație și creație în perspectiva unei logici situaționale”. Autorul, pornind de la criteriul finalității, face distincție între următoarele tipuri de lectură: *lectura utilitară* (profesională, de informare); *lectura critică* (de evaluare); *lectura de destindere* (relaxare, divertisment); *lectura estetică* (literară); *lectura corectivă* (de autocenzură și relectură); *lectura creativă*; *lectura-acțiune*.

Autorul propune și alte tipologii la care ar trebui să se raporteze nu doar ofertanții de carte ci, mai ales, structurile care proiectează politicile culturale. În acest sens, se pot enumera: *lectura ca activitate în sine* (asemenea cunoașterii, autoeducației, creației); *lectura ca performanță a lectorului* (în funcție de volumul, cuprinderea, capacitatea de memorare a informației); *lectura ca decodificare* (înțelegere) a unui text; *lectura ca reinterpretare a textului*; *lectura ca activitate novatoare* (critică, de semantizare, restauratoare, de reconstrucție) – acest tip de lectură rezonază cu ceea ce numim „lectură științifică”, cea care presupune dialogul constructiv cu ideile textului; *lectura ca activitate structurată, ca proces, ca practică socială*.

• Specialiștii în biblioteconomie și știința informării, Gheorghe Buluță, Sultana Craia și Victor Petrescu⁹ abordează o tipologie a lecturii din punctul de vedere al motivației. Astfel, ar exista două tipuri de lectură: *lectura de informare* și *lectura divertisment* (loisir, de delectare).

În funcție de scopul ei *lectura de informare* poate fi: *lectură în scopul de instruire/formare*, de cele mai multe ori dirijată, în cadrul învățământului obligatoriu. Această lectură este recomandată de formatori, atât în școală cât și în cazul diferitelor modalități de formare continuă. Există însă și autodidacți care se formează singuri, citind ceea ce cred că le este util. Absența unei îndrumări competente se materializează în diferite carențe.

Lectura în scopul satisfacerii curiozității comune sau/și a curiozității intelectuale. Acestei nevoi îi răspund ziarele, revistele și diferitele genuri de literatură (științifică, de popularizare, de ficțiune ș.a.).

Lectura în scop practic. Pentru a se orienta, pentru a cunoaște reguli, date, oportunități utile în existența cotidiană, orice persoană citește ziarele, regulamentele care privesc domeniul său de activitate, documentele administrative ș.a.

Lectura divertisment este lectura de plăcere, definită de citirea unor scrieri care folosesc în mod direct activităților curente și necesităților sociale. Lectura de divertisment răspunde nevoii de ficțiune, de evadare din real, de satisfacție artistică și curiozității intelectuale în general. *Lectura-loisir* poate avea ca obiect fie texte de divertisment publicate în ziare și

reviste, accesibile persoanelor cu educație modestă, fie texte de mare complexitate care pot fi înțelese și apreciate numai de cititori cu grad înalt de instrucție. Acest gen de scrieri sunt publicate cu precădere în volume, dar și în presa specializată (presa culturală).

Desigur, această prezentare ar putea continua existând foarte multe criterii de la care se poate porni în construcția unei tipologii a lecturii. În general, ele sunt interpretate ca un construct teoretic, ce au drept scop ordonarea unui domeniu, valoarea lor fiind în primul rând pedagogică. În cazul unor tipologii ale lecturii este evident faptul că, în timpul vieții, un individ folosește simultan sau alternativ anumite tipuri de lectură, în funcție de interesele și formația sa profesională și spirituală.

Cele prezentate mai sus iau în calcul mai mult lectura de tip tradițional, în care componentele de bază sunt de ordin obiectiv (lectură pragmatică, de „interes”) și subiectiv (lectură de plăcere, afectivă, ficțională). Fiind un fenomen psiho-social, lectura se transformă odată cu societatea, apărând noi tipuri, iar realitatea demonstrează acest lucru. În ultimii ani, odată cu dezvoltarea extraordinară a mijloacelor tehnice de comunicare, suportul lecturii a devenit altul – cartea electronică (lectura pe Internet) înseamnă un alt tip de lectură, cu toate implicațiile ei pozitive și negative, inclusiv asupra unui mediu instituțional precum bibliotecile, indiferent de apartenență și componența tipurilor de documente.

Dr. *Victor Petrescu*

Dr. *Mihai Octavian Sachelarie*

NOTE

1. **Sultana Craia**. *Dicționar de comunicare*. București: Editura Ager, 2001, p. 76.

2. **N. Georgescu-Tistu**. *Cartea și bibliotecile (Studii de bibliologie)*. București: Editura Științifică, 1972, p. 111.

3. **Mircea Eliade**. *Taina Indiei. Texte inedite*. București: Editura Icar, 1991, p. 89 și urm.; vezi și **Sachelarie Octavian Mihail**, *Mircea Eliade despre tehnica lecturii și educația spiritului*. În: „Argeș”, revistă lunară de cultură, serie nouă, anul III(38), nr. 7(265), iulie 2004.

4. **Ioana Tăutu**. *Carte-lectură-bibliotecă în concepția lui Mircea Eliade* (I, II). În: *Biblioteca*, revistă de bibliologie și știința informării, nr. 3-4-5/1995.

5. *Ibidem*, p. 51.

6. **Paul Cornea**. *Introducere în teoria lecturii*. București: Editura Minerva, 1988, p. 139-142.

7. **Robert Escarpit**, *op. cit.*, p. 107-110.

8. **Maria Moldoveanu**. *Fundamentarea politicii de carte (II)*. În: *Biblioteca*, revistă de bibliologie și știința informării, Anul LIII, Serie nouă, Anul XII, nr. 8-9/2001, p. 233.

9. **Gheorghe Buluță; Sultana Craia; Victor Petrescu**. *Biblioteca azi. Informare și comunicare*. Târgoviște: Editura Bibliotheca, 2004, p. 51-52.

ROLUL BIBLIOTECARULUI ÎN COMUNITĂȚILE MICI

Într-o epocă în care comunitatea profesională a bibliotecarilor din întreaga lume lansează declarații și manifeste adresate guvernelor, autorităților locale și organismelor internaționale, condiția bibliotecarului român rămâne una marginală. În societatea românească în genere mentalitățile întârzie în ceea ce privește percepția publică asupra unor profesii, bibliotecarii având o vizibilitate redusă, considerați de multă lume niște angajați pasivi. Asemenea probleme au și persoanele care lucrează în domeniul relațiilor publice și psihologii angajați în întreprindere. Angajatorii îi plătesc, pentru că normele europene impun existența departamentelor de relații publice și a cabinetelor psihologice, dar nu-i consideră cu adevărat utili pentru că nu înțeleg ce fac acești oameni. La fel sunt tratați și bibliotecarii, mai ales în mediul rural și în orașele mici. Autoritățile care nu au o cultură managerială și nici una a comunicării, consideră că e suficient să le plătească salariile foarte mici, și, în multe cazuri, privesc cu enervare, dispreț sau indiferență solicitările bibliotecarilor pentru amenajări, achiziții și dezvoltarea bibliotecii.

Pentru a vedea condiția profesiei dintr-o dublă perspectivă, am recurs la două anchete cu subiecți diferiți. Prima, desfășurată în lunile mai-iunie 2007, cu ajutorul a 14 studenți voluntari de la Facultatea de Filozofie-Jurnalism a Universității „Spiru Haret”, a urmărit configurarea imaginii bibliotecarului din punctul de vedere al utilizatorilor și al publicului care nu frecventează biblioteca.

Unele întrebări vizau utilitatea bibliotecii. 93 la sută dintre subiecți (din care 75 la sută nu frecventează nici o bibliotecă) au declarat că biblioteca este utilă, 84 la sută au declarat că această instituție *trebuie* finanțată de stat. Așadar, percepția este pozitivă, numai că nici un repondent nu ar alege profesia de bibliotecar. 23 la sută au motivat prin aceea că salariile sunt bugetare, deci mici., 46 la sută afirmă că nu i-ar interesa, ei având alte direcții și opțiuni. Restul nu au putut explica. După cum se vede, *dezirabilitatea* profesiei este zero.

Dintre repondenții care au declarat că frecventează o bibliotecă publică (adolescenți, tineri și adulți), la întrebarea care viza specializarea necesară unui bibliotecar, 22 la sută cred că literatura, 16 la sută nu știu, iar restul cred că nici una. Procentul celor care consideră că profesia nu necesită nicio pregătire fiind cel mai mare (62 la sută), rezultă că bibliotecarul nu este perceput ca un *profesionist*.

În privința exigențelor publicului, la întrebarea „Ce așteptați / cereți de la un bibliotecar”, pe primul loc se află punctualitatea („să respecte orarul”, „să fie prezent la datorie”) urmată de amabilitate. Numai 13 la sută dintre repondenți așteaptă informații, îndrumare și consiliere. Faptul că procentul este foarte mic întărește constatarea că în mentalul colectiv bibliotecarul nu este asociat cu competența.

La întrebarea privitoare la nemulțumirile publicului față de bibliotecar răspunsurile arată (în proporție de 74 la sută) că lipsa de amabilitate și de promptitudine.

Eșantionul de subiecți (396 de persoane) este reprezentativ pentru Moldova și Muntenia – Oltenia, întrucât studenții voluntari provin din acele zone și au realizat ancheta în weekend-uri, când au fost acasă, în zonele din care provin.

În luna august 2007 am realizat o anchetă complementară, pentru a aborda profesia de bibliotecar și din perspectiva celor care lucrează în biblioteci. Relevanța este parțială, dat fiind că au răspuns

numai bibliotecari din biblioteci comunale, orașenești și mai puțin județene, toți cu studii medii, dar din toate regiunile țării, inclusiv Harghita și Covasna.

Ancheta la care au răspuns 82 de bibliotecari aflați la cursuri de perfecționare la Centrul de Formare și Perfecționare din cadrul Ministerului Culturii și Cultelor, la Bușteni, permite o comparație între perspectiva publicului și aceea a bibliotecarilor.

În privința *dezirabilității* postului, există o concordanță. Bibliotecarii recunosc (în proporție de 78 la sută) că nu și-au dorit profesia și că au *găsit*, nu au *ales* acest loc de muncă în lipsa unei alternative. Cei care declară că au ales postul motivează opțiunea prin dragostea pentru copii, dorința de liniște, respectul pentru carte și interesul pentru comunicarea cu oameni diverși.

În schimb, la întrebarea „Intenționați să vă schimbați locul de muncă?”, 84 la sută declarau că nu. Deși consideră că veniturile sunt insuficiente, iată că bibliotecarii (ancheta este valabilă doar pentru cei cu studii medii) percep totuși pozitiv profesia din moment ce nu intenționează să întreprindă ceva pentru a găsi alt loc de muncă.

Sursele de satisfacție declarate sunt „mulțumirea utilizatorilor”, comunicarea, plăcerea lucrului cu copiii (bibliotecarii – bărbați, fiind într-o infimă minoritate, iar biblioteca fiind recunoscută explicit ca un teritoriu al copiilor).

Sursele de stres declarate de bibliotecari sunt:

- lipsa de înțelegere, cooperare, recunoaștere, finanțare, dialog din partea primarilor din comune și orașele mici, indiferent de culoarea politică a aleșilor locali;

- statutul umil / modest al profesiei în ochii comunității;

- faptul că nu pot satisface solicitările utilizatorilor, din lipsă de fonduri.

Insatisfacțiile nominalizate privesc în primul rând lipsa dotărilor și a resurselor pentru achiziții și abia în al doilea rând salariile și condițiile de lucru.

În concluzie, văzută din interior, profesia de bibliotecar (în cazul celor fără studii superioare) apare ca defavorizată pe unele segmente, dar mulțumitoare pe altele. Explicația se află în faptul că stresul moderat și obligațiile puțin constrângătoare sunt compensații pentru salariile mici, iar satisfacțiile oferite de relația cu publicul (mai ales copiii) sunt notabile. Deși nenominalizată, este percepută pozitiv stabilitatea posturilor, care compensează de asemenea veniturile mici.

Dacă din exterior condiția bibliotecarului este confuz-minimizată, din interior se văd mai curând în alb decât în negru, deși dominantă rezultată este mai degrabă gri. Dar rostul unei asemenea anchete este o provocare la reflecție individuală și colectivă asupra stării de lucruri și poate cititorii Revistei de Cultură și Bibliologie *Curier* doresc să exprime puncte de vedere care pot duce demersul mai departe.

Conf. univ. dr. *Sultana Craia*
Universitatea „Spiru Haret” București

CULTURA INFORMAȚIONALĂ. ABORDĂRI CONCEPTUALE ȘI MODELE SPECIFICE

Evoluția semantică a conceptului de cultură informațională

Cultura informațională nu este un concept nou după cum ar părea ținând cont de importanța ce i se acordă și de multitudinea proiectelor de cercetare în acest domeniu. Cultura informațională prelungește și diversifică noțiunea anterioară de „cercetare în bibliotecă”.

Ambele noțiuni au în vedere dezvoltarea de strategii cognitive și metacognitive în asimilarea de cunoștințe; achiziționarea de metode și tehnici de muncă intelectuală și se înscriu într-un domeniu educativ larg având menirea de a media accesul și transmiterea de cunoștințe.

Glisarea de la domeniul cercetării în bibliotecă spre cultura informațională a început în anii '80 mai întâi ca un fenomen izolat, fără prea mare amploare; s-a impus ca domeniu de cercetare universitară în anii '90 iar astăzi asistăm la o împletire a metodelor de cercetare bazate pe noi tehnologii cu metodele bazate pe NTIC și la impunerea culturii informaționale ca noțiune distinctă, cu un scop și un conținut bine precizate.

Analizând evoluția conceptului de cultură informațională, Shirley Behreus¹ identifică trei perioade succesive fiecare având anumite elemente dominante:

1. Anii '70: se afirmă noțiunea de „societate informațională” și se vorbește din ce în ce mai mult de necesitatea identificării de abilități specifice pentru a controla informația.

2. Anii '80: se precizează conceptul de „cultură informațională” și se încearcă definirea unui conținut semantic pornind de la un set de abilități considerate ca indispensabile, coroborate cu dezvoltarea tehnologiilor.

3. Anii '90: afirmarea „culturii informaționale” ca domeniu de cercetare; accentuarea importanței noului domeniu sub aspect educativ atât în sens restrâns (integrat într-un sistem educațional) cât și în sens larg (permițând oricărui individ să exploateze eficient resursele informaționale indiferent de meseria sau de poziția sa socială).

Din analiza evoluției noțiunii de „cultură informațională”² se poate observa că există o permanentă conexiune cu noțiunea de „societate informațională”. Cultura informațională se definește în contextul societății informaționale și reprezintă modalitatea de „alfabetizare” a indivizilor și comunităților ce aparțin acestui nou tip de societate.

Cultura informațională: Conținut. Caracteristici

Complexitatea noțiunii de „societate informațională” face ca și conceptul de „cultură

informațională” să capete o anumită complexitate, să implice existența și dezvoltarea de noi instrumente de lucru teoretice și practice (standarde, modele etc.)

Se observă și tendința de limitare a conceptului la aspectul tehnologic și de formulare a unei accepțiuni particulare: cultura informațională - o cultură tehnologică - (de asemenea și utilizarea de tehnologii din ce în ce mai diversificate și mai performante).

Care este rolul culturii informaționale, a instruirii informaționale? În ce formă ne pot fi utile asemenea cunoștințe? Putem prelua exemplul lui James Snowpants³ și putem afirma că abilitățile oferite de o cultură informațională sunt asemănătoare cu abilitățile de citire și descifrare a unei hărți. Dacă reușești să localizezi pe o hartă două puncte A și B și poți stabili un traseu între cele două puncte poți fixa, repere, poți face aprecieri spațio-temporale, atunci poți să parcurgi și în realitate traseul între cele două puncte fără a te rătăci (cel puțin teoretic).

Cultura informațională sau cybercultura înglobează atât aspecte tehnologice și competențe specifice cât și ansamblul specific de cunoștințe și teorii de informare și are în vedere și impactul ce-l poate avea asupra indivizilor și a domeniului lor de activitate. Cultura informațională este o cultură de sinteză.

A controla sau a stăpâni informația presupune un ansamblu de activități de formare care coexistă și se completează reciproc: formarea preuniversitară, formarea universitară, informarea adulților (diferite modalități de formare și autoinformare a utilizatorilor).

Un model clasic de formare are în vedere următoarele aspecte:

- cunoașterea structurilor de informare și documentare în principal bibliotecile (localizare, organizare, servicii, oferte);
- formarea în cercetarea de bibliotecă (cunoașterea cataloagelor, bibliotecilor, lucrărilor de referință etc.);
- formarea în utilizarea resurselor informaționale

(localizarea și exploatarea informației indiferent de sursa de informare);

NTCI au schimbat instrumentele de lucru, au dus la crearea de noi servicii și produse, au determinat o nouă abordare a domeniului și a conținutului său informațional. Scopul cercetării rămâne însă același: construirea de sens pornind de la sursele identificate și crearea de produse ce exprimă și comunică eficient acel sens, acea semnificație.

Pentru îndeplinirea acestui scop este nevoie ca fiecare individ să fie capabil:

- să determine și să definească precis nevoia informațională;

- să localizeze eficient sursele de informare;

- să evalueze critic elementele informative și sursele de informare;

- să integreze informațiile selectate în cunoștințele sale de bază;

- să utilizeze efectiv informația pentru realizarea activității propuse;

- să înțeleagă problemele economice, sociale și legale ce însoțesc informațiile și să folosească informația în mod etic și legal.

Este necesar să fie cunoscute metodele de producere, prelucrare și regăsire a informației la care se adaugă metodele și tehnicile de bază pentru controlul și manipularea informației.

Cultura informațională este un proces complex ce include procesele de vorbire, ascultare, scriere, citire; competențe de utilizare a bibliotecii atât pentru funcțiile sale tradiționale cât și utilizarea noilor tehnologii. Implementarea unui program de formare a unei culturi informaționale la nivelul unei facultăți sau a unei universități implică o coroborare a personalului bibliotecii (cu atribuții metodico-formative) cu personalul didactic specializat în procese informative.

Modele de cultura informațională

Preocupările privind dezvoltarea de referențiale, de modele teoretice menite a ajuta la dezvoltarea unei metodologii de cercetare și la formarea unui comportament informațional, datează încă din anii '50⁴. În literatura științifică din acea perioadă apar numeroase opinii privind necesitatea dezvoltării unor modele de metode de cercetare axate în principal pe regăsirea și prelucrarea surselor de informare. Bibliotecarii erau solicitați ca împreună cu cercetătorii să contribuie la investigarea conceptului de « comportament informațional » Rezultatele unor asemenea cercetări trebuiau concretizate în modele referențiale utile în egală măsură, cercetătorilor și studenților.

Apariția documentelor pe suport netipărit, existența resurselor informaționale și documentare în baze de date și rețele, dinamica extraordinară a producției editoriale, au condus la modificarea comportamentelor informaționale clasice și ca o consecință a acestui fapt s-au multiplicat preocupările de formulare a unui model informațional care să includă aspecte legate de o metodologie de cercetare și descrierea unui comportament informațional.

Multe din modelele elaborate au o aplicabilitate locală fiind strict legate de contextul informațional și de cercetare în care au apărut. Au reușit totuși să se impună anumite modele; au devenit modele generale și au stat la baza dezvoltării unor standarde informaționale utilizate în învățământ, în special în mediul universitar. Sunt și modele care s-au adaptat dinamicii contextului informațional modificându-se împreună cu acesta.

Prezentăm în continuare principalele modele care au reușit să se desprindă de un anumit context particular și să devină instrumente de lucru în mediul educativ și de cercetare:

Modelul Marland⁵

Dezvoltarea abilităților de informare - traseu în nouă întrebări: *Ce am de făcut ? Unde pot să merg ? Cum pot să găsesc informațiile ? Ce surse va trebui să utilizez ? Cum vor trebui utilizate aceste surse ? Ce ar trebui să notez ? Am informațiile de care am nevoie ? Cum le voi prezenta ? Ce am realizat ?*

Acest model, realizat în 1981 se remarcă prin simplitatea sa. Este un model ce se adresează în primul rând elevilor și studenților, în special celor din primii ani de studiu și mai

puțin cercetătorilor sau studenților din anii terminali ce au de realizat o lucrare de cercetare de mai mare întindere și cu o mai mare acoperire din punctul de vedere al surselor documentare și de informare. Punctele principale ale acestui model sunt: formularea unei teme de lucru; localizarea surselor de informare; sintetizarea acestora, prezentarea și evaluarea lucrării finale.

Modelul Irving⁶

Nouă etape de dezvoltare a abilităților de informare: 1. *Formularea/ analiza nevoilor informaționale.* 2. *Identificarea/ evaluarea surselor pertinente.* 3. *Cercetarea/ localizarea resurselor individuale.* 4. *Examinarea, selecționarea și eliminarea resurselor individuale.* 5. *Interogarea/ localizarea resurselor individuale.* 6. *Înregistrarea/ conservarea informațiilor.* 7. *Interpretarea, analiza, sinteza și evaluarea informațiilor.* 8. *Redactarea, prezentarea și comunicarea informațiilor.* 9. *Evaluarea activității.*

Modelul realizat de Ann Irving în 1985 (și cu o variantă în 1990) este mult mai precis decât modelul anterior și mult mai axat pe activitățile documentare. Se acordă importanță formulării și analizării precise a nevoii de informare întrucât această etapă este considerată etapa cheie a modelului; etapa care influențează direct calitatea activităților ulterioare și a lucrării finale.

De asemenea, din perspectiva acestui model, sursele de informare trebuie analizate, evaluate și interpretate la nivel individual; analiza din perspectiva unei tipologii documentare fiind utilă doar în etapa inițială de identificare a surselor.

Ca și modelul anterior, modelul Irving a fost formulat și și-a găsit aplicabilitatea în contextul de informare și documentare tradițional. Aceasta nu înseamnă că nu se întâlnesc numeroase variante, adaptări sau extinderi ale acestuia în condițiile extinderii paletei resurselor de informare.

Modelul Big Six Skills⁷

Șase etape în rezolvarea problemelor de informare:

1. Definierea problemei: Definierea propriu-zisă a problemei; Identificarea nevoilor de informare;
2. Strategia de cercetare: Determinarea surselor de informare posibile; Stabilirea surselor prioritare;
3. Localizare și acces: Localizarea surselor; Căutarea informațiilor;
4. Utilizarea informațiilor: Evaluarea și selectarea informațiilor; Extragerea informațiilor utile;
5. Sinteza: Organizarea; Prezentarea;
6. Evaluarea: Analiza rezultatului obținut; Analiza procesului.

Acest model în șase etape realizat de Michael Eisenberg și Robert E. Berkowitz⁸ în 1988 și adoptat pe scară largă în 1990, se bazează pe procesele cognitive dezvoltate de Bloom⁹ în studiile sale pedagogice: cunoaștere, cunoștințe; înțelegere; aplicare; analiză; sinteză, evaluare.

Înțelegerea mecanismelor cognitive ale proceselor învățării a făcut ca acest model să-și dovedească rapid eficiența în practică fiind astăzi cel mai cunoscut și cel mai utilizat model de rezolvare a unor probleme informaționale în SUA. Este un model sursă, de la acesta dezvoltându-se nenumărate variante practice, alte modele ulterioare¹⁰; a suportat numeroase modificări și îmbunătățiri în scopul adaptării cerințelor de

informare impuse de noile tehnologii; face obiectul a numeroase dezbateri pe teme educative și de cercetare și chiar s-au constituit liste de discuții pe această temă.

Celebritatea acestui model se datorează și simplității sale în aplicare; faptului că se prezintă ca un model de curriculum pe tema formării unei culturi informaționale și rămâne în același timp și un algoritm al unui proces concret de informare și cercetare.

Modelul nu indică numai etapele de urmat în rezolvarea unei probleme de informare ci are și rolul unui ghid specificând și care ar fi metodologia care ar putea fi folosită într-o anumită situație. Altfel spus, modelul Big Six Skills este un model care îți spune ce și cum să rezolvi o problemă care necesită utilizarea de resurse informaționale.

Este un model cu o largă aplicabilitate fiind folosit de studenți și cercetători în rezolvarea unei game extrem de diverse de probleme informaționale de ordin profesional sau chiar personal fiind deja recunoscut rolul său în procesul de luare a deciziilor.

Și totuși, dincolo de înțelegerea și asimilarea proceselor cognitive ale învățării, care sunt elementele care au contribuit la acceptarea și utilizarea pe scara largă a acestui model? Privindu-l din perspectiva Științei Informării și Comunicării remarcăm o serie de elemente care determină calitatea și eficiența proceselor informative. Independența modelului, abstractizarea lui sunt elemente care îi permit reformularea în orice situație concretă, în orice aplicație și chiar o adaptabilitate evolutivă.

De asemenea, accentul pus pe formularea nevoilor de informare și pe evaluare, atât a rezultatului obținut cât mai ales a procesului, arată importanța pe care ar trebui să o aiba feed-back-ul într-un proces informativ și de comunicare. De fapt, feed-back-ul este un indicator al eficienței procesului desfășurat.

Big Six Skills, în dubla sa calitate de model și curriculum este folosit ca metodă de predare și de lucru în foarte multe universități contribuind astfel la uniformizarea unui stil de învățare¹¹. Modelul propus de Eisenberg și Berkowitz poate fi aplicat cu ușurință și în cazul utilizării noilor tehnologii ca instrumente de informare, documentare și comunicare.

Michael Eisenberg și Doug Johnson¹² propun o variantă de model și de curriculum Big Six Skills utilă în dezvoltarea competențelor de utilizare a noilor tehnologii. Acest model are forma unui standard în care pentru fiecare etapă se propun studenților noi surse de informare și de comunicare și se precizează competențele de utilizare pe care aceștia ar trebui să și le dezvolte. Astfel, în prima etapă, definirea problematicii, utilizatorii trebuie să știe să utilizeze poșta electronică pentru a comunica prin grupurile de discuții deja formate, cu profesorii, cu experții domeniului lor de interes pentru a putea astfel să-și clarifice punctele lor de interes și pentru a putea stabili contacte cu persoane care au preocupări similare. După stabilirea subiectului, cu toate amănuntele pe care le implică, utilizatorul își va dezvolta strategii de căutare și evaluare a resurselor informaționale. Un asemenea demers implică, cel puțin la nivel teoretic, identificarea exhaustivă a surselor de informare în cele mai variate forme, pe cele mai variate suporturi incluzând baze de date, CD-ROM-uri, resurse Internet. Din totalitatea surselor identificate trebuie reținute doar acelea considerate

a avea o valoare informativă definită în raport cu subiectul formulat. Se impune astfel o evaluare a resurselor utilizându-se criterii specifice fiecărei tipologii de documentare.

Pentru a accesa resurse informaționale electronice, utilizatorii trebuie să posede cunoștințe care să le permită înțelegerea acestui nou mediu¹³: trebuie să cunoască ce este o rețea; ce tip particular de rețea este Internet-ul; ce servicii oferă; ce competențe specifice de utilizare sunt necesare; care din competențele de informare și documentare pot fi transpuse în noul mediu. Modelul dezvoltat de ERIC Digest¹⁴ sugerează răspunsul la aceste întrebări. În utilizarea resurselor informative este considerat important ca utilizatorul să fie capabil să selecteze informațiile relevante de cele nerelevante, să utilizeze programe informatice de prelucrare de text; să-și poată realiza o bază personală de date; să-și poată construi un sistem propriu de informare. Legat de formele electronice de prezentare, standardul consideră necesară cunoașterea realizării paginilor Web utilizând HTML, a prezentării Power Point. Sunt considerate deosebit de importante activitățile evaluative precum și respectarea drepturilor de proprietate intelectuală și a etichetei (o serie de reguli care trebuie respectate în rețea).

Model Kuhlthau¹⁵ (1993)

Șase etape ale procesului de cercetare informațională:

1. *Începutul - Pregătirea pentru alegerea unui subiect.* 2. *Alegerea subiectului - Deciderea subiectului.* 3. *Explorarea - Căutarea de informații legate de subiect.* 4. *Formularea - Formularea punctelor care vor fi studiate.* 5. *Căutarea informațiilor - Căutarea aprofundată a informațiilor.* 6. *Sfârșitul activității - Terminarea solicitărilor informaționale.*

În formularea modelului său, publicat în 1993, Carol Kuhlthau pleacă de la premise psihologice de utilizare a informațiilor. Modelul descrie un comportament informațional din perspectiva emoțiilor, gândurilor, acțiunilor, strategiilor, orientării - atribute cu un caracter psihologic accentuat dar care nu sunt întotdeauna considerate elementul central al activităților de informare și documentare. Abordarea din această perspectivă constituie specificitatea modelului propus de Kuhlthau și explică în același timp popularitatea de care se bucură.

Modelul rămâne un model cognitiv ce vizează înțelegerea procesului și mecanismelor psihologice ale informării fără a accentua aspectele de formare documentară sau de dezvoltare a unor competențe informaționale specifice.

Autorul consideră că¹⁶ o anumită stare de incertitudine caracterizează primele etape într-un proces de cercetare și aceasta se manifestă prin anxietate, lipsa încrederii în forțele proprii, o anumită limită în înțelegerea problematicii. Pe măsură ce subiectul se conturează, gândurile și ideile devin mult mai clare și apare sentimentul de încredere și un plus de motivație. Un model de cercetare informațională ar trebui în opinia lui Carol Kuhlthau să țină cont de acest comportament psihologic. Procesul de cercetare este privit ca un proces constructiv, de căutare de sens pornind de la sursele informative și prin eliminarea redundanțelor și a informațiilor inutile; starea motivațională se datorează interesului pentru subiectul ales și diminuării pe parcursul cercetării a elementelor de incertitudine.

Nu se precizează forme și modalități de evaluare,

procesul informațional fiind apreciat în general prin echilibrul pe care utilizatorul îl realizează între satisfacție și insatisfacție.

Modelul nu definește complexitatea unui proces de cercetare; este un model linear ce nu implică în mod obligatoriu dezvoltarea de strategii și în care aspectele de analiză, sinteză și evaluare a elementelor informative nu sunt considerate de primă importanță. Este mai curând un model ce descrie un comportament al unui utilizator al serviciilor tradiționale de bibliotecă¹⁷: localizare, acces și utilizare a surselor informative.

Importanța acestui model este dată de faptul că servește ca referențial pentru alte modele și pentru utilizarea sa în procese informative care pun accentul în primul rând pe asimilare cognitivă, tehnicile de regăsire și de utilizare a resurselor informaționale fiind trecute în plan secund.

Privite comparativ¹⁸ modelele de cercetare informațională prezintă aproximativ aceleași etape diferențierile fiind date de importanța mai mică sau mai mare acordată unor procese și de accentele puse pe dezvoltarea anumitor competențe sau utilizarea anumitor metode și tehnici de informare.

Competențele de utilizare a resurselor electronice nu pot diferi total de competențele necesare utilizării resurselor tipărite. Marea diferență constă în necesitatea însușirii unor competențe tehnice și modificarea stilului de muncă fiind necesară asimilarea unor tehnici specifice de prelucrare și prezentare informațională și de comunicare. Modelele de instruire informațională trebuie să țină cont de aceste tipuri de resurse și să specifice modalitățile de utilizare și competențele pe care le implică.

Care este cel mai bun model, cel mai bun referențial sau cel mai util standard este dificil de spus. Nu poate exista un răspuns categoric la această întrebare. Răspunsul este dat mai curând de eficiența pe care și-a dovedit-o fiecare în utilizare. Specialiștii din domeniul științelor informării și comunicării, cei implicați în activitățile educaționale și de cercetare încearcă să fixeze repere criterii în aprecierea unor asemenea instrumente de lucru.

Conf. univ. dr. *Elena Tirziman*

Director general al Bibliotecii Naționale a României

NOTE

1. Shirley Behreus. A conceptual analysis and historical overview of information Literacy. College and research libraries, vol.55.nr.4, 1994. Apud: BERHNARD, Paulete. *Apprendre a maitriser l'information: des habilités Indispensables dans une „societe de savoir”*. Available at: <http://www.acelf.ca/revue/XXVI-1/articles/09-bernhard.html>.

2. Vezi și listele de discuție ADBS și FORMADOC (Quebec).

3. Available at: <http://www.wlu.edu/~joverhol/newchalk/nov98/define.html>.

4. Alix Hazden. *Information Seeking Models*. Available at: <http://www.ucalgary.ca/~ahayden/seeking.html>.

5. M. Marland. *Information skills in the secondary curriculum*. London: Methuen educations (Schools Council curriculum bulletin, no 9). Available at: http://tornade.ere.umontreal.ca/~bernh/secondai/theorie/kuh_etap.htm.

[kuh_etap.htm](http://tornade.ere.umontreal.ca/~bernh/secondai/theorie/kuh_etap.htm).

6. Ann Irving. *Study and information skills across the curriculum*. Portsmouth, NH: Heinemann, 1985. Available at: http://tornade.ere.umontreal.ca/~bernh/secondai/theorie/kuh_etap.htm.

7. Big Six Skills. Available at: <http://www.big6.com/>

8. Michael B. Eisenberg; Robert E. Berkowitz. *Curriculum initiative: an agenda and strategy for library media programs*. Norwood, NJ: Ablex, 1988. XIX, 180 p.; Idem. *Information problem-solving: The BigSix Skills Approach to library and information skills instructions*. Norwood, NJ: Ablex Publishing, 1990. Available at: <http://tornade.ere.umontreal.ca/~bernh/secondai/theorie/eisenber.htm>.

9. Boom, B. S. Principalele sale teme de cercetare se refera la caracteristicile individuale și învățarea.

10. Mai cunoscut este modelul Wilson și Kieklas

11. *Teaching Information Literacy: The Big Six Skills Approach to Information Problem Solving. What classroom activities support the Big Six skills approach?*

Available at: www.itrc.ucf.edu/webcamp/final_projects/barney/big6.html.

12. Michael B. Eisenberg; Doug Johnson. *Computer Skills for Information Problem-Solving: Learning and Teaching Technology in Context*, ERIC Digest, the ERIC Clearinghouse on Information & Technology, Syracuse, NY. Available at: www.ed.gov/databases/ERIC_Digests/ed392463.html.

13. Pam Barney. *Teaching Information Literacy: The Big Six Skills Approach to Information Problem Solving*. Available at: http://www.itrc.ucf.edu/webcamp/final_projects/barney/task.html.

14. Michael B. Eisenberg and Doug Johnson. *Op. cit.*

15. *Kuhlthau's Model of the Stages of the Information Process*.

Available at: <http://library.humboldt.edu/~ccm/finger-tips/kuhlthau.html>.

16. Carol Collier Kuhlthau. *Seeking meaning: a process approach to library and information services*. Norwood, NJ: Ablex Pub. Corp., 1993. xxvi-199 p.

Available at: http://tornade.ere.umontreal.ca/~bernh/secondai/theorie/kuh_etap.htm.

17. Carol Kuhlthau își definește de fapt, modelul ca un model util în procesele de informare din biblioteci și din serviciile de informare.

18. *Mise en relation de huit modèles du processus de recherche d'information*: Irving (1979,1990); Marland (1981); Library Association (1991, 1998); Herring (1997); Kuhlthau (1983,1993); Eisenberg, Berkowitz (1986-1990); Australian Sch. Lib. Ass. (1997) Australie; FADBEN Référentiel.(1997); La recherche d'info à l'école secondaire (1997) Available at: <http://www.fas.umontreal.ca/ebsi/formanet/maitrise.html#comparatif>.

Integrarea bibliotecii digitale în era noilor tehnologii de informare și comunicare

În prezent ne aflăm în era noilor tehnologii de informare și comunicare utilizate în toate sferele de activitate ale societății și care au fost extinse la înregistrarea, stocarea și diseminarea informației în formă digitală. Tehnologia informației a transformat astfel, lumea într-un sat global¹, iar modificările care au avut loc în sectorul IT au influențat și industria informației, bibliotecile trebuind să țină pasul cu noile descoperiri și să facă față cererilor tot mai specifice ale utilizatorilor.

În timp, bibliotecile cu acces limitat au fost înlocuite cu biblioteci cu acces deschis. Acestea, la rândul lor s-au transformat în biblioteci automatizate, devenite ulterior electronice, pentru ca în final să putem vorbi de biblioteci digitale. Parcursul bibliotecii poate arăta, în mod schematic, astfel:

- **Biblioteca tradițională:** colecțiile acestui tip de bibliotecă sunt în mare parte printate, deteriorarea lor fiind foarte rapidă, sunt destul de greu de localizat și se confruntă cu bariere de ordin fizic.

- **Biblioteca automatizată:** este o bibliotecă ce deține un catalog on-line, procedurile de achiziție și circulație realizându-se în sistem automatizat.

- **Biblioteca electronică:** în momentul în care bibliotecile automatizate încep să funcționeze prin LAN (Local Area Networking) și să-și procure jurnale electronice și alte asemenea tipuri de publicații putem vorbi de biblioteci electronice. Resursele acestora sunt atât în format tradițional cât și în format electronic. Mediile electronice sunt folosite pentru înmagazinarea informației în vederea regăsirii și distribuirii ei către utilizatorii interesați.

- **Biblioteca hibrid:** este biblioteca în care se regăsesc atât medii tradiționale cât și electronice, reprezentând un stadiu intermediar între biblioteca tradițională și cea digitală.

- **Biblioteca digitală:** în cazul bibliotecilor digitale, pentru o viteză mai mare sunt folosite fibrele optice și accesul se bazează pe servicii Internet. Majoritatea surselor dintr-o bibliotecă digitală sunt în format on-line, și de regulă permit accesul către alte resurse de același gen.

- **Biblioteca virtuală:** este o bibliotecă inexistentă la modul concret, fiind un sistem informatic care îndeplinește funcțiile unei biblioteci tradiționale, dar fără a se sprijini pe suportul moral și fizic al acesteia.

Conform enciclopediei Wikipedia² o bibliotecă digitală este o bibliotecă în care colecțiile sunt înmagazinate în formate digitale și accesibile prin intermediul computerelor. Conținutul digital poate fi depozitat local sau accesat de la distanță prin intermediul rețelelor. O bibliotecă digitală nu este altceva decât o mare bază de date, fiind un mediu care suportă întregul ciclu de viață al unui document, de la faza de creație, înmagazinare, preservare, diseminare și până la utilizarea informației. Termenul de *bibliotecă digitală* a fost folosit pentru prima dată în 1994 în cadrul Inițiativei NSF/DARPA/NASA Digital Libraries.³

Termenul de bibliotecă digitală este destul de prolix pentru a putea fi aplicat la o gamă largă de colecții și organizații dar, pentru a putea fi considerată o bibliotecă digitală, o colecție on line de informații trebuie să fie accesibilă unei comunități de utilizatori. De asemenea, unele site-uri web pot fi considerate biblioteci digitale, dar numai cele care întrunesc caracteristicile de bază ale acesteia, trebuind făcută o distincție între conținutul care a fost creat în format digital, cunoscut ca „născut digital”, și informația care a fost convertită dintr-un mediu fizic (hârtie).

Factori care au condus la trecerea spre bibliotecile digitale: Explozia informațională; Dificultăți în regăsirea informației în cazul bibliotecilor tradiționale; Costul scăzut al tehnologiei dacă luăm în calcul capacitatea de stocare a mediilor digitale; Factorii de mediu: utilizarea mediilor digitale salvează mediile naturale (celuloză); Cerințele tot mai diverse ale utilizatorilor.

Pentru a putea vorbi de bibliotecă digitală trebuie întrunite următoarele condiții: Organizarea colecțiilor multimedia și a altor tipuri de resurse; resurse accesibile on-line; funcțiile de achiziție, înmagazinare, regăsire se realizează prin utilizarea tehnologiilor digitale; acces la întreaga colecție disponibilă direct sau indirect prin intermediul rețelelor; asistența e asigurată prin mijloace electronice/digitale.

Avantaje

- Eliminarea **barierelor fizice.** Utilizatorul unei biblioteci digitale nu trebuie să se deplaseze la bibliotecă, având acces la colecțiile acesteia din orice colț al lumii atâta timp cât conexiunea la Internet este disponibilă.

- Eliminarea barierelor legate de **program.** Unul din cele mai mari avantaje ale unei biblioteci digitale este că accesul la informație nu mai este dependent de timp

- **Acces multiplu.** Aceleași resurse pot fi utilizate în același timp de mai mulți utilizatori.

- **Ușor de înțeles:** sistemul de informare grafic sau vizual al bibliotecilor digitale este mult mai popular în comparație cu un sistem de informare bazat pe text.

- **Abordare structurată.** Bibliotecile digitale oferă acces la conținut într-o manieră mult mai structurată, de exemplu se poate trece ușor de la catalog la o carte, apoi la un capitol special și așa mai departe.

- **Funcționarea multiplă a aceluiași informații:** utilizând hipertextul este posibilă structurarea și organizarea aceluiași informații digitale sub diverse forme, servind astfel mai multor funcții.

- **Explozia informațională:** bibliotecile digitale ar fi capabile la un moment dat să rezolve problema exploziei informaționale, fiind în stare a organiza un conținut mare de conținut digital prin oferirea unei simple legături (link), în loc de a achiziționa documentul în sine.

- **Regăsirea informației.** Utilizatorul poate folosi orice termen de căutare (cuvânt, frază, titlu, subiect) pentru a căuta în întreaga colecție, bibliotecile digitale oferind interfețe foarte prietenoase și acces la resurse prin utilizarea unui simplu click. De asemenea, poate fi găsită o informație particulară, cum ar fi de exemplu o fotografie sau o imagine.

- **Învățământ la distanță:** oferă posibilitatea accesului la învățământ de acasă, birou sau din alte locuri.

- **Prezervare și conservare.** Poate fi realizată o copie după original indiferent de număr fără a se degrada calitatea documentului original.

- **Spațiul:** după cum am afirmat mai sus, bibliotecile digitale nu se confruntă cu problema spațiului și din această cauză atunci când o bibliotecă nu mai are spațiu de creștere digitizarea este unica soluție viabilă.

- **Interconectarea.** O bibliotecă digitală poate oferi o legătură către orice resursă a unei alte biblioteci digitale

- **Costuri.** Teoretic, costurile pentru întreținerea unei biblioteci digitale sunt mult mai reduse decât cele ale unei biblioteci tradiționale, dar investesc în conversia materialelor printate în format digital, în calificarea personalului pentru a fi capabili să le întrețină, în menținerea accesului on-line. De asemenea, informația dintr-o bibliotecă digitală adesea migrează (la o anumită perioadă de timp) spre cea mai recentă formă media, ceea ce necesită costuri legate de hardware și de instruire a personalului.

- **Inovații tehnologice:** bibliotecile digitale pot imediat să adopte inovațiile tehnologice oferind utilizatorilor tot ceea ce se referă la cărțile audio și electronice precum și prezentarea noilor forme de comunicare cum ar fi wiki⁴ și blog-urile⁵.

Dezavantaje

- **Copyright** - digitizarea încalcă legea copyright-ului prin faptul că, conținutul operei unui autor poate fi preluat gratuit fără acordul său, lucrările neputând fi împărțite în diferite perioade de timp cum este cazul bibliotecilor tradiționale. În cele mai multe cazuri conținutul este considerat domeniu public⁶, iar unele biblioteci digitale, cum ar fi Proiectul Gutenberg⁷, au digitizat și făcut accesibil pe net opere care nu se circumscriu legii depozitului legal. Întrebarea care se pune este cum poate distribui informația o bibliotecă digitală astfel încât să respecte legea dreptului de autor?

- **Viteza de acces** - cum tot mai multe computere sunt conectate la Internet viteza de acces la resurse a devenit tot mai scăzută.

- **Infrastructura tehnologică** – accesul la bibliotecile digitale și implicit la colecțiile acestora este dependent de infrastructura tehnologică, fapt care nu este deloc de neglijat având în vedere ca majoritatea țărilor din lumea a treia nu își permit în momentul de față asemenea investiții.

- **Eficiența** – cu cât crește volumul informației digitale, cu atât regăsirea pertinentă a unei resurse devine tot mai dificilă.

- **Mediul** – bibliotecile digitale nu pot reproduce mediul de existență al unei biblioteci tradiționale și este cunoscut faptul că multe persoane preferă să consulte un material tradițional decât direct de pe ecranul unui calculator.

- **Prezervare** – datorită dezvoltărilor tehnologice, o

bibliotecă digitală poate deveni rapid neactual, iar datele să fie inaccesibile.

Crearea arhivelor digitale

Multe biblioteci academice sunt implicate în construirea unor depozite instituționale pentru cărți, ziare, teze și alte opere care pot fi digitizate, majoritatea acestora fiind disponibile pentru comunitatea academică. S-au creat astfel **arhive digitale** care se caracterizează prin:

- Conțin surse primare de informație (scrisori și documente produse direct de către persoane fizice sau organizații) și mai puțin resurse pe care le găsim într-o bibliotecă.

- Conținutul acestora este organizat în grupuri și nu individual. În timp ce cărțile dintr-o bibliotecă sunt catalogate individual, documentele dintr-o arhivă sunt grupate pe proveniență și în funcție de tipul de ordonare (tipul de organizare adoptat de către creator).

- Au un conținut unic. În timp ce o carte poate fi găsită în mai multe biblioteci diferite, înregistrările dintr-o arhivă sunt de regulă unice și nu pot fi găsite sau consultate în altă locație decât în cea care le deține.

Tehnologia utilizată pentru a crea biblioteci digitale a început să fie folosită și în cazul arhivelor. Astfel, utilizarea instrumentelor de căutare (motoare de căutare, directoare, metamotoare de căutare, biblioteci virtuale etc.), recunoașterea optică a caracterelor și metadatele au permis ca copiile digitale ale documentelor (de exemplu scrisori) să fie catalogate, astfel încât și în această situație a fost eliminată bariera fizică în vederea consultării acestora. În acest sens Oxford Text Archive⁸ este considerată cea mai veche arhivă digitală conținând surse primare academice.

Cele mai multe biblioteci digitale au o interfață prietenoasă care permite regăsirea informației într-un mod facil, dar există și resurse care nu pot fi identificate de către spiderii motoarelor de căutare. Unele biblioteci digitale își creează pagini speciale pentru a permite instrumentelor de căutare să regăsească informația și de regulă folosesc protocolul Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting (OAI-PMH)⁹ pentru ca metadatele lor să fie accesibile. Putem vorbi de două strategii generale de căutare într-o *federație* de biblioteci digitale: căutare distribuită; căutare în prealabil în metadate.

Prima implică un client care trimite mai multe cereri de căutare în același timp în bazele de date ale mai multor biblioteci digitale din cadrul *federației*, rezultatele fiind adunate, duplicatele eliminate, iar ceea ce rămâne în urma acestei operațiuni fiind sortat și prezentat utilizatorului (se utilizează protocolul Z39.50).

A doua metodă necesită colecții comune de metadate din cadrul fiecărei biblioteci ce face parte din federație. Această soluție este mai eficientă decât căutarea distribuită, dar se confruntă cu problema actualizării datelor, bibliotecile digitale periodic trebuind să readune datele în vederea descoperirii de noi resurse (protocolul [OAI-PMH](#) este folosit pentru al doilea tip de căutare).

Cerințe pe care trebuie să le îndeplinească o bibliotecă

digitală: Audio video: TV Color, V.C.R., D.V.D., Telefon etc.;
Computer: Server, P.C. cu facilități multimedia, U.P.S. etc.;
Rețea: LAN, MAN, WAN, Internet etc.; **Imprimante:** imprimantă Laser, imprimantă pentru barcoduri, imprimantă digitală etc.; **Scanner:** H.P. Scan jet, cameră digitală, scanner pentru barcoduri etc.; **Mijloace de înmagazinare:** mijloc optic de înmagazinare, CD-ROM, Jukebox¹⁰ etc.; **Software:** orice software potrivit, care este interconectat.

Resursele bibliotecii digitale

Resursele unei biblioteci digitale sunt acelea care le poate înmagazina un computer, le poate organiza, transmite și afișa fără intervenția vreunui proces de conversie. Materialul digital poate fi de tip multimedia sau doar audio digital, video, full text, fotografii, desene, sunet digitalizat, carte electronică, reprezentări tridimensionale, v-book¹¹ etc. Colecția poate cuprinde text structurat sau nestructurat, imagini scanate, înregistrări audio etc.

Resurse on line: bază de date locală cuprinzând documentele în format tradițional; cărți electronice, v-book, hărți și imagini electronice, sunete, video, multimedia etc.; jurnale electronice; rețea LAN, MAN, WAN; personal calificat pentru service on line;

Resurse off line:

- C.D-ROM, Jukebox etc.
- Asistență audio vizuală etc.

Rolul bibliotecarului în era digitală

În mediul digital bibliotecarul și specialistul în informare vor trebui să-și axeze activitatea mai ales către orientarea utilizatorului în stabilirea resurselor pertinente etc. Pentru bibliotecar va fi destul de dificil să decidă sub ce formă să ofere referințele, cum să organizeze colecțiile, deoarece în noul mediu îi va fi din ce în ce mai greu să stabilească cine este autorul, cine este editorul și cine este utilizatorul. Și acest lucru este posibil deoarece un mediu virtual este deschis tuturor.

Concluzii

Bibliotecile digitale nu vor înlocui documentele tradiționale, dar nu există îndoială că venind în întâmpinarea noilor cerințe, digitizarea trebuie introdusă astfel încât bibliotecile să devină hibride. Costul inițial al digitizării este ridicat, dar s-a demonstrat că întreținerea unei astfel de biblioteci este mult mai convenabilă decât a uneia tradiționale. Zi după zi costul digitizării scade, publicațiile on-line sunt în creștere, nevoile utilizatorilor se îndreaptă spre noi medii informaționale astfel încât *BIBLIOTECA* trebuie să facă față noii provocări.

Conf. univ. dr. *Agnes Erich*
Director, Biblioteca Universității
„Valahia” Târgoviște

Note

1. http://en.wikipedia.org/wiki/Global_village_%28Internet%29
2. http://ro.wikipedia.org/wiki/Pagina_principal%C4%83
3. National Science Foundation (NSF)/Defense Advanced Research Projects Agency (DARPA)/National Aeronautics and Space Administration (NASA)
4. un website care permite vizitatorilor să adauge, să modifice și să editeze conținutul.
5. o publicație web ce conține articole periodice, ce au de obicei caracter personal - asemenea unui jurnal, fiind afișate în ordine cronologică inversă.
6. cuprinde totalitatea cunoștințelor și inovațiilor (în special opere de creație precum scrieri, artă, muzică și invenții) în relație cu care nici o persoană sau altă entitate legală nu poate dovedi dreptul de proprietate.
7. reprezintă un efort voluntar în a digitaliza, arhiva și distribui operele culturale.
8. (OTA) este o arhivă de texte electronice care a fost creată și distribuită în scopul cercetării pentru domeniile literare și lingvistice
9. este folosit pentru a colecta descrierile metadatelor înregistrărilor într-o arhivă, astfel încât serviciile să poată fi construite folosind metadatele din mai multe arhive
10. este un dispozitiv de redare automată a muzicii
11. este un software care compilează fișiere HTML în cărți electronice

Webgrafie

1. GRIFFIN, Stephen M. Digital Library Definition for DLI2.
Available at:
<http://scholar.lib.vt.edu/DLI2/defineDL.html>
2. LEINER, Barry M. The Scope of the Digital Library.
Available at:
<http://www.dlib.org/metrics/public/papers/dig-lib-scope.html>
3. ZUBAIR M; Maly K; Ameerally I. Dynamic Construction of Federated Digital Libraries.
Available at:
<http://www.www9.org/final-posters/poster17.html>
4. WATERS, Donald J. What Are Digital Libraries?
Available at:
<http://www.clir.org/pubs/issues/issues04.html#dlf>

NOILE MISIUNI ALE BIBLIOTECILOR UNIVERSITARE

În contextul în care populația universitară este în creștere în întreaga lume, atât prin aflusul de studenți la formele clasice de studiu, cât și prin dezvoltarea învățământului la distanță și în condițiile revoluției tehnologice în domeniul informării-comunicării, bibliotecile universitare trec prin schimbări semnificative. Acolo unde lucrurile merg bine, se înregistrează o creștere masivă a colecțiilor, atât a celor pe suport tradițional de hârtie cât și (sau mai ales) a resurselor electronice. În Franța, de exemplu, toate bibliotecile posedă un *sistem integrat de gestiune de bibliotecă (SIGB)*, care asigură în mod automat mai multe funcții biblioteconomice. În această țară *sistemul universitar de documentare (SUDOC)*, funcțional la nivel național și în relațiile de cooperare internațională, a înlocuit practic mai multe cataloage colective și cuprinde în prezent peste cinci milioane de notițe bibliografice și peste 12 milioane de localizări. A crescut, de asemenea, numărul studenților înscriși la bibliotecile universitare, de la 56% cu 10 ani în urmă, la 72% în prezent. Teoretic, orice student ar trebui să fie înscris la biblioteca universitară și să o frecventeze cu regularitate, dar lucrurile nu stau astfel nicăieri. Ceea ce nu înseamnă că bibliotecarii nu trebuie să aibă printre obiectivele lor

pe acela de a înregistra (și nu formal) o creștere a acestui procent, precum și o creștere a împrumuturilor și a consultării de documente. Se observă o legătură între indicatorii de performanță ai bibliotecilor universitare și nivelul științific-tehnologic și economic al țărilor în care acestea funcționează. Claude Jolly, subdirector al bibliotecilor și al documentării în Ministerul francez al Educației, observa în context și impactul biblioteconomiei și anume faptul că „funcționarea bibliotecilor face apel la competențe profesionale din ce în ce mai specializate, unele ținând de biblioteconomic sau la ingineria documentării (standardizare, formate etc.), altele de meserii conexe (informatică, echipamente, drept, management, gestiunea resurselor umane etc.)”¹.

André Miquel, fost președinte al Consiliului Național al Bibliotecilor din Franța, afirma într-un raport celebru despre „Bibliotecile universitare”, încă în 1989, că aceste instituții nu mai pot urma „o dezvoltare liniară, pe baza aceluiași concepte și concepții, acum, când totul indică angajarea lor

într-o schimbare profundă” ce privește contextul existenței lor, noile resurse, statutul de sistem de informare-documentare al bibliotecii, organizarea serviciilor și oferta de servicii noi². Dacă aceste schimbări erau în curs cu aproape două decenii în urmă, se înțelege că bibliotecile românești, inclusiv cele universitare, au avut și mai au de recuperat un decalaj, mai având a surmonta și pauperitatea resurselor financiare și incoerența legislativă, și nu în puține cazuri incapacitatea structurilor care tutează administrativ și financiar de a înțelege specificul activității de bibliotecă și al cărții. Problemelor generale li se adaugă, așadar, dificultăți proprii numai bibliotecilor românești, cum sunt, recent de exemplu, cele legate de achiziția directă, licitații, negocieri ș.a. în activitatea de dezvoltare a colecțiilor. În Franța, de exemplu (ne raportăm la această țară pentru că nu este un

stat federal, are tradiții în materie de politici de dezvoltare a bibliotecilor, iar biblioteconomia românească are la bază modelul francez al acestei discipline) funcționează un *Centru Național al Cărții*, care prin convenții pe mai mulți ani, susține bibliotecile universitare în vederea dezvoltării colecțiilor. În România, fiecare universitate își dezvoltă colecțiile numai prin venituri proprii, iar unele biblioteci au resurse modeste. Toate

se confruntă însă, mai ales în prezent, cu prevederi legislative de natură să complice și chiar să blocheze achiziția de documente de bibliotecă.

Sub aspectul implementării și utilizării instrumentelor tehnologice în domeniul informării și comunicării, deși s-au făcut progrese notabile în mai toate bibliotecile universitare românești, mai este mult de făcut. Tot în Franța, din ce în ce mai mult, „simplele” sisteme de gestionare a bazelor de date se transformă în sisteme de informare complexe. Dar, pe lângă alte atuuri, acolo funcționează *Agenția Bibliografică a Învățământului Superior (ABES)*, cu programe de dezvoltare de anvergură.

Din 2002 toate bibliotecile universitare franceze au intrat într-un sistem (*Servicii Comune de Documentare – SCD* și *Servicii Interinstituționale de Cooperare Documentară – SICD*) și lucrează pe un program comun. Acest lucru înseamnă o strânsă colaborare între centrele de resurse informatice din universități, integrarea catalogului colectiv

național al publicațiilor seriale și accesibilitatea în rețea a titlurilor descrise până atunci într-un singur catalog local. Acest lucru a determinat creșterea cererilor de împrumut între biblioteci. Evident, faptul că resursele de informare-documentare sunt folosite în comun impune „regândirea tuturor circuitelor și procedurilor de furnizare a documentelor între instituții”, afirmă *Bertrand Calenge*, fost cadru didactic la ENSSIB și actualmente director al Bibliotecii Municipale din Lyon (Franța)³.

Schimbările survenite, în curs sau ce pot fi anticipate, preocupă mulți profesioniști ce au în vedere bibliotecile universitare. *Bernard Naylor*, de la Biblioteca Universității Southampton (Marea Britanie) observă că munca în aceste biblioteci cere în primul rând coerență și analizează schimbările pe care le traversează în ritm alert bibliotecile britanice în ultimii ani⁴. Ele beneficiază însă de finanțări (pe programe) din fonduri de stat. Efectul eforturilor conjugate de concepție, finanțare, organizare, gestiune permanentă au ca urmare posibilitatea de acces la informație 24 de ore din 24, 7 zile pe săptămână, grație serverelor care funcționează și în absența personalului. A urmat însă și o creștere a cererilor de informație, ceea ce arată o ameliorare a percepției utilizatorilor asupra serviciilor bibliotecilor. Biblioteca universitară nu mai este un apendice al catedrelor, *Bernard Naylor* arată că „tehnologia electronică a impus regândirea fundamentală a conținutului curriculei universitare”, ceea ce se dovedește o interacțiune cu dublu sens. Studentul, pe de altă parte, este considerat un „consumator” de „produse” care i se vând în cadrul procesului de educație cu tot ce implică acesta.

Trebuie să ținem de altfel seama de faptul că tabelele de studiu universitar în Marea Britanie sunt mari, ele asigurând și resurse generoase pentru biblioteci. Toate acestea, recunoaște bibliotecarul britanic, nu numai că nu fac să scadă, ci sporesc responsabilitățile ce revin în mod tradițional bibliotecarului universitar, dar nu trebuie uitat că el are statut de cadru didactic auxiliar și nici responsabilitățile cadrelor didactice nu sunt în scădere. *Bernard Naylor* conchide că „pentru a-și realiza în mod eficient misiunea, bibliotecarii nu se mai pot mulțumi să răspundă cererilor individuale adresate lor direct”, ci trebuie să le anticipeze, să orienteze și să formeze utilizatorii, să le pregătească accesul, așadar au nevoie de noi abilități de informare și comunicare.

Deși generațiile tinere au remarcabile aptitudini pentru folosirea calculatorului și a Internet-ului, bibliotecarii universitari nu pot conta pe autonomia totală a utilizatorilor. *Lluďsa Nuñez*, de la Biblioteca Universității din Barcelona (Spania), constată că, în raport cu nevoile și posibilitățile lor, serviciile de informare din bibliotecile universitare sunt încă insuficient adaptate. Studenții au încă nevoie de ajutor pentru utilizarea noilor tehnologii ale informaticii și ale comunicării (NTIC), Masificarea populației universitare aduce în biblioteci utilizatori insuficient formați, ceea ce impune o creștere a contribuției bibliotecarilor la formarea lor⁵.

Michael Gorman, președinte al MALA (S.U.A.), arăta, trecând în revistă „Marile provocări” cu care se confruntă lumea bibliotecilor, faptul că „mulți studenți vin la o carte”⁶. Este un argument în plus pentru constatările autorilor citați anterior, legate de creșterea și diversificarea responsabilităților bibliotecarilor universitari.

Aceeași problematică este dezvoltată într-un studiu referitor la relația dintre societatea cunoașterii și misiunile bibliotecilor universitare, semnat de *Françoise Thys-Clément*, director al Centrului de Economie a Educației de la Universitatea liberă din Bruxelles (Belgia)⁷. Într-o lume globalizată, în care dezvoltarea economică este condiționată de cunoaștere, universitățile, cu componenta de cercetare științifică și de formare a elitelor conducătoare, încep să joace nu numai un rol național, dar și internațional și regional, ceea ce presupune noi misiuni. Biblioteca tradițională începe să fie dublată sau secondată de biblioteca virtuală, construită ca sistem integrat. Costurile sunt mari, dar rezultatele pe măsură.

Am trecut în revistă câteva considerații care predomină în studiile și articolele publicate în ultimii ani în lucrările de specialitate. În linii generale, problematica este comună și se regăsește și în universul bibliotecilor universitare românești. Acestea au, în plus, o serie de probleme punctuale specifice, ale căror soluții nu promet să apară foarte curând.

Lect. Univ. dr. *Gheorghe Buluță*

Director al Bibliotecii Universității de Medicină și Farmacie „Carol Davila” București

Note:

1. JOLLY, Claude. *Bibliothèque universitaires. Regard sur les changements*. În: *Bulletin des Bibliothèques de France (BBF)*, t. 46, nr. 6, 2001.
2. MIQUEL, André. *Les bibliothèques universitaires, rapport au ministre d'Éducation nationale, de la Recherche et des Sports Paris: La Documentation française*, 1989.
3. CALERGE, Bertrand. *Les bibliothèques universitaires entrent dans le XXIe siècle*. În: *BBF*, t. 46, nr. 3, 2001.
4. NAYLOR, Bernard. *La nouvelle donne des bibliothèques universitaires au Rouyaume-Uni*. În: *BBF*, t. 46, nr. 2, 2001.
5. NUÑEZ, Lluďsa. *Un portrait d'innovation pédagogique Les dossiers électroniques de la bibliothèques de l'Université de Barcelone*. În: *BBF*, t. 46, nr. 2, 2001.
6. GORMAN, Michael. *Marile provocări*. În: *Magazin bibliologic*, Chișinău, nr. 2 – 3, 2006 (traducere de Vera Osoianu).
7. THY-CLEMENT, Françoise. *La société de la connaissance. Le paradoxe de l'évolution des missions des bibliothèques universitaires*. În: *BBF*, t. 46, nr. 6, 2001.

SIMBOLURI NAȚIONALE ALE FRANȚEI VĂZUTE DE SCRIITORI ROMÂNI DE EXPRESIE FRANCEZĂ

Drapelul tricolor și Marseilleza

Una din cele mai semnificative reprezentări simbolice ale unei națiuni o constituie drapelul său. Tricolorul francez este văzut de scriitorii români de expresie franceză ca fiind simbolul Franței republicane și revoluționare spre care se îndreaptă preferințele lor. Anna de Noailles considera că drapelul alb al legitimiștilor nu era decât un „giulgiu” în timp ce drapelul tricolor, care, în copilăria sa, fâlfâia „familiar” deasupra micului pod din grădina Amphion, i se adresa direct într-un „*Jimbar violent și hotărât*”¹. Pe un ton pe jumătate serios, pe jumătate glumeț, Eugène Ionesco evocă anii de școală la Chapelle-Anthenaisa, când striga în curtea școlii cât îl țineau puterile: „*Ce mândru și frumos este drapelul, drapelul Franței, hei!*”. Cum cânta puțin cam fals, învățătorul încerca să-i mai potolească entuziasmul cerându-i să cânte mai încet și să-i lase pe ceilalți copii care cântau corect, s-o facă².

Adevăratele simboluri naționale sunt, pentru scriitorii români de expresie franceză, Marseilleza și celebra deviză a Revoluției franceze: „Libertate, egalitate, fraternitate”. Noailles vede în Marseilleza un cântec de curaj, apreciind apelurile spre ceea ce este mai îndepărtat și mai înălțător” pe care le conține precum și „efectele sale asupra lenii și prudenței”³.

Strigătele „de dragoste, de revoltă, de eliberare” pe care le regăsim în acest cântec de eroism au servit drept model, spune Noailles, națiunilor care luptau pentru a-și cuceri libertatea și independența. Cât despre poetesă, aceasta mărturisește că a fost impresionată pentru totdeauna de cadențele armonioase ale Marseillezei din momentul în care a auzit-o pentru prima oară. Așa se explică faptul că a evocat-o în „*Le Départ*” - Plecarea (1924) cu aceeași adorație, cu aceeași încântare, ca în copilărie și ca în „*Memorii*”.

„*Cette indomptée, aux bras tendus en arc
Est, les cheveux au vent, la soeur de Jeanne d'Arc*”⁴

Sanctuar al memoriei naționale, Marseilleza sculptată de Rude, ocupă un loc de prim plan pe Arcul de Triumf constituind pentru generațiile tinere un punct de atracție și un simbol al identității naționale.

Iată semnificația pe care o regăsim la Anna de Noailles: „Marseilleza în sfârșit, apare în mintea mea, cioplită în piatră, de Rude, pe Arcul de Triumf, chemându-i pe adolescenții care se lasă complet în voia ei”⁵.

Libertate, egalitate, fraternitate

Deviza lansată de Revoluția franceză a făcut din Franța un model de echitate, de dreptate și de respect de sine. Noailles a fost profund impresionată de aceste trei cuvinte magice, de când le-a citit prima oară, la vârsta de cinci ani, înscrise pe zidurile liceului Condorcet, pe lângă care trecea pentru a merge la lecțiile de muzică.⁶ Sensibilă la realitățile

timpului său, Noailles este înainte de orice republicană și își va păstra aceste convingeri întreaga sa viață. Convingerile republicane sunt dublate la ea de o profundă dragoste pentru Franța, „țara ei de predilecție”. Edmée de la Rochefoucauld subliniază faptul că în pofida originii străine (tatăl român din familia Brâncoveanu, mama de origine greacă),

găsim la Noailles o identificare între forma de guvernare republicană și pământul francez, pe care îl considera pământul ei natal. Valorile de la 1789 par să se fi înscris pentru totdeauna în spiritul și sufletul poetei. În „*Memoriile*” sale amintește „extrema emoție” pe care a resimțit-o citind „*Declarația Drepturilor Omului și Cetățeanului*”, îndeosebi celebra frază: „Oamenii se nasc și rămân liberi și egali în drepturi”. Este vorba de „libertate” și „egalitate”, două treimi din deviza mereu actuală, mereu modernă, a națiunii franceze (Le livre de ma vie, p. 46).

În Catherine-Paris, Martha Bibescu împrumută din ideologia poporului parizian disprețul pentru „fastul monarhic; Pompele regalității sunt rezervate în Franța pompelor funebre [...] Din Ludovic al XIV-lea nu au mai rămas decât înmormântările, cât despre regine nu mai întâlnești decât la serbările populare”⁷.

Preocupată de principiile Revoluției „libertate, egalitate, fraternitate”, Martha Bibescu nu ezită totuși să le pună în discuție. În romanul său „*Egalitate*” (1935), este prezentată o poveste de dragoste între o doamnă din înalta societate, prințesa de Lambesc și un om de origine modestă, Pierre Caniot, foarte bun politician, care devine mai întâi ministru de Război și apoi președinte al Republicii. Uniți printr-o căsătorie secretă, cei doi protagoniști mor la puțin timp unul după celălalt, dar, datorită prejudecăților de castă care funcționau încă în epocă, nu pot fi înmormântați împreună. Martha Bibescu critică aspru, în egală măsură, oamenii de stânga și pe cei de dreapta, din cauza prejudecăților și vanității care le dictează acțiunile. „Nemuritoarele principii ... 89, marii strămoși! Ce oboseală! Jargonul oamenilor de stânga și cel al foștilor nobili se aseamănă. Strămoșii unora i-au înlocuit pe ai celorlalți, asta este totul. Era aceeași vanitate prostească”⁸. Între aristocrația devenită „istorie și legendă” și oamenii din popor, chiar străluciți, ajunși pe cele mai înalte

trepte sociale, egalitatea este imposibilă, nu numai în viață ci și în moarte. Sub influența abatelui de Mugnier, confesorul și cel mai bun prieten al ei, Martha atribuie un sens mistic celor trei cuvinte memorabile ale Revoluției: libertatea este cea „a păsărilor cerului”, fraternitatea cea a apostolilor, etc. (Princesse Bibesco, *La vie d'un amitié*, III, p. 235). Scriitorul Panait Istrati aduce un pios omagiu Comunarilor împușcați în 1871 la Zidul Federațiilor (*Le Mur des Fédérés*, cimitirul Père Lachaise) în fața căruia se simte emoționat, înduioșat și mândru, mândru până la nebunie”. Cei 20.000 de comunarzi împușcați sunt considerați de scriitorul român eroi, „sfinți”, „martiri”. Ei au servit idealul revoluționar și constituie un exemplu pentru toți cei care, ca și scriitorul român în vremea respectivă, au îmbrățișat un astfel de ideal: „Pentru socialistul cinstit e de ajuns să vadă o dată în viața lui acest zid, acoperit de coroane înnegrite de vreme, și să asculte graiul mut al pietrelor mucegăite, pentru ca credința sa să devină tot așa de neclintită ca și moartea”⁹.

Un călător transilvănean în Franța remarca cu umor că deviza Revoluției era înscrisă cam peste tot în Paris, inclusiv la poarta de intrare în Cimitirul Père Lachaise, unde constată (spre deosebire de Bibesco) că există deplina și adevărata „libertate, egalitate, fraternitate”.

NOTE

1. Anna de Noailles. *Le Livre de ma vie* (Cartea vieții mele). Paris: Mercure de France, 1976, p. 30.
2. Eugen Ionescu. *Jurnal în fărâme*, București, Editura Humanitas, 2000, pag. 7
3. Anna de Noailles. *Le Livre de ma vie* (Cartea vieții mele). Paris: Mercure de France, 1976, p. 28.
4. Apud. Edmée de la Rochefoucauld. Anna de Noailles. Editions Universitaires, 1956, p.13.
5. Anna de Noailles, op. cit., p. 28.
6. Ibidem, p. 73.
7. Princesse Bibesco. *Catherine Paris*, p. 160
8. Princesse Bibesco. *Egalitate*. Paris: Gresset, 1935, p. 25.
9. Panait Istrati. *Trei decenii de publicistică. Scăpare de condei*. București: Editura Humanitas, 2004, p. 285.
10. Artemie Anderco. *Un student în străinătate acum o jumătate de veac. Maramureșeanul Artemie Anderco. Jurnalul său*. Vălenii de Munte, 1934 (1876), p.67.

Conf. univ. dr. *Stefania Rujan*

***N. Georgescu-Tistu –
o operă dedicată cărții***

Considerat printre fondatorii bibliologiei românești, N. Georgescu-Tistu poate fi creditat mai precis a fi chiar întemeietorul acesteia. Acceptând ideea cumulului istoric de contribuții la fundarea unor discipline științifice nu putem fetișiza contribuția colectivă până la a anula meritul singular al personalității întemeietoare chiar dacă predecesori sau continuatori au rotunjit în timp destinul lucrării întemeietorului. Așa cum definea geneticianul francez Jacques Monod, laureat al Premiului Nobel pentru psihologie și medicină, raportul dintre hazard și necesitate ca funcție aleatorie a evoluției, contribuția unei personalități nu poate fi decât întâlnirea personalității creatoare, cu cerințele timpului său. Așa s-a întâmplat ca N. Georgescu-Tistu să fie omul providențial care a sintetizat într-o viziune proprie câștigurile parțiale de dinainte sau contribuțiile secvențiale ale unor înaintași. Aceste considerente îndreptătesc o mai atentă cercetare a vieții și operei celui ce a fost profesorul N. Georgescu-Tistu.

S-a născut la 1 septembrie 1894 la Costești, județul Vrancea într-o familie de țărani. Rămâne orfan de mic, dar cu sprijinul unui cumnat, actorul Ion Stănescu-Papa

ajunge la Colegiul din Craiova și apoi la Facultatea de Litere și Filozofie a Universității din București. Profesori renumiți ca N. Iorga, Ovid Densusianu, Ioan Bianu îi îndrumă pașii spre studiul adânc în arhive și biblioteci. Obține licența în anul 1920 și se dedică cercetării cărții și istoriei acesteia. Îl are ca mentor un timp pe Sextil

Pușcariu, alături de care a lucrat în perioada 1923-1928 la „Muzeul Limbii române”. De la acesta a primit îndemnul de a se orienta spre cercetarea bibliografiei ce se va materializa mai târziu în lucrarea fundamentală „Bibliografia literară română” (1932). Între timp este susținut cu o bursă de studii în Franța (1924-1926) la Sorbona, Collège de France sau la École de Chartes. Pe lângă tradiționala istorie literară, din care, remarca mai târziu Tistu, s-a dezvoltat bibliologia, a urmat temeinice studii de specialitate cu profesori celebri, precum C. Conderc, H. Stein, G. Henriot ș.a. care l-au introdus, după cum observa elevul și continuatorul său, Dan Simonescu, „în adâncurile disciplinelor bibliologice, respectiv în arhivistică, bibliografie și biblioteconomie”. Se specializează în bibliografie în urma unui stagiu la Institutul Internațional de Bibliografie de la Bruxelles sub îndrumarea întemeietorului și directorului institutului, Paul Otlet.

Poposește, după o călătorie în Italia (1926) la Școala de bibliotecari și arhiviști paleografi din Florența, condusă de Luigi Schiaparelli, de la care deprinde o latură esențială a bibliologiei: formarea și perfecționarea resurselor umane.

În timpul popasului parizian cunoaște pe văduva renumitului filolog și bibliograf francez Emile Picot (1844-1918) cu strânse relații la București și Timișoara, încă de pe vremea sosirii principelui Carol. D-na Picot îi oferă spre studiu un material uriaș de fișe bibliografice și o bogată corespondență, pe care își întemeiază teza de doctorat în limba franceză: „Emile Picot și lucrările sale referitoare la români” (Paris, 1925). De asemenea, separat, publică corespondența lui Picot cu mari personalități ale timpului, mai ales cele legate de relațiile cu România. Cele două lucrări au fost susținute ca teză de doctorat la Cluj pe 5 martie 1927. Dan Simonescu consideră că avem de-a face cu primul doctorat în bibliologie, dar mai exact ar fi să-l considerăm în bibliografie și arhivistică. Întreține un contact strâns cu bibliografia germană prin vizite de studiu la Deutsche Bücherei din Leipzig (1928) și la Biblioteca de Stat și Universitatea din Berlin (1932). Unele surse afirmă că ar fi cunoscut în versiune franceză încă din 1922 lucrarea lui Nikolai Rubakin: „Introducere în psihologia bibliologică”, certe sunt însă cunoștințele sale despre școala bibliologică americană. Aria vastă, transcontinentală a formației sale profesionale îl ajută să-și publice lucrările în limbile franceză și italiană și să se bucure de aprecierile colegilor bibliologi.

După periplul european, revine în țară și concomitent cu activitatea teoretică își pune în practică bogatele cunoștințe mai întâi ca bibliotecar la Biblioteca Academiei Române și apoi ca director al Bibliotecii Facultății de Litere și Filozofie din București. Are astfel prilejul să se perfecționeze în latura biblioteconomică, organizând lectura după cele mai moderne metode ale timpului. Începe o exemplară carieră universitară ca profesor de bibliologie la Școala Superioară de Arhivistică (1928) și apoi la Facultatea de Litere și Filozofie (1932), unde se creează prima catedră de bibliologie din învățământul superior românesc. Prestigiul profesorului a decis recunoașterea unei noi discipline de studiu în învățământul superior, oferind un precedent benefic pentru alte universități din țară. Deschizător de noi căi în învățământul românesc, N. Georgescu-Tistu a consolidat rolul științelor informației ca domeniu fundamental în cercetarea științifică. Se afirmă că renumitul istoric al literaturii române vechi, N. Cartoian i-a cerut lui Tistu să-i învețe pe studenți tehnica lucrului în bibliotecă, de la consultarea unei bibliografii până la problemele de clasificare. Profesorul a întreținut un adevărat ferment printre studenți, care vor deveni, cum vom vedea, cei mai fideli colaboratori ai săi, continuatori în multe privințe ai studiilor bibliologice.

Concomitent cu primele deschideri în învățământul de specialitate se atașează unor inițiative organizate.

Institutul Social Român, ctitorit de Dimitrie Gusti și ajuns un stâlp al vieții culturale și științifice naționale are o Secție bibliologică condusă de academicianul Ioan Bianu, dar practic N. Georgescu-Tistu, în calitate de secretar, devine sufletul întregii activități. Printre multele inițiative, editează Buletinul Societății bibliologice, cu un număr unic dedicat unui subiect de mare actualitate: Depozitul Legal. Un grup de colaboratori publică ample studii asupra aspectului semnalat: Perpessicius studiază istoricul depozitului legal la francezi și la noi, N. Georgescu-Tistu publică „Depozitul legal, bază a Bibliografiei Naționale”, iar Emanoil Bucuța „O nouă lege a depozitului legal”, triptic care argumentează teoretic noua legislație în domeniu ce nu va întârzia să fie adoptată de Parlament. Legea completează o suită de reglementări juridice începute în 1923 cu „Legea asupra proprietății literare și artistice” susținută în Camera de Ion Pillat, urmată de „Statutul Asociației Bibliotecarilor din România”, programe de pregătire a bibliotecarilor și altele. În acest fel N. Georgescu-Tistu devine unul din cei mai angajați cărturari în procesele complexe de așezare a bibliotecilor românești pe temelii legislative moderne.

N. Georgescu-Tistu rămâne însă indiscutabil cel mai important teoretician al domeniului bibliologic. Încă din 1929, o dată cu lecția de deschidere a Cursului de Bibliologie la Școala Superioară de Arhivistică și Paleografie vorbind de „știința generală a cărții” distinge două mari ramuri principale: bibliografia și biblioteconomia, cărora le va adăuga mai târziu și o a treia, pregătirea personalului. Prin acest triptic Tistu își depășește epoca, subsumând aspectelor tehnice, de organizare, și dimensiunea umană, poate cea mai importantă, de care depinde dezvoltarea firească a celorlalte. El concepe bibliologia ca o știință universală întemeiată de „acest minunat vehicul al gândirii, cartea, neîntrecută nici de film și nici de radio”. Prin strădaniile sale încearcă să aducă și pe români în „această rețea universală a informației științifice, fără de care nu e posibil, nici un progres temeinic al culturii” (Domeniul și însemnătatea bibliologiei).

Lucrările sale de specialitate pun de fapt bazele bibliologiei, „o disciplină care-și încheagă întreaga osatură sub ochii noștri. E de o structură delicată, având ca obiect raporturile dintre autor, carte și cititor”. O serie de lucrări asigură disciplinei unitate și coerență, suport metodic și tehnici corespunzătoare. Astfel apar succesiv „Studiul și organizarea cărții” (1929), „Depozitul legal, bază a bibliografiei naționale” (1932), „Orientări bibliologice” (1938), de fapt prima lucrare de teorie bibliologică românească, și o serie de cursuri susținute la Facultatea de Litere și Filozofie timp de aproape două decenii: Eripticul „Curs de bibliologie” (1946), „Munca intelectuală” (1947), „Scris și carte” (1948). Reușește să mai publice un curs de biblioteconomie în anii 1948-49, cu preocupări multiple despre organizarea și tehnica de bibliotecă. Legat de

această perioadă este apariția publicației de specialitate „Scriptum”, în continuarea Buletinului Secției Bibliologice, dar mai ales urmând celor două publicații de specialitate: Buletinul cărții și Căminul Cultural, acesta cu cele două serii: 1927-1928 și 1934-1947, unde problematica de specialitate a culturii scrise ocupă un loc esențial. „Scriptum. Buletin bibliologic” apare în 1943 și selectează contribuții ale tinerilor specialiști, studenți și cadre didactice de la Litere adunate în jurul profesorului la Cercul de bibliologie înființat în 1942. Din păcate apare un singur număr, deși exista material pentru un nou volum, neapărat niciodată. Schimbările ideologice de după 1948 întrerup acest elan, singular pentru bibliologia românească, profesorul și cercetătorul aproape că dispar în anonimul pseudo-cultural al momentului. Abia în deceniul al 6-lea revine ca profesor la Institutul Pedagogic de trei ani din București și se ocupă cu redactarea unui „Vocabular de bibliologie” (1965) și o antologie urmărind motivul cărții, „Cântare cărții”, „Scriitori români despre carte” (1957). O parte din lucrările sale au fost adunate în chiar anul morții de către un discipol al său Dumitru Bălăeț în volumul „Cartea și bibliotecile” (1972), pe care nu a apucat să-l vadă tipărit.

Și în domeniul bibliografiei Tistu are o contribuție majoră cu „Bibliografia literară română”, despre care G. Călinescu aprecia că „i se datoresc îndrumări capitale”, dar și cu studiile despre istoria cărții și a tipăriturilor românești, începuturile bibliotecilor în țările române, și despre unii autori precum Timotei Cipariu, G. Barițiu, Melchisedec, Al. Odobescu, Ilarie Chendi, punând în valoare solida sa pregătire de istoric literar. Opera sa bibliologică consolidează legăturile genetice cu istoria literară, în general cu istoria cărții nu numai prin filiația directă, ci și prin atitudinea simpatiei față de cuvântul scris. Unele titluri metaforice ale studiilor sale indică pasiunea originară de poet, de critic și istoric literar: „Minunea tiparului”, „Motivul cărții în literatura română”, „Paralela scris-carte”, „Zăbava cărții”. A lăsat în manuscris, după mărturia discipolului său Dan Simonescu, un „Jurnal” cu amintiri despre mari personalități și evenimente bibliologice din țară și străinătate, care nici până în ziua de azi nu a văzut lumina tiparului.

Pleacă în lumea celor drepti pe 11 aprilie 1972 și este înmormântat la Cimitirul Belu, condus de familie și mulți colegi. Viața și opera sa au încununat eforturile unei personalități de excepție a scrisului românesc, întemeietor al disciplinei bibliologice, formator al unor noi generații de specialiști dedicați cărții și bibliotecii. Să ne amintim că avem datoria să-i cunoaștem opera și să o dăruim tinerilor studioși de astăzi într-o ediție științifică completă, pe care originalitatea și prestigiul dobândite de-a lungul anilor o justifică pe deplin.

Emil Vasilescu

Dâmbovițeni în Marele Război. 90 de ani de la victoriile de la Mărăști, Mărășești și Oituz

La 14/27 august 1916, abandonând o neutralitate în care se menținuse aproape doi ani, România se angaja de partea Antantei în ceea ce contemporanii vor numi Marele Război. De la intervenția sa în teribila înclăștare de forțe se aștepta mai mult: opinia publică aștepta victoria ce ar fi adus unirea cu teritoriile românești din cadrul monarhiei Austro-Ungare. Aliații și Marele Stat Major român așteptau ca trupele române să debușeze în câmpia ungară, punând capăt efortului de război al dublei monarhii și chiar inamicul se aștepta la o lovitură decisivă.

Planul de campanie nerealist, slaba pregătire a corpului ofițeresc, inferioritatea tehnică și colaborarea defectuoasă cu aliatul rus au dus, însă la spulberarea acestor speranțe. Fiecare localitate a României va suporta rigorile războiului sau crunta exploatare a ocupantului. Dâmbovița și-a adus tributul de sânge prin fiii ei din Regimentul Nr. 22 infanterie.

Constituită odată cu Oastea Națională (1830), marea unitate avea deja la momentul 1916 o tradiție de excepție, în care se regăseau toate marile evenimente ale istoriei moderne a principatelor române. Nucleul său constitutiv îl reprezintă pandurii lui Tudor Vladimirescu, ce luptaseră de partea rușilor în 1828. Apoi, Regimentul III linie este implicat în revoluția de la 1848 și este prima unitate care calcă pe pământul Moldovei în 1859 „făcând astfel din unirea Țărilor surori un fapt împlinit”. În timpul războiului de independență (1877-1878), regimentul se distinge în luptele de la Grivița, Bucov și Opanez, compania I a sa având onoarea de a-i face gardă lui Osman Pașa, viteazul apărător al Plevnei. La 14 noiembrie 1886 i se făcea cinstea de a avea în rândurile sale pe principii Leopold (fratele regelui Carol) și Ferdinand (moștenitorul tronului României) de Hohenzollern – ultimul încadrat ca sublocotenent prin înalt decret. În 1881, Regimentul III linie fuzionează cu Regimentul Nr. 22 Dorobanți, păstrându-și drapelul, arhiva, istoricul și două companii, fiind redenumit Regimentul III Dâmbovița Nr. 22 și având reședința la Târgoviște. Din 1903, cap onorific al unității este Wilhelm de Hohenzollern, nepotul regelui Carol al României, Până la izbucnirea Marelui Război, regimentul va mai lua parte la potolirea răscoalelor țărănești din Moldova (1907) și la războiul balcanic din 1913, înaintând pe teritoriul Bulgariei¹.

Pe scurt, aceasta era tradiția pe care unitatea dâmbovițeană o avea de apărut la momentul intrării României în primul război mondial.

Printre numele cu rezonanță din ordinea de bătaie a regimentului se regăsesc: locotenentul Mircea Heliade Rădulescu – nepotul marelui om de cultură pașoptist, sublocotenentul Scarlat Lambrino – cunoscut istoric și sublocotenentul Camil Petrescu – ale cărui note de război vor sta la baza primei părți a romanului „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război,.. Respins la recrutare, viitorul mare scriitor s-a înscris voluntar la infanterie, urmând școala militară. În romanul său descrie traseul urmat de

Regimentul 22 infanterie în timpul campaniei din 1916, până la rănirea și internarea scriitorului în spitalul județean din orașul R., orașul de garnizoană al mării unității (Târgoviște). Au rămas astfel în literatura română portretele câtorva camarazi din regiment, căroro Camil Petrescu le schimbă ușor numele: căpitanii Coravu și Floroiu (Coravu și Florian, în carte), maiorul Folescu și locotenentul Voicu (Dolescu și Voiculescu, în carte) și mulți alții².

purtate în 1916.⁴

Refăcută, reorganizată și dotată cu armament de proveniență franceză ce i-a sporit considerabil puterea de atac, unitatea este readusă pe front la 7 mai 1917, în ajunul ofensivei de la Mărăști (9/21 iulie – 19 iulie/1 august 1917) pregătită de generalul Averescu. În dimineața zilei de 11/24 iulie, după pregătirea de artilerie, dâmbovițenii pleacă la atac reușind după lupte sângeroase să ocupe reduta și satul Mărăști, apărate cu

încadrați în Divizia a III-a, Armata a II-a (comandant generalul Alexandru Averescu), dâmbovițenii trec Carpații, respingând inamicul la Bran și pătrunzând pe pământul românesc al Ardealului. Momentele grandioase „uverturi” au rămas adânc întipărite în memoria lui Camil Petrescu: „*Timp de o ora e în tabără o învălmășeală de neînchipuit. Plutonierii majori se împart în zece, aleargă de colo până colo, înjură, strigă, aruncă efecte de tot soiul în brațele oamenilor. Mi se pare că totul merge însă prea încet, că nimeni nu va fi gata la ora ordonată. O parte din oameni s-au aliniat pe companii în fața bordeielor și primesc, răcniți pe nume de gradați, bocanci. Unii încearcă o veselie străpezită, la care alții surâd ca niște bolnavi. Gândul că la ora opt seara deschid focul, că în două ore, care totuși vor trece, așa cum au trecut de atâtea ori în viața mea, cum au trecut când așteptam într-o gară, când așteptam la birou, cum aștepti după-amiaza o vizită, mă sfârșește ca o febră uscată. Faptul că voi năvăli, ca în cărțile de citire, împotriva unor tranșee înfășurate de armată dușmană, că voi fi sub baraje de artilerie, mă uluiește, pare scris de o mână nevăzută ... Mă gândesc la măcelul care va fi peste 30 - 40 de minute. Cranii sfărâmate de pături de armă, trupuri străpunse și prăbușite sub picioarele celor care vin din urmă. Facle și urlete. Explozii de obuze care să doboare rânduri întregi. Știu că voi muri, dar mă întreb dacă voi putea îndura fizic rana care-mi va sfâșia trupul. Și un gând stăruie, plutind peste toate, ca o întrebare: pentru mine anume cum va fi? glonț... baionetă sau explozie de obuz?... Peste un ceas, desfășurați, am luat Măgura în lung, fără să întâlnim pe nimeni. Dar priveliștea e neasemănată acum. În fund, spre țara românească, Bucegii, cu Omul și Ialomicioara, la dreapta, Piatra Craiului, domul gotic de stâncă, înalt de 2400 de metri. Cotele mari, izolate, libere deci din toate părțile, ca niște turnuri, așa cum e Măgura asta a Branului, care și în cifre e jumătate din Piatra Craiului, oferă sferturi întregi de țară ca priveliște ... Din fund, vin mereu soldați de ai noștri. Ciudat e însă că la marginea târgului se aud trompetele românești sunând atacul și lanțul de trăgători înaintea strigând un „ura» care ajunge până la noi.”³*

Campania, începută sub cele mai bune auspicii, dusese entuziasmul opiniei publice la cote maxime. Pe acest fapt cade lovitura de trăznet a înfrângerii de la Turtucaia. Impactul ei psihologic asupra clasei politice a depășit importanța militară a înfrângerii, ducând la oprirea ofensivei din Transilvania. Regimentul 22 infanterie organizează apărarea pe Carpați, în pasul Bratocea și participă la bătălia defensivă de la Câmpulung, retrăgându-se prin luptă în Moldova. La 16 ianuarie 1917 va fi decorat de către regele Ferdinand cu ordinul „Mihai Viteazul” clasa a III-a pentru vitejie în luptele

îndârjire de germani. În zilele următoare, inamicul în retragere este urmărit, provocându-i-se pierderi grele. Pozițiile sale înaintate de pe râul Putna vor fi forțate, Regimentul 22 continuând victorios înaintarea până la sosirea ordinului de oprire a ofensivei. Bilanțul pierderilor atestă duritatea luptelor: 108 morți, 305 răniți, 44 dispăruți. În schimb, regimentul este elogiât de comandanți: „*Nu am cuvinte de laudă pentru atitudinea ostășească, disciplina și aspectul exterior al acestei trupe*” (colonel Mircescu); „*Sunt foarte fericit de a fi avut la un moment greu sub comanda mea trupele din Regimentul 22 infanterie*” (colonel Marcel Olteanu).⁵

În ciuda caracterului ei secundar, ofensiva de la Mărăști a ridicat considerabil prestigiul și moralul soldatului român, demonstrând reala sa capacitate combativă, atunci când este bine echipat și bine condus. Mai mult, cu ea debutează epopeea apărării Moldovei, punctată de momentele de glorie Mărăști, Mărășești și Oituz. Eroismul dâmbovițenilor va fi evidențiat și în luptele grele de la Oituz și Varnița, acolo unde s-a frânt efortul suprem al Puterilor Centrale de a cucerii România.

Pe aceste poziții, cu greu cucerite și cu îndârjire apărate, ofițerii și ostașii regimentului vor fi decorați de prințul Carol (9/22 decembrie 1917). „*Tu vrei pace?*” îl întrebă Carol pe unul dintre soldați. „*Da, să trăiești, Alteță Regală! Vreau pace dreaptă*”. „*Ce înțelegi tu prin pace dreaptă?*”. „*S-o facem când ni s-o da Ardealul, să trăiești, Alteța Voastră!*”⁶

Când glasul armelor a încetat, Europa era complet răvășită. Marele Război a distrus formațiuni statale cu o vechime seculară, a dărâmat tronuri și a secerat milioane de vieți. În acești ani de abis ai istoriei, românii au avut partea lor de speranțe, suferințe, eșecuri și împliniri. Dar, la sfârșitul războiului, întregirea național-statală devenise o realitate.

Alexandru V. Ștefănescu

NOTE

1. Pentru mai multe detalii vezi I. Nicolin. *Istoricul Regimentului III Dâmbovița No. 22*. Târgoviște 1930, p. 9-39.
2. Dorin Eliescu; Constantin Manolescu. *Precizări cu privire la geneza și tipologia romanului „Ultima noapte de dragoste, prima noapte de război” de Camil Petrescu*. În: *Studia Valachica*, 2/1970, p. 301-3012.
3. Camil Petrescu. *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*. București: Editura 100+1 Gramar, 1997, p. 149, 153, 165.
4. I. Nicolin, *op. cit.*, p.58-59.
5. *Ibidem*, p. 69-70.
6. *Ibidem*, p. 79.

Modelul spaniol

Interviu luat în august 1996 lui Alexandru Ciorănescu

Stimate Domnule profesor, în septembrie 1992, când v-am întâlnit pentru prima dată la Moroieni, mi-ați spus în casa domnului Baltag, care se mândrea că v-a fost coleg de bancă în anii de școală primară, că vinul adus la masă atunci de dumnealui a fost mai bun decât cel pe care l-ați băut într-o împrejurare cu regele Juan Carlos...

Da, recunosc, Baltag mi-a fost coleg de școală și de bancă dar să știi că a stat mult timp ascuns prin Bucegi, pentru că un nemernic l-a turnat la autoritățile comuniste că ar fi fost legionar. Eu nu știu asta dar dumneata, Domnule Ghilimescu (*râde*), ești un om periculos pentru că nu uiți ce am spus eu și mai ales nu spui ce ai pe suflet. Ai vrea să mă întrebi și nu știi cum despre regele Juan Carlos. Mă înșel? Nu! Ce pot să-ți încredințez acum este că s-a interesat de mine și că știe destule, cât poate să știe adică un rege... Știe că am scris despre canarieni și misiunea lor în lume. A aflat cam câte parale fac eu. M-a întâmpinat și am închinat cu Majestatea Sa (așa se spune nu?) un pahar de vin într-o împrejurare sărbătorească pentru mine. Tot ce-mi amintesc acum este că vinul lui Baltag, din care ai băut și dumneata atunci la Moroieni, mi s-a părut, după 43 de ani de exil - dă-mi voie să am o preferință - mai bun ca oricare vin regesc...

Se spune că Regele Juan Carlos ar avea obiceiul să vă consulte în probleme de politică... sau politică... culturală!

Eu am mai avut prilejul să vorbesc, politica, după Napoleon încoace nu ar mai trebui lăsată pe mâna regilor... Cuvântul ăsta care ascunde o noțiune păcătoasă, ca orice dar care vine de la greci, a ațâțat mai ales mințile «subțiri». Să nu mă înțelegi greșit, nu că nu s-ar pricepe Regele Juan Carlos la politică mai bine ca oricare republican de astăzi, dar, cum zici dumneata, să lăsăm regilor politica culturii. Bagă de seamă, dumneata, cele mai durabile stabilimente culturale din România dinainte de războiul mondial cu nemții, le-a așezat Regele, sfătuit, nu? de oamenii vrednici ai timpului. Și «Biblioteca» și Muzeul (cum îi zice acum?) Tăranului, Fundațiile au fost făcute și întreținute cu banii regilor noștri. Vrei să știi ce sfaturi îi dau regelui spaniol? Crede și nu cerceta: *niciunul!!!* Îi place însă să știe doar că nu îl contrazic în ce întreprinde... Se joacă - să zici una - cu mine și eu cu El. Si din joaca asta El trage învățăminte și poate și un folos. Mă spovedesc la dumneata, fiindcă știu că nu o să mă spui: Regele e un politician cum puțini mi-au fost dat să văd! Mulțumit?

Știu că George Ciorănescu, fratele dumneavoastră stabilit în Germania, i-a redactat nu o dată în exil Regelui Mihai cuvântul către țară adresat prin intermediul postului de radio «Europa Liberă». Ce mai reprezintă M.S. Regele Mihai astăzi pentru România?

Fiindcă ești atât de curios, îți spun că și eu sunt tot la fel de curios de ce a rămas astăzi regele pentru români doar un simbol. 50 de ani de comunism au însemnat 50 de ani de rătăcire a unui popor creștin de păstorul său; o jumătate de secol de înstrăinare a Regelui de propaganda (*râde*) făuritorilor omului nou... Pentru orice popor o jumătate de secol fără nici un Dumnezeu nu e puțin! E Iadul!

Domnule Profesor, noi am mai discutat despre asta... Nu vi se pare curios că la Revoluția din Decembrie nimeni, dar absolut nimeni, nu a clamat și nici nu a sugerat măcar revenirea pe tron a Regelui, alungat ilegal din țară?

Cine a făcut, te întreb eu pe dumneata, domnule Ghilimescu, revoluția în România (*râde*)? Cine a pus-o la cale (fiindcă au fost și eroi care și-au imaginat că ei au pus-o la cale între 16-25 decembrie

1989!) aceia trebuia să-l cheme pe Rege în țară și să pună conducerea... Eu acum nu știu cu exactitate cine a făcut revoluția, dar, după cum este tratată constant diaspora, pot să presupun că nu oameni ca dumneata sau ca mine.

«Modelul spaniol», dumneavoastră, măcar în străinătate, ce credeți, nu ar fi fost, nu este bun și pentru România?

Dumitale Domnule Ghilimescu îți place să rostești cuvinte mari... Eu mă rețin să te încurajez. Modelul spaniol ar fi oriunde bun. Oriunde, în abstract! Chiar și în Franța republicană, dacă vrei, spun eu cu riscul ca dumneata să râzi în voce de bătrânețile mele. Îți trebuie însă oriunde un rege ca Juan Carlos. Or Juan Carlos e unul singur pe lume!

Îți spun dumitale acumă că m-ascuți cu atenție (altcineva nu văd cine s-ar uita în gura mea - *râde!*) că regele spaniol este un om curajos cum nu ai să mai întâlnești altul între egalii săi. Regele ăsta când a venit după Franco știa că spaniolilor le este dragă stabilitatea și a transformat niște instituții stabile și sub Franco (dar rigide!) într-un ideal democratic. Poate părea paradoxal, dar, fără instituțiile moștenite de la «dictator» (care, nu e vorba, încetase, știm cu toții, de mult să mai fie chiar un dictator), regele și regalitatea nu ar fi reușit în Spania. Fiindcă, nu e ușor să faci să meargă și școlile și spitalele și vapoarele și justiția, toate, bine dintr-o dată. Juan Carlos a găsit în Spania post franchistă, mai întâi, pe cine să tragă la răspundere. Apoi, visteria era plină și băncile și comerțul mergeau... Uită-te acum, dumneata, la România! Ce merge bine (nu zic dumnezeiește!) aici? Eu am dăruit venind în România unui muzeu colecția revistei «Vlăstarul» pe care nu o avea integral nici Academia. Si când i-am rugat, după asta, să mi-o împrumute, mi s-a spus că a fost furată!!!

Pe cine să se sprijine regele nostru într-o astfel de țară? Cu ce fel de oameni să reinstaureze regalitatea? Eu și prietenii mei nu spun că nu m-aș prinde, dar bagă de seamă că sunt bătrân și cam nebun (*râde*). Dacă Regele Mihai, care e și el un om vârstnic, s-ar fi încumetat să vină pe tron în România, în '90, n-ar fi rezistat mai mult de trei luni... Eu, cum mă vezi..., s-ar putea să mă înșel! Am avut cu fratele meu (George Ciorănescu, n.n.), pe când trăia, o discuție cam ca asta și nici el nu credea că revenirea regelui pe tron, oricine ar cere-o, ar avea sorți de izbândă. Într-un viitor, pe care te asigur că eu nu am să-l mai apuc și tocmai de aceea nu mi-e teamă că mă voi înșela, nu se știe...

Domnule Profesor, mi-ați promis în urmă cu un an că îmi povestiți cum a decurs, în 1991, vizita dumneavoastră «clandestină» în România, însoțit sau "instigat" de Aureliu Răuță, după 43 de ani de exil. Spuneți-mi de ce o considerați clandestină?

Domnule Ghilimescu, facultatea mea de judecată a slăbit mult de atunci și până acum... Unele lucruri le gândeam altfel atunci și altfel le gândesc acum. Dar dacă dumneata îți amintești că am spus eu că am făcut în '91 o vizită clandestină în România înseamnă că așa trebuie să fi fost. Acuma lasă, nu fi supărat, altă dată poate ai noroc și îți spun mai multe...

Vă mulțumesc și vă sunt foarte recunoscător!

Lasă, să fii sănătos!

Ștefan Ion Ghilimescu

AURELIAN CHIVU

- linii pentru exegeză -

Că s-a scris extrem de puțin despre creația poetului, esteticianului Aurelian Chivu, paradoxal, este normal și, putem zice astăzi, un lucru bun, pentru că o critică literară cu realizări de excepție meritorie, dar cu direcții ideatice greșite, o critică hibridă în bună parte prolixă, iar în partea ei benefică de istorie literară fiind un păienjenis al restituțiilor desfigurare nu putea să se „pronunțe” decât cu timiditate sau cu ignoranță în ceea ce-l privește pe ereticul de la Bezdead. Pentru Aurelian Chivu, scriam în revista „Școala și Viața (Ocnița, anul IV, 1984, p. 26), poetul „titan” născut în 17 octombrie 1935 la Bezdead, județul Dâmbovița, poezia este însăși rațiunea de a fi. „Eu sunt poet. / Muritoare nemuritoare / nemuritoare muritoare existența mea / nu-ncap în nici un paradox / în nicio fabulă / în nici un aforism / în nici un eres - / de aceea urmeze marelui rost. Eu sunt poet, / și de aceea, / lucrarea mea este revelație”. Este una dintre poeziile-program cu care începe volumul „Păsări, un cer limpede” (Editura Albatros, 1974), poezie dedicată satului natal, binecuvântat de Dumnezeu, aflat la poale de Carpați cu Dealul de Răsună al lui Alex. Vlahuță (România Pitorească) sat pe unde a trecut Vasile Voiculescu. Prin origine etnică, Aurelian Chivu este un om al munților (schior, explorator), mai degrabă al tăriilor văzduhului eterizat de abstracțiuni și de forfota lumii mitice de natură elină. Vânos, este numai mușchi și poezie. Aurelian Chivu, pe cât de pământean pe atât de extraterestru se învederează în existența sa unică. Forță și geniu, stoicism și epicureism, tandrețe și brutalitate, luciditate împinsă dincolo de marginile admise conjugată cu infantilă dispoziție de a sfârâma prejudecățile, toate alcătuiesc făptura unui Prometeu înlănțuit din al cărui ficat ciugulesc adversarii săi. Prietenia și frăția noastră începe din anul I de studenție (Universitatea București, Facultatea de Filologie, Secția limbă și Literatură română – 1959). Aurelian Chivu era venit cu câțiva ani mai devreme în capitală. La Bușteni îl cunoscuse pe Cezar Petrescu căruia îi răpise clipe bune producându-se ca poet, dar ca om deja format cu o cultură care speria și inhiba năucind interlocutorii care-l decretau nebun. Tot acolo îl va cunoaște pe Zaharia Stancu sub umbrela căruia va trăi la București. Director al Teatrului Național, Zaharia Stancu îl va angaja ca figurant. Așa va cunoaște pe d-l Tuduri și pe „fiicele” lui traducătoarele în franceză ale operei lui Zaharia Stancu. „Domnișoarele” Tuduri, în fapt trei doamne superintelectualizate, din care una singură era fiica boierului Tuduri, un spirit volterian pe care-l vizitam împreună cu prietenul meu Aurică la Institutul de geriatrie „I. C. Parhon”, aflând de existența celor trei studenți scriitori (Chivu, Veseliu și Nicu Ionescu) primind ele însele pachete cu hrană din străinătate de la copiii lor plecați în exil de câțiva ani, o dată

pe săptămână ne pregăteau hrana necesară pentru câteva zile. Prețul – examinarea cunoștințelor acumulate în bibliotecă, creație literară originală, ritmic de noi în răstimpul a trei săptămâni conform orarului celor trei de serviciu la „aprovizionare”. Aurelian Chivu era în viața studențească un fenomen cu totul desprins de „normalitate”. Munca desfășurată în Biblioteca Academiei pentru cercetare – uneori copia *in integrum* cărți interzise ale marilor creatori universali și români. Înfrunța cu aplomb la facultate pe tinerii asistenți pe atunci de aceeași vârstă cu el (Eugen Simion) sau chiar pe profesori. Abia sosit de la Râzvad, întâlnindu-ne pe Calea Victoriei m-am trezit „luat pe sus” și dus de el, fiindcă așa avea poftă să-l însoțesc la Biblioteca Academiei spre a susține un examen cu nimeni altul decât Tudor Vianu, directorul bibliotecii pe atunci. O spaimă cumplită a pus stăpânire pe mine. Nu era „încălzit”, grupa mea urma a se prezenta peste vreo patru-cinci zile, timp suficient spre a pregăti anumite teme. Marele nostru mentor, profesorul Tudor Vianu ne-a invitat la masa ovală din încăperea ce preceda cabinetul său. Eram vreo 15 studenți printre care și Virgil Mazilescu ce i-a câștigat imediat atenția. Dar, deși examenul era un colocviu, unde studentul trebuie să abordeze trei teme la alegere spre a le susține, magistrul, blând și olimpiant, asculta cu interes pe fiecare brodând în marginea tragediei umane. Și, deodată, așa cum s-a comportat toată viața, Aurelian Chivu declamă: „Urâsc examinatorii!”. A urmat un zâmbet și Tudor Vianu elegant l-a rugat politicos să ia cuvântul. Apoi poetul i-a câștigat încrederea profesorului, purtându-i tot timpul în memorie un respect desăvârșit. Existența poetului a plină de conflicte „administrative”. Ajuns profesor pe undeva prin Bărăgan nu suportă tutela unui director de școală, o mediocritate care are tupeul să-l asiste la ore. După trei ani părăsește definitiv învățământul. Ca să pătrunzi în capitală era pe atunci o adevărată aventură. El va dormi undeva la subsolul Facultății de Filozofie până se va afla și va fi alungat de administrator.

Lucra la Biblioteca Teatrului Național silindu-le pe funcționarele comode să-l păzească opt ore, adică fără pauză. Vor căuta un pretext spre a-l da afară din bibliotecă folosind lucrătorii de la miliție. Va trebui să doarmă ziua pe băncile parcurilor încălzit de lumina soarelui. Noaptea citind la lumina felinarelor până va reuși să fie acceptat ca umil corector la Editura pentru Literatură. Dar aici va avea mai târziu cu Valeriu Râpeanu, directorul, un violent conflict de idei literare. Mai târziu, în acel 4 martie 1977, an nenorocit al cutremurului, uită de serviciu și scormone prin ruinele Bucureștiului salvând victimele. Nu și pe el. Va fi dat afară de la corectură și transferat la grădină ca muncitor agricol. În acest timp scrie

și publică: *Oglinda cu lebede* – 1968; *Saturnalia* – 1969; *Arena cu idoli* – 1971; *Cina* – 1977; *Corabia pe două mări* – 1979; *Hybris* – 1980. Nu se poate nega faptul că poetul nu s-a aflat în atenția criticii literare sau, cumva, el însuși se va fi situat *extra muros* atâta timp cât i se recunoaște pe deplin statutul de creator în „Literatura română I Poezia” (coord. Marin Bucur, Editura Academiei R.S.R., 1980, p. 723). Raporturile sale cu lumea literelor au fost însă de cele mai multe ori tensionate. Să fii negat cu obstinență, să fii alungat, marginalizat cu nerușinare „superioară” de o „elită” care a înălțat ditirambe sistemului totalitar dăltuind citadela limbajului de lemn poleit și să răspunzi cu violență la violență „civilizată” nu-i este dat oricui s-o faci. Aurelian Chivu a ars și arde ca o flacăra a Olimpului întunecând nulițăile: „Poezia nu aparține unei elite, / unei caste, unor inițiați / ea nu este un privilegiu / nici chiar al creatorului, / decât în măsura în care se implică / în trăirea, condiția și norma colectivității / excluzându-se convenției / - chiar când nu o poate evita - Șansa este șansa vieții / abolind însăși viața / în ceea ce nu-i e dat să se eternizeze” (*Viața ca două vieți*. București: Editura Albatros, 1983). Dar în cât și în ce s-a scris despre poet, deși într-o „unanimitate” suspectă, explicabilă parțial, critica și istoria literară fixează fenomenul literar Aurelian Chivu în câteva repere laconice, generale fără pericolul de a fi reducionistas. Primul care trasează direcții de investigare rămânând la nivelul aserțiunii critice, gnomice este Stancu Ilin în studiul citat (1980, p. 723). Se face aici filiații respinse de poet – Ion Barbu sau trimeri la filosofia heraclitiană, poetul – în concepția lui Stancu Ilin – crezându-se „un damnat” care cultivă „o poezie de atitudine personalistă”. Sunt căutate așadar, modelele cărora le-ar fi dator dar pe care poezia lui le părăsește respingându-le captivitatea, fiindcă el însuși are un sistem personal de a investiga adâncurile spiritului uman subsumat unei filosofii proprii. De altfel, atât poezia cât și eseistica sa dovedesc existența unor principii ordonatoare, metode de investigație originale a eului-demiurg. Aurelian Chivu construiește arhitecturi care izvodesc din lumile originare, ancestrale, spiritul său fiind aburul albastru al unei primordialități latente. Poezia sa este o rezultată a Logosului fierbând în craterile unui vulcan atemporal. După o lungă perioadă de tăcere istoria literară îl recheamă din uitare pe poetul atât de mult nedreptățit de o percepție suficientă sieși. Astfel adâncind în limitele spațiului editorial al unui valoros dicționar apărut în două ediții: „Scriitori și publiciști dâmbovițeni, 1900-2004”, Editura Bibliotheca, autorul cărții conf. dr. Victor Petrescu preluând aceleași date ale operei poetului conchide sintetic pe una din trăsăturile multiple ale operei: „Aspiră la o dezbatere lirică a existenței umane, aceasta fiind de altfel structura eului său”.

Aurelian Chivu este un poet eliberat de toate servituțile retoricii clasice, moderniste, postmoderniste, de toate convențiile unei poetici a mimesului, el nu inovează ci sacralizează ceea ce există ca posibilitate, gustul devine la el poezie pe când poezia ca expresie tinde să se anuleze așa cum valul adunat din energii adesea obscure se sparge în expresia nudă. Poezia lui e descarnată de metafore, e însăși expresia ei sublimă. Conștient de sine, poetul teoretician respinge axa valorilor congruentă cu spațiul axiologic al criticii, ea însăși în unele zone facilă, bombastică, falsă și nevertebrală. Susține că: „Poezia nu este un spectacol scenic, parabolic, / un exercițiu mai mult sau mai puțin savant, / magic și retoric, / mai mult sau mai puțin primitiv, naiv, / nu

este nici măcar un joc. / Ea nu plagiază, nu închipuie numai lumi posibile, inaccesibile, / nu dă lecții de viață, este viața însăși în revelație, / actul unic și suveran iluminându-se-n mister ca cerul / de trăsnete și fulgere sfâșiat”. Își așteaptă impenetrabil publicul, fiindcă prezentul (întins pe patru decenii de la debutul „*Oglinda cu lebede*” – 1968, până la esul „*Conjurația logosului*” – 2008) în câmpul criticii suferă de cecitate neatinzându-se în proximitatea operei poetului divin.

E și firesc să se întâmple așa. Universul său stabilește alte legi ale transfigurării: „Iepure șchiop / mânca din profet / Și te-ai făcut cămilă” (*Transfigurare II*). E o lume străbătută ancestral cu cămila, cu corabia, o lume suprapusă celei moderne într-o ciudată și splendidă simbioză a cunoașterii, a genezei, a devenirii. Poet al absențelor, poet al lipsei, poet al realului amânat: „Viața ca două vieți / una pe alta / trăind în lipsa celeilalte / ca zeul în zeu, / ca femeia în femeie. / Eu cal de față / și cel amânat, / o lipsă pe care o simt trăind. / Viața ca două vieți, / eu trăindu-l pe celălalt” (*Viața ca două vieți*).

Alături de Victor Petrescu autorul dicționarului amintit, care oferă exegezei cu sagacitatea și rigoarea științifică binecunoscută materialului bibliografic (în „Scrieri” și „Referințe”), semnalăm meteorica trecere a lui Nichita Stănescu pe lângă creația lui Aurelian Chivu: „Poezia lui depășește cu totul comunul tip de gândire metafizică, ridicând imaginea la concept”. Mai comprehensivă, preluând achizițiile anterioare, este imaginea realizată în corpusul „Enciclopediei marilor personalități din istoria, știința și cultura românească de-a lungul timpului și de pretutindenți”, vol. IV. Contemporanii A-I (Editura Geneze, Fundația Realitatea Românească. C-T – p. 203-2006). Sunt reiterate aici observații critice ușor nuanțate, aprofundate însă: „Practică o poezie ermetică, încifrată cu simboluri, coduri și arhetipuri de sorginte etnografică, implicându-se, problematizând în limitele tragicului ca relație a efemerului cu ideea de eternitate și a finitudinii cu infinitudinea. O poezie criptică, laconică, circumscriind teme și motive mitice, ancestrale, ontologice, „o poezie cu încifrări și atitudini personaliste ... aspiră la o dezbatere lirică a existenței (...) aceasta fiind de altfel structura eului său poetic”. Enciclopedia, în pofida unor prejudecăți privind criteriile de a glosa opera în dicționare, definește personalitatea poetului din materia necunoscută a operelor de „sertar”: „Practica intensă, în creația poetică este susținută și instaurată de concepte estetice, ce vor alcătui ample lucrări” (sunt citate și prezentate succint: Impactul dintre inspirație improvizatie, Artele limitative, Posibilitatea, parabola și erezia la Don Quijote, Poetica imposibilului, Sistemul paradoxurilor antinomiilor și negațiilor din creația eminesciană. Trilogia estetică. Cartea sistemelor codurilor și arhetipurilor, Teoria modelelor, valorii revelației expresiei. Într-o convorbire telefonică punctuală, poetul respingând „arta” investigației gazetărești (ziaristica lui Eminescu – „zgura” existenței sale) explica misterul creației descifrat în inspirație și improvizatie la diferite niveluri: inspirația fiind percepută de revelație în al cărui câmp semantic se înfruntă termenii aparent sinonimici sacru-divin. Cât privește Artele limitative – de la Renaștere până la contemporaneitate-creație se impersonalizează întorcându-se la matricea stilistică inițială. Cartea sistemelor, codurilor și arhetipurilor, - are ca obiect de studiu sculptura (Brâncuși) muzica (George Enescu, Dimitrie Cuclin, Bentiou, Aurel Stroie etc.), poezia (Eminescu, Blaga, Arghezi, Voiculescu etc.). Melomanul Chivu este un fenomen împins

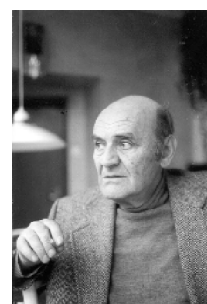
până la fanaticism. Student fiind, săptămânal suporta o coadă acum nostalgică la biletele vândute noaptea pentru spectacolele de la Opera Română. Ani de zile va frecventa spectacolele, seară de seară, împreună cu un prieten, inginerul agronom Mina. O altă dimensiune a esteticii chiviene este reinterpretarea lui Cantemir, Eminescu, Blaga, Botta, Voiculescu, Argezi, Bacovia având ca principiu ordonator al percepției estetice sistemul negațiilor în cadrul tradiției, prezentului și esențialului preferând comentariilor impresioniste interpretările estetice într-o argumentație teoretică a intuițiilor. Scriam în revista sus amintită că „A-l concepe pe poet în afara existenței sale, prin excelență poetică, devine un non-sens...”. Raporturile sale cu Uniunea

Scriitorilor au fost din cele mai dramatice. „Orice suferință pricinuită de confrății săi întru ale poeziei este ignorată”. Nu face nici cel mai mic gest când este lovit. Se întâmpla prin 1983 după apariția volumului „Viața ca două vieți”. Poetul abstras complet din existența socială nu a făcut niciodată o altă politică decât cea a poeziei adevărate. Ei bine, aceasta a intrat în incidența „disidenței”. Detractorii săi, de multe ori bruscați și înfricoșați, l-au dat pe mâna miliției, care a trimis un grup masiv de „lucrători” specializați, brute fără creier, exact în locul unde poetul obișnuia să se întâlnească, de regulă, cu actorul Ovidiu Iuliu Moldovan într-un parc bucureștean. Va fi bătut, umilit, tras de barbă, scuipat și pus să le citească „și lor” despre „lighionile” din cărțile sale.

George Toma Veseliu

Ingeniosul (ne)temperat

Dialog cu Mircea Horia Simionescu

MIHAI STAN: Cine sunteți, domnule Mircea Horia Simionescu? Mai precis: de unde veniți, ce faceți, încotro vă împing energiile? Și mai precis: știindu-vă caligraf de-o viață, ce drumuri bătătoriți, ce slove rotunjiți, pe unde rătăciți? Unde bănuiți că se scurge mersul/scrișul început cu 7 decenii în urma?

M.H.S.: Întrebarea, despletită cum pare a se voi, depășește mijloacele mele de bună, ordonată evocare și rânduire. Ba, parcă ar căuta să-mi sugereze o construcție nouă, diferită de realitatea de ieri și de azi, la dimensiunile unui roman. Știu mai bine decât o mie de alte lucruri că, atunci când e vorba de biografia proprie, autorul, obișnuit cu istorisirea altora, e în chip tiranic împins spre invenție. Ce s-a întâmplat se îmbracă în straietele lui ce ar fi trebuit să se întâmple și, mai grav, în costumul elegant al lui așa am vrut să se întâmple și întocmai așa s-a și întâmplat. Marile construcții (majoritatea neadevărate) ale istoriei s-au ridicat pe biografii frumos confecționate. În ranița fiecărui biet combatant al vieții se ascunde bastonul de mareșal al imperiului ficțiunilor. Mărturiile, documente suspecte.

Simplific lucrurile, mă limitez la traseele peniței, la funinginea nestatornică a cărbunelui și pixului, la rotunjimile caligrafiei îndelung exersate. Și spun: sunt cel care, dându-și seama că depinde de el cum s-ar cuveni să arate biografia lui, a încercat să... Și, după acest să ca o trambulină de strand, n-are ce precizări să adauge. E preferabil să se „construiască” în pagină drept un oarecare.

Pot face afirmații precise, categorice, perfect adevărate, de felul „sunt un om fericit, mi s-au împlinit toate profețiile” (a se extrage și arunca epiderma de stupiditate a acestui prea folosit tip de enunț) și, imediat și simetric, în continuare: „sunt un trezorier de momente nefericite, dorințele și proiectele mi-au fost sistematic contrazise și răsturnate. N-am realizat decât câteva planuri, începuturile lor, nici nu știu unde am abandonat cursa și cât mai era de tăcut, pentru că am uitat, curând după început, unde țințisem, ce-mi propusesem”.

Simetriile, inclusiv cele deteriorate, m-au încântat întotdeauna, cu atât mai intens când mi-au cerut să le transpun în paragrafe de discurs, în bucăți agreabile de citit. Ce bine stau față în față, în artă, formele ce nu se potrivesc, fiindcă întrețin speranța că, la capătul unor suprapuneri, probe, răsciriri în jurul unui închipuit centru, nepotrivirile izbutesc să se potrivească. Asimetric e monitorul aducerii la forme cuminți, regulate, așa-zis armonioase. Numai că potrivirea și cumințenia deprimă invenția formelor cu adevărat interesante. Fiindcă trăim vremea excepțională a nepotrivirilor

generalizate.

Cine sunt? Dă-mi, domnule, oglinda. Iată, sunt încă o dată de cât mă știi. Pe mine imaginea proprie, redusă față de cea presupusă, închipuită, reținută variat pe cartonul fotografiilor, mă îndispune. Diferit decât imaginea, mă văd în oglindă purtând înfățișări multe, cu abundență nerușinată de detalii. Mă întreb și-acum, ca de atâtea ori, oare ce va dăinui din negru-albul acestui cartonaș? Mă aflu în zodia Liceană, am 15 ani (ca și întrebarea) și mă tem că așa (atât) voi rămâne.

– Permiteți-mi, stimat prieten și maestru într-ale prozei, să începem acest dialog cu o afirmație mai veche, pretext pentru a-l determina pe MHS să se destăinuie cititorilor săi, care nu sunt deloc puțini; ce păcat că o exagerată decență îi oprește să înființeze, precum fanaticii admiratori ai „vedetelor” de azi, un fan-club MHS; zău că sună admirabil — club al cărui dinam să fie un citat din „Toxicologia sau Dincolo de bine și dincoace de rău”: „Rar artistul care să nu simtă nevoia de-a se mărturisi. Nevoia aceasta nu trebuie judecată ca venind de la vreo neîncredere în puterea de penetrație și de comunicare a operei, ci ca un instrument de lucru, de verificare a eficacității mijloacelor, în scopul menținerii aceluși tonus moral de care înaintarea are trebuință și creația o mereu împrăștiată motivație. Nu exclud - ziceați acum aproape un sfert de secol - și sentimentul, nelipsit din inima și a celui mai puternic creator, al temerii că în calea spre înțelegerea mesajului conținut în operă se interpun unele obstacole, pe care nici el, nici receptorul mesajului nu le poate ignora; printre atâtea, voi aminti (de) formația artistică pe modele ilustre, în veci nerepetabile, inoperante înaintea unei propuneri fatalmente noi ca factură, anxietatea opțiunii în condițiile avalanșei de noutăți și a timpului puțin de care receptorul dispune, barajele contrafacțurilor și neconcordanța dintre faimă și valoare, permanența tulburare a recepției de către industria culturii, care, utilizând uneori iresponsabilitatea conștientă, parazitează sistematic criteriul estetic”. Ce aveți de adăugat după un sfert de secol? Sau poate de infirmat?!

– O, câte fugi și câte morți mi-am numărat de-a lungul porției de secol ce mi s-a dat! Dacă mi-ar îngădui teama de exagerațiuni și fandacșii, aș desprinde mai multe pagini ale jurnalelor mele și m-aș opri - analitic - la o zi etalon... Aparțin categoriei de pacienți care își dau suflul în hohote de râs sau cu înjurătura de pe buze dispersă ca schijele unei farse.

Aș număra în ea, cu siguranță, cel puțin trei schimbări de

opinie despre aceeași întâmplare sau afirmație. Vederea mea s-a exercitat să vadă lumea, ca pictorii cubiști, în trei dimensiuni fratern certate între ele. De când mă știu observator al devenirilor mele (părinții m-au învățat să apreciez neostenit distanțele, normele provinciale ale buneii credințe), mi-am întors privirea tot mai critic la calitatea judecăților și opiniilor pe cale de-a se exprima. Treabă bună, dar nu lipsită de neajunsuri: supravegherea de sine mi-a agravat timiditatea, preferința pentru amânări. Am suferit de când mă știu de indecizie. Mama m-a și poreclit, pe la 18-20 de ani ai nehotărârilor mele, L'Irrésolu (Indecisul). Citea bine franceza și, se vede treaba, identificase de timpuriu tipul psihologic în care mă întrupasem.

Mai târziu, alte elemente biografice mi-au modelat comportamentul, de la trimiterea la școală la 8 ani, senina renunțare la un an de liceu (în 1944), parcurgerea în 14 ani a facultății de Litere, la debutul literar la 40 de ani, multiplicarea cu 3 a datei probabilului sfârșit, împingerea până în pragul bătrâneții a performanțelor. Vărsător, după estimările lui Ion Frunzetti, condamnat la revărsări, căderi în gol, întoarceri din drum și repetiții (de inițiative, acțiuni, cicluri...). Amânările, metodă de lucru. În fiecare întreprindere spirituală abia începută, regret procentul ei probabil de nereușită și-atunci, cu o mai precisă voință decât altă dată, cedez ideile acceptabile, incitante, promițătoare, vorbăriei proaste cu funcție de pauza. Știu încă din primii ani de școală cât de harnică e absența celui știut de față, aflat departe. Știu că am o mulțime de admiratori care s-ar putea constitui într-un fan-club MHS. Din fericire, numărul lor scade cu fiecare an. Aștept ziua când admiratorii scrierilor mele vor uita cine le e acestora autorul ... Puține lucruri mă irită atât de tare precum lauda. În două momente aproape simultane, recunoașterea celor câteva merite și căderea paralelă în adâncă decepție din cauza neîmplinirilor, erorilor, gafelor, se împletesc în perfectă armonie, precum căptușeala cu haina.

– Convițuirea mulțumirii cu nerealizarea a avut o evoluție, nu-i așa? Exigența a sporit, pe măsura ce v-ați maturizat. Presupun că n-ați fost, din fericire, un precoce... staționar.

– De bună seamă, dar fermentul cel mai activ al creșterii s-a iuțit mai mult în ultimii 25-35 de ani ... Din adolescență până la 40, am făcut măsurători, probe, insomnii, căutări, renunțări, reluări de la capăt. Am pipăit, aventuros, imposibilul. Regret unele spectacole ale acestui parcurs, am înregistrat vreo zece scâpări din plasa discreției. Preferam să-mi împodobesc biografia cu luciul fotografiilor, cadrul și perspectiva să întârzie în neprecizat, în mister. Ca să las literaturii loc destul, destăinuirilor, contururilor, precizărilor. Autorul Onomasticonului se visează, de ani buni, un Anonim. Bag de seamă că, acum, mă tragi în lumină, îmi pui în față proiectorul întrebărilor, ca să mă destăinui. Nu-mi rămâne decât să-ți mărturisesc că la asta mă așteptam... Și că, precum am anunțat, sunt dispus să-mi schimb dispoziția. Curios să văd cum și în ce fel se schimbă sub ochii mei contururile, consistența umbrelor.

– Ați înaintat în exercițiul caligrafiei, animat de serioase ambiții. Grav de timpuriu, mânat de dorința afirmării, cu o abilitate mereu mai precisă, v-ați construit sistematic cariera literară...

– Nu mi-e ușor să afirm contrariul. N-am fost nici ambițios, nici grav, cât privește abilitatea, pot spune deschis că am excelat în nepriceperea - scuze pentru expresia care urmează - de-a mă promova. N-am bănut la nici o ușă ca să-mi propun invențiile, proiectele. Le-am disprețuit - așa zicând - cu toată considerația. Știind că, dacă sunt izbutite, vor fi alese, culese... Îți displace că divaghez puțin?

– Nicidecum. Turismul e o ocupație utilă și-n literatura confesiunilor. Nu m-ar mira să aud, într-o emisiune științifică TV, că descoperirea Americii e unul din rezultatele înfloririi turismului în vremurile moderne. Columb a bănut la toate ușile agențiilor de voiaj. Oferta acestora: oceanele lumii, toate; și toate de 5 stele.

Mă întrebi, dragă Mihai, dacă am opinii și fapte de înfirmat. Sincer, nu știu ce să-ți răspund, fiindcă sunt atâtea lucruri de întors pe dos, ca mantalele răposatului meu tată, reformate în uniforme de liceu, din adolescență până la intrarea în facultate. Reține că, înșirate liniar, ca-n actele notariatelor, sau împinse în fabulații, construcții narrative, montate în scenarii, toate faptele pe care ți le împărtășesc cuprind în nucleu adevărul adevărat.

Literatura mea se distinge anevoie de biografie. Nutrind

literatura, biografia devine altă materie, trece într-o altă biosferă, rezultatul să-l numim poveste.

Intenția mea, ivită în minte curând după apariția și succesul primelor două volume din Ingeniosul bine temperat, a fost să încetez să mai dau revistelor „de Stat”, editurilor, de Stat și acelea, vreun fragment sau o scriere mai amplă din depozitul mereu mai umflat al manuscriselor din sertare. Motivul era, acum mi se pare mai serios decât expus prietenilor atunci, că trecerea înjghebărilor mele pe teme accentuat particulare în celulele egale, turtite, încâtărâmate ale tiparului scade catastrofal gradul de comunicare și vibrația materiei expuse privirii cititorului, cursul lecturii coborând la platitudinea prozei gazetărești. Într-atât de strâns s-au legat scrisul de mână cu satisfacția ochiului, soarta ideilor mele cu grafica, evenimentele din biografia mea cu mapele - gazde generoase - încât nevoia de tipar îmi părea o degradare a puterii de comunicare, ca un sărut de îndrăgostiți despărțiți într-o gară de geamul rece al vagonului. Persistă încă (desigur, nutrită de nostalgie) convingerea că, azi, întoarcerea la uneltele de scris de altădată - penițe, transperant, chenare, creioane colorate, caiete confecționate cu acul, foarfecel, papul Sindetikon - m-ar scoate din șanțul inapetențelor, idiosincraziilor la masa de scris, de fenomenul respingerii slovei m-aș lecu.

Aceste observații, la care ai făcut bine că m-ai invitat, adevărate că a existat de-a lungul anilor o deosebire între păreri și practica mea și a prietenilor mei, aceștia, tot timpul, preocupati cum să pătrundă în paginile revistelor bucureștene, cum să-și lege volumele în edituri și tipografii.

Îmi declar încă o dată disprețul pentru calea - văzută a pierzaniei - tipografică.

– Regrețați anume mărturisiri?

– Le regret pe cele încă neconvertite în materie literară, amenințate de risipire, de uitare.

O scenă, un instantaneu reprodus de mașina de scris, fixând un obicei sau o muchie a habitudinilor straniei, maniacale, pot da o idee despre ce fel de maladie port, de-o viață, în fibrele ființei mele. Îmi transcriu mai departe una din metodele de care mă servesc zilnic, aparținând firii mele „reformatoare”. Iat-o:

„Am de rezolvat un șir de probleme casnice, cărturărești, sanitare. Le însemn în minte, într-o ordine firească, de la 1, 2, 3... până departe. Nu reușesc să înaintez mult, că numărătoarea mă amețește finalmente, mă împiedică. Recurg la un șiretic (pentru că știu să mă înșel cu folos, să mă trag pe sfoară): reordonez cifrele (reprezentând problemele) și înaintez așa, absolut după un bun plac al intuițiilor: 2, 6, 5, 8, 64, 13, 1201, 10, 0, 25. Înaintarea primește pe negândite o dinamică proaspătă.

Metoda am reluat-o de multe ori - căci mi se părea suspectă - și de fiecare dată s-a dovedit eficientă”.

– Credeți, domnule Simionescu, că asemenea încercări „extravagante” nu vă scad în ochii cititorilor dumneavoastră? E de prisos să vă reamintesc că cititorii, prea puțin dispuși să se arunce în baia de ceață a faptelor și textelor experimentale, vor cu tărie să aibă în față adevărul nedesmințibil, ferm.

– Dacă îi interesează sursele performanțelor unui scriitor îndrăgît, e de neconceput să ignore extravaganțele, ciudățeniile, smintelile, obsesiile, superstițiile care, prin tainice fermentații, au condus scriitorul la rezultatele admirate.

Și pentru că „extravaganțele” au apărut la început - în tinerețe - întâmplător, într-o dezordine ce nu mi-a displăcut, cu vremea le-am descoperit efectele, virtuțile, beneficiile și asemănările cu cele - model - ale multor artiști ai lumii. Le-am cultivat bucuros, le-am considerat înrădăcinate în mine dinaintea venirii pe lume.

Scriș recent - în 2006, povestea care urmează, ai să vezi, conține toate liniile narrative proiectate cu zeci de ani în urmă. Înălătur, astfel, orice fel de bănuială a cititorului că „invenția” ar fi un artificiu, urmărind să camufleze lipsa de inspirație de care, uneori răsfrângându-mă spre a îmbuna eforturile, mă folosesc. Sunt, ca poet, inalterabil. Iată invenția în stare pură.

Mihai Stan

Tablete de scriitor

Alt popas: Târgoviște

După un popas la Ploiești, în care timp a încetat și ploaia, iată-ne zburând iar cu mașina, pe șoseaua Târgoviștei. Drumul nu era prea lung. După două ore și jumătate de mers, iată-ne ajunși, oprind în fața librăriei Enăchiță Văcărescu.

Pentru că sosisem mult prea devreme, cei porniți cu trenul venind abia peste vreo trei ore, la invitația profesorului Ion Negoescu și a fratelui Jean Vasiliu, am purces să cunoaștem Târgoviștea. Ne-am îndreptat spre biserica Stelea, vechea ctitorie a lui Vasile Lupu, în curtea căreia erau o mulțime de morminte de domni și de domnițe, de sfinți și de viteji, pecetluite toate cu pietre grele, care dezvăluiau un trecut ce rămânea încă viu, trezind în noi amintiri, asupra cărora ne-am aplecat de multe ori în anii de școală, pe filele cărților.

De aci am pornit spre fostul palat domnesc, din strălucirea căruiua nu mai rămăseseră decât câțiva pereți, până la suprafața pământului. În aceeași curte am vizitat turnul Chindiei, intrat și el în prăbușire, turn de pază și de veghe, din vremile când poporul și domnul stau să aperse țara. Pe aproape se auzea cântecul Ialomiței, care curge neagră de păcură și pe sub care, legenda spunea că ar fi existat cândva un tunel ce servea de refugiu pentru domn și pentru familia lui, în vremurile de izbeliște, ducând până la Mănăstirea Dealul, adică pe malul celălalt al Ialomiței.

Peste tot, la fiecare pas, se vedeau urme ale trecutului, dar toate lăsate în părăsire și asupra cărora timpul își desăvârșise opera lui de distrugere. Când să plecăm, profesorul Negoescu ne-a arătat, sub streșina bisericii din fosta curte domnească, o ghiulea, înfiptă în perete.

- Se crede că este din vremea turcilor. De atunci stă acolo! Este o bucată de metal, ca o minge de oină.

- Legenda mai spune, ne lămurește Jean Vasiliu, că, atunci când capitala era amenințată de dușmani, domnul își încărca avuțiile, își lua familia și, cu caii potcoviți cu potcoavele invers, pe drum ocolit, fugea în munți!

Ieșind către marginea de nord a orașului, ne este arătat un val de pământ, care de-abia se mai vede și care altădată, după modelul de întăritură roman, făcea ocolul vechii cetăți, încadrând-o în sistemul lui de apărare.

Când ne-am întors, în fața librăriei, în mijlocul unui grup de elevi de clasa a VIII-a a liceului din localitate, ne așteptau scriitorii Teodor Al. Munteanu, Iordache Răducu, Ion Calboreanu, C. Noica, N. Ladmiss-Andreescu, George Doru Dumitrescu și C. Fintîneru care strâneau în mijlocul lor silueta dulce a poetei târgoviștene, Ștefania Stîncă. Deși nu s-au văzut decât de ieri, atât Lalescu, cât și Nichita Tomescu, pare-se că au atât de multe să discute cu Teodor Al. Munteanu, cu Ladmiss-Andreescu și cu George Doru Dumitrescu

încât nu mai sfârșesc. Suntem înconjurați de elevi, de eleve și de mulți, foarte mulți admiratori. Unii vor să ne audă vorbind, alții ne cer autografe, iar cei mai mulți vor să ne afle proiectele.

- Ce ne citiți diseară? Ce carte mai scrieți?

Poeta Ștefania Stîncă discută cu Nichita Tomescu și C. Fintîneru, iar Iordache Răducu, sublocotenent, stă mai mult în poziție de drept și salută ofițerii superiori, care trec în sus și în jos.

- De ce nu te-ai îmbrăcat în civil? îl întreb.

- N-am hainele la mine! îmi răspunde clipind des de după lentilele care îi încadrau ochii.

Am uitat să spun că atât Răducu cât și Calboreanu și Negoescu erau profesori la liceul din localitate, ceea ce determina pe elevii ce ne înconjura să devină sfioși, ori de câte ori aceștia își întorceau fețele, oarecum severe către ei.

Spre seară, suntem conduși la un local din centru, unde ne aștepta o gustare întremătoare, care să țină până după șezătoare. La masă, Ladmiss-Andreescu se mută din loc în loc până își găsește un scaun între Fintîneru și I. Calboreanu, pe motiv că nu vrea să stea lângă poeți.

La orele nouă seara suntem toți în Sala de Arme a Târgoviștei, unde ne aștepta publicul. Profesorul Negoescu a deschis șezătoarea printr-un elogiu făcut revistei *Universul literar*, enumerând totdeodată toate figurile celebre care au trăit aci. Reprezentantul nostru, C. Noica, în cuvântarea sa, s-a arătat a fi un adânc gânditor și un bun conferențiar. A urmat după aceea Jean Vasiliu care, prin cuvinte pline de spirit, a prezentat rând pe rând publicului târgoviștean pe toți scriitorii.

Primul poet care a început festivalul nostru a fost Nichita Tomescu care, cu glas cald, vibrant, a adus în sală atmosfera melancolică, legănătoare a lanurilor întinse de grâu de pe Bărăgan, fiind răsplătit cu îndelungi aplauze.

Ca o orgă, glasul lui Teodor Al. Munteanu dă sălii o gravitate limpede, și publicul gustă cu nesaț din *Merele dom-*

nești, puse la dispoziție de moldoveanul acesta bun și de talent, care în loc de coș ține în mâini cartea sa cu stihuri, abia scoasă de sub tipar.

Este adus apoi de mână un tânăr elev, pe numele lui, George Păun, poet târgoviștean, ascultat cu deosebit interes. Versurile sale sunt tumultuoase, împletind în ele când dragostea de patrie, când revolta, când iubirea care începuse abia să mijască în sufletul său tânăr. Bisat, vrând să plece de pe scenă, este reținut de Jean Vasiliu, care îl roagă să mai citească. Publicul îl încurajează prin bătăi din palme. Colegii, din sală, îl solicită și ei. În cele din urmă se hotărăște: scoate de prin buzunare mai multe hârtii și, în fine, găsind ceea ce căuta, citește din nou. Este o scrisoare către mama lui, în care revolta și înfrustrarea se împletesc armonios, creând adevărata atmosferă a poeziei. Este din nou bisat, dar cerberul, Jean Vasiliu, pentru a nu ieși din program, îl ia de mână, așa cum l-a și adus și, în aplauzele sălii și ale noastre, ale tuturor, îl conduce până la ieșirea din scena. Nu ne putem opri să nu alergăm să-l felicităm. Cu capul în jos, ca o domnișoară, fără să știe ce să ne spună, ne strânge mâinile, fugind în sală, spre băncile ocupate de colegii săi.

Acum Târgoviștea își trimite alt reprezentant. Auditorul trebuie făcut să rădă puțin, și profesorul Ion Calboreanu îl înveselește repede, prin câteva epigrame din care îmi pare rău că nu mai țin minte decât una. Era adresată lui George Voinescu, autorul volumului *Balamuc Palace-Hotel*: „*Mai cu talent și mai cu truc / El desena un „Balamuc” / Îmi spun uitându-mă la carte: / - Mă, ăsta a ajuns departe...*”

Entuziasmul a fost general.

Constantin Fintineru citește un fragment din cartea lui.

Lalescu este prezentat vibrant. Jean Vasiliu are în vocabularul său o mulțime de frumuseți cu care încoronează pe poetul care parcă era un înger căzut din cer. La a patra poezie, tot el l-a întrerupt rugându-l să facă loc subsemnatului, după care citește George Doru Dumitrescu o navelă din volumul său *La fetița dulce*. Este prezentat apoi profesorul Iordache Răducu, bucureștean din Târgoviște, prozator de talent, care citește câteva poezii.

Jean Vasiliu, acest entuziast căruia i se datoresc multe inițiative frumoase în domeniul literaturii, aduce din nou pe scenă alți doi poeți, elevi ai liceului Enăchiță Văcărescu: Marin Petrică și Corneliu Vilt, care, sfioși, se produc cu câteva poezii proprii, furtunos aplaudate de public și în special de colegii de liceu.

Cel din urmă, cu care se și încheie sezaătoarea, este prozatorul N. Ladmiss-Andreescu care, intenționat fusese lăsat ultimul. Autor al câtorva volume de nuvele și unul dintre scriitorii mult apreciați de publicul târgoviștean, el urma să încunună această caldă seară literară.

Dintre scriitorii locali n-a vrut să citească poeta Ștefania Stîncă, deoarece, așa cum a motivat, n-a avut... dispoziție sufletească. Mai era între noi și o fată frumoasă. O chema Ivonne. Ne-a cerut tuturor autografe. S-a pierdut o dată cu sutele de spectatori în negura serii aceleia.

Banchetul oferit a durat până spre ziuă. Când a aflat că se va servi ciorba de potroace à la Târgoviște, poetul Teodor Al. Munteanu a început să bea vârtos. Am încercat zadarnic să-i număr paharele. La al douăzeci și șaptelea le-am pierdut firul... Târziu, văzând că cele două dizeuze au început să-și piardă graiul, a început să cânte el, în locul lor, și cânta – doamne! – de ședeau apele în loc.

În cele din urmă, Iordache Răducu a cerut să i se cânte: *Drag mi-a fost calul bălan*.

În timpul cântecului i-am trimis următoarea pretinsă epigramă: „*Drag mi-a fost calul bălan / Și Răducu militar, mă... / Drag mi-a fost și mi-ar mai fi / Numai dacă n-ar mai scri...*”

Către ziuă, Teodor Al. Munteanu își tot ștergea ochelarii și se plângea că nu mai vede.

– Nu cumva, întreba tot el, cauza o fi vinul ?

Nu i-a răspuns nimeni. Fiecare era obosit sau preocupat de conversațiile cu vecinii săi.

Cele două dizeuze au dispărut, luând cu ele pe Nichita Tomescu și pe un scriitor târgoviștean pe care nu-l cunoșteam, Iordache Răducu a plecat la regiment. Era și timpul. Zorile se arătau sfioase, dar în locul soarelui un nor negru, care se lăfăise toată noaptea pe cer, începuse să toarne melancolii peste întreg orașul.

Am părăsit localul în care petrecusem, printre ultimii, împreună cu Jean Vasiliu și profesorul Ion Negoescu, condus de ei la hotelul unde ni se reținuse camere.

*

A doua zi, am plecat să vizităm mănăstirea Dealului. Pe scaunul din fața autobuzului sta scriitorul Romulus Vulcănescu, profesor la liceul militar și care ne dădea explicații. La destinație, o ceată de flăcăi tineri, sănătoși, viguroși, vioși ne-au întâmpinat cu bucuria lor gălăgioasă. Printre ei se afla și poetul Constantin Popa, elev în ultima clasă a liceului militar.

Confesorul liceului ne-a vorbit de trecutul mănăstirii zidită de Radu, în timp ce poetul Constantin Popa ne-a adus aminte de versurile răposatului poet George Petcu: „*Io Radu Preamăritul Voevod / Și domn a toată Țara Românească, / Lumina pocăitului norod, / Din veac uitat, în veac să izvodească, / La anii suri cinci sute peste mie, / Am împlîntat domnească temelie...*”

Am vizitat apoi criptele mănăstirii, unde sub lespezi cu fel de fel de încrustări odihneau domni și domnițe, cuconi și boieri de seamă ai trecutului glorios. Repauzau aci creștinul Mihai – adormit în leatul 1601, lângă cripta făcută de doamna Marghita fiului său, Io Mihai Moghilă Voevod, lângă Io Vladislav Voevod, lângă Io Petrașco Voevod și domn a toată Țara Românească, fiul lui Io Radul Voevod.

Îmi vin în minte alte versuri ale poetului George Petcu: „*Am pus în lespezi rugă de psaltire, / Umilă, întru slavă glăsuire. / Și ca uitarea să nu crească pe norod. / La crugul doi de zodie-însorită / Au înflorit cu slovă grea – izvod – / Pe Sfânta mînăstire ctitorită*”.

Către sfârșitul vizitei ne sunt arătate și sălile de clasă ale elevilor, precum și sala de Psyhotehnie, unde profesorul Romulus Vulcănescu, aflat în elementul său, ne dă iar toate explicațiile.

Întoarcerea la Târgoviște este grăbită de timpul scurt cât mai aveam până la sosirea trenului. Ne însoțesc la gară Jean Vasiliu, profesorii Calboreanu și Ion Negoescu, precum și elevi ai liceului Enăchiță Văcărescu, repetându-și rugămintea de a nu-i uita...

Virgil Carianopol

(Din volumul: *Scriitori care au devenit amintiri*.

București: Editura Minerva, 1973)

TÂRGUL

La sosirea acelor trenuri din noapte în fața gării așteptau câteva trăsuri destul de hârbutite din alte vremuri târgoviștene. Nu după mult timp aveau să dispară definitiv. Și chiar câteva briști apăreau. Trei dacă nu patru. Din satele apropiate. Unul din vizitii avea mijlocul încins cu un brâu verde de lână. Peste brâu, în față, curgea o salbă de zale galbene de alamă de la un briceag, înfipt în cingătoare. Și un turism bătrân suia drumul către gară ca un presumptiv taxi

de piață. Tușea pe eșapament ca o sobă-n care n-ai mai făcut focul de mult. Supraviețuise războiului și ocupației. Un Renault cu podeaua joasă. Leontescu-1 chema pe proprietarul acelei mașinuțe din anii de până-n război. Ca și pe cel de atunci, frate mai mic al aceluia. Oameni tare pricepuți la mecanică și tot atât de cumse-

cade. Potrivii de stat. Poate chiar mărunți, da' veseli și-ntotdeauna cu chip senin. Cel de dinainte trăgea un picior. Stația lor de taxiuri era aici în fața primăriei, de-a lungul fostului han Văcărescu, sediul de mai spre noi ca timp al sucursalei CEC. Cealaltă stație de taxiuri - două a avut acest oraș până să vină rușii - era de-a lungul Hanului Galben. Șirul de mașini se prelungea până-n poarta Mănăstirii Stelea. Șoferi ca Haralambie, Chișcoi, Eracle, ca Gheorghită până la optsprezece - douăzeci, aici își așteptau mușterii. Se hărăneau și ei cu câte un Ford cu mustață, cu câte un Chevrolet de până-n treizeci, cu câte un Playmout. Și de un Desotto-mi amintesc. Hârbulețe cârpite și revopsite, adunate de pe la curți boierești pe câte un preț de nimic de acei bărbați tineri. Țărani de fapt de prin comunele din jurul orașului. Țineau să scoată un ban altfel decât prin munca atât de amară a pământului. Cam patruzeci au umblat edecurile astea ca taxi-uri

prin Târgoviște. Oameni cu totul anonimi și destul de săraci, au pus umărul la evoluția localității către civilizație. Și au reușit un timp. Erau legați de lumea restaurantelor, a cafenelelor, a cluburilor de noapte. De zonele comerciale. De lumea tribunalului, a judecătoriei și a administrației de stat. Erau legați de gară, de trenurile care veneau și plecau. Aduceau și luau călători. De sediile societăților de petrol, de mișcarea negustorimii. De abundența produselor alimentare. Din treizecișisapte, toată această lume a început să se restrângă, să se chircească. Intre treizecișisapte - treizecișinouă părea să fi intrat într-un colaps. În Târgoviște întotdeauna a umblat o lume cosmopolită. Aici a fost o interferență de neamuri. În afară că a fost reședință domnească

secole de-a rândul a fost un târg deschis european. A fost o vreme când pe aici umblau negustori cu mărfuri din toată Europa. Vechimea localității e mult mai adâncă decât se estimează prin documente scrise. Pământul e plin de relicve. Nu numai solul orașului cât spațiile a zeci de sate din jur.

Populația a fost destul de diversă-n toate timpurile. În comerț evreii și grecii au avut rolul cel mai însemnat. Inclusiv nemții, turcii și bulgarii. Așa-ziii sârbi de azi, urmașii vechilor seimeni domnești. S-au împământănit prin căsătorii. Formează ce avea să se numească suburbia Matei Voievod. Oameni deosebit de muncitori, cu pricepere la grădinarit și-n negustorii. În afara acestor balcanici, ceilalți au părăsit aceste locuri. Prăvăliile lor, bolți le ziceau ai noștri de la Bunget cu anii s-au pustiit. Măcar acei șoferi și-au dus mașinuțele în satele de baștină și le-au adăpostit pe sub șoproane. Fiind oameni tineri, toți au fost chemați la regimente, duși pe fronturile de război, de unde puțini s-au mai întors.

Marin Petre Constantin

LUCRĂRI DE SPECIALITATE

1. Petrescu, Victor. *Cultură și istorie.*

Urziceni:Editura Anca, 2007.

ISBN 978-973-88275-3-0

Cultura și istoria s-a constituit întotdeauna ca un binom inseparabil definitoriu pentru o societate. Cultura se dezvoltă în istorie și este acea parte ce-i dă specificul inalienabil, din toate punctele de vedere inconfundabil, ca parte a dimensiunii spirituale. Pe acest filon își alcătuiește cartea bibliologul și istoricul literar Victor Petrescu.

Din cuprinsul acestei lucrări, dar și din alte volume publicate în ultimii ani, se poate stabili cu precizie zona de preferință a autorului începută din perioada veche preromână cu portretul schițat lui Decebal, pentru a se cantona în istoria și cultura noastră medievală. Deschizător de drum nu putea fi decât Mircea cel Bătrân, primul domnitor muntean cu capitala în Târgoviște. O trecere rapidă prin opera acestuia conturează imaginea unui adevărat ctitor de țară. Cercetările autorului merg în principal pe filonul Țării Românești și a capitalei acesteia, Târgoviște, oprindu-se la personalitatea lui Neagoe Basarab, pentru a continua cu Petru Cercel și în mod firesc cu Mihai Viteazul căruia îi dedică 3 studii de mare interes pentru istoriografie.

Partea dedicată culturii, cea mai cuprinzătoare, începe cu opera de tipograf a lui Coresi și tiparnița sa de la Târgoviște. Cea mai extinsă parte, cu originale contribuții la cunoașterea acestui moment, rămâne epoca premodernă și începuturile modernismului românesc. Poeții Văcărești și vremea lor cercetați și din noi perspective, cu deosebire acțiunea politică a acestora li se alătură figura proteică a lui I. H. Rădulescu, ctitor al teatrului românesc, Vasile Cârlova, personalitatea pictorului Nicolae Grigorescu și I. L. Caragiale.

Un pas peste munți, în Transilvania, prilejuiește autorului întâlnirea cu doi mari poeți ai neamului Octavian Goga și Lucian Blaga, văzuți în două momente esențiale ale existenței lor: realizarea Marii Uniri.

2. Erich, Agnes. *Tîrziman, Elena. Informație și document în societatea cunoașterii.* Târgoviște: Editura Bibliotheca, 2007.

ISBN 978-973-712-253-7

Lucrarea se adresează exclusiv noilor tehnologii electronice și se constituie prin complexitate, amploare

și rigurozitate ca un adevărat tratat de specialitate.

Documentele electronice de la definire la caracteristici și tipologie, până la standarde și norme sunt analizate după criterii atent elaborate, în concordanță cu accepțiile internaționale.

Lucrarea oferă un adevărat model de Gestiune Electronică a Documentelor (GED) și Gestiunea Electronică a Informațiilor și Documentelor Existente (GEIDE).

Sinteza adună într-o structură proprie tot ce este mai bun în literatura de specialitate și le oferă utilizatorului român.

Devine și mai evident, parcurgând paginile lucrării că ne aflăm nu numai în fața unei noi realități tehnologice sau științifice, ci și în compania unei adevărate revoluții a limbajului. De aici necesitatea afișării unei liste cu acronime utilizate – limba mondială a informației – și mai ales un glosar bogat de termeni, un adevărat dicționar oferit cititorilor drept călăuză în labirintul noilor structuri informative.

Prin această lucrare plină de merite cercetarea românească de specialitate devine astfel contemporană cu noile literaturi ale lumii.

3. Petrescu, Victor. *Ipostaze ale literaturii române vechi.* Târgoviște: Editura Bibliotheca, 2007.
ISBN 978-973-712-301-5

În volumul de față, bibliologul și istoricul literar Victor Petrescu adună cvasitotalitatea scrierilor sale dedicate culturii române vechi. În această lucrare un aspect important îl constituie faptul că autorul panoramează scrierile din toate cele 3 provincii istorice românești, văzute ca un tot organic inseparabil. Cultura și literatura noastră națională alcătuiesc un summ-um dinamic, în continuă transformare și îmbogățire pe măsură ce noi generații aduc propriile contribuții.

Secolele XV și XVI au fost unele din cele mai bogate în afirmarea scrisului din Principatele Române. Epoca lui Ștefan cel Mare, adevărat ctitor de cultură, Neagoe Basarab și zidirea sa de la Curtea de Argeș, dar și „Învățăturile către fiul său Teodosie” sunt încă dependenți de autoritatea capului politic sau statal. Aceeași situație se regăsește și în vremea lui Petru Cercel domnitorul cărturar cu un secol înaintea lui Dimitrie Cantemir sau a lui Mihai Viteazul. Acești domnitori au fost ei înșiși slujitori ai condeiului, dar au

și atras cărturari ce le-au immortalizat epoca. Așa apar Coresi, Nicolaus Olahus, Stavrinus, Baltazar Walther.

Cu acest nou pas în afirmarea identității naționale secolul al XVII-lea consemnează o adevărată bătălie pentru afirmarea limbii române, facilitată și de apariția tiparului în 1508 la Târgoviște, prin grija călugărului Macarie, sprijinit de luminatul domn Radu cel Mare. Apar primii cronicari: Matei al Mirelor, Udriște Năsturel, Nicolae Milescu, Miron Costin, dar și prelați abili mânăitori ai penei de scris ca Mitropolitul Simion Ștefan al Ardealului, Varlaam sau Dosoftei în Moldova, Petru Movilă.

Secolul al XVIII-lea continuă un timp cu bipolaritatea scrierilor autohtone - laice și religioase - pusă în lumină de scrierile cronicarilor munteni: Radu Greceanu și Radu Popescu, de figura europeană a stolnicului Constantin Cantacuzino, de Nicolae Costin și Ion Neculce. Alături de aceștia, epoca va fi luminată de doi adevărați titani: Antin Ivireanul, un român de adopțiune și Dimitrie Cantemir, domnitor și erudit de recunoaștere europeană, primul enciclopedist pe care l-a dat cultura română.

Toate aceste personalități creatoare, tot mai complexe pe măsură ce avansăm în timp sunt cercetate din multiple perspective, cu ancorări atente în climatul epocii și în biografiile fiecărui autor.

4. Mitric, Olimpia. *Manuscrise românești din Moldova. Catalog*, vol. I. Iași: Editura Junimea, 2006

Cunoscuta cercetătoare Olimpia Mitric și-a continuat periplul academic în acțiunea științifică de inventariere a manuscriselor vechi din trei județe ale Moldovei: Botoșani, Neamț și Bacău.

Cele 788 de manuscrise sunt descrise în ordine cronologică sau după numerotarea din inventare la instituțiile de arhivare județene. Autoarea a adoptat metoda de descriere a Catalogului manuscriselor românești, editat de Biblioteca Academiei, în 1967. Buna cunoaștere a slavonei vechi, dar și a altor limbi slave, îi permit cercetătoarei să adopte atât transcrierea fonetică interpretativă, cât și unele variante proprii pentru a reda cât mai optim valoarea fonetică a sunetelor, apropiind unele cuvinte de forma lor grafică actuală în vocabularul limbii române contemporane.

Deși majoritatea manuscriselor provin din secolul al XIX-lea, cu puține din secolul anterior, întâlnim și unele însemnări autografe contemporane, îndeosebi ale unor scriitori cum ar fi George Bacovia.

Informațiile bibliografice clasice sunt însoțite de reușite transcrieri ale unor pasaje de mare interes pentru istoria limbii literare, o sursă deosebită fiind însemnările marginale.

Olimpia Mitric transformă descrierea bibliografică

într-o minuțioasă analiză a tuturor componentelor grafice ale documentelor. Pasajele traduse sau transliterate sunt alese cu grijă pentru a ilustra fațetele multiple ale mesajului cultural al textelor.

5. Buluță, Gheorghe; Craia, Sultana; Petrescu, Victor. *Biblioteca în societatea informației*. București: Editura Do-MinoR, 2007.

Trei autori, specialiști, cunoscuți ai lumii bibliotecilor din România, dr. Gheorghe Buluță, dr. Sultana Craia și dr. Victor Petrescu și-au propus în volumul de față un comentariu științific, dublat de observații profesioniste și de o solidă cultură a domeniului bibliotecii. Se discută și se argumentează diferitele aspecte mai noi și mai vechi, actuale și de viitor ale vieții și activității bibliotecii, de cercetare din biblioteci și mai ales statutul actual și de viitor al unui profesionist care este bibliotecarul.

În primul capitol al volumului intitulat „Condiția bibliotecii azi” este abordat conceptul de „bibliotecă publică ca subsistem al sistemului culturii” prin prisma manifestului UNESCO pentru biblioteca publică (1994) și a declarației de la Copenhaga (1999), a locului bibliotecii ca spațiu de întâlniri non-comerciale și mai ales a rolului ei în conceperea, organizarea și dezvoltarea unui „Centru de informare a Comunității”.

În capitolul al doilea intitulat „Condiția bibliotecarului” este abordată situația actuală și perspectivele meseriei de bibliotecar în secolul XXI, autorii conchizând, cu argumente, că bibliotecarul „este deopotrivă un tehnician, un formator, un comunicator, un organizator, capabil de gestiune, relații interumane, cu imaginație în dezvoltarea de proiect, capabil să lucreze în echipă, să coordoneze, să evalueze”.

Un capitol interesant este cel intitulat „Condiția publicului”. Scrierea acestui capitol se bazează pe o anchetă desfășurată în primăvara anului 2006, anchetă ce a vizat tipologiile și nevoile de consum media ale publicului, pe categorii de vârstă și sex.

Interesante sunt cele șase anexe ale volumului, care sunt de fapt manifeste, declarații cu caracter internațional sau documente de valoare, a căror publicare face dovada conectării lor la lumea mare, vie și adevărată a bibliotecii secolului XXI.

Liliana Neacșu

BIBLIOTECA „ION HELIADE RĂDULESCU” DÂMBOVIȚA
Târgoviște, str.Stealea , nr.2, cod 130018 - Tel./Fax.: 0245/612316
E-mail: office@bjdb.ro, Web: www.bjdb.ro

Principală bibliotecă publică a județului, pune la dispoziția utilizatorilor un fond de peste 300.000 documente: cărți, periodice, materiale audio-video și documente non-publicații.

Servește interesele de informare, studiu, lectură, educație și recreere ale utilizatorilor din municipiul Târgoviște și întreg județul Dâmbovița, prin servicii care asigură accesul nediscriminatoriu la propriile fonduri (colecții și baza de date), precum și la alte surse, accesibile ei din exterior.

SERVICIILE

- **Serviciul dezvoltare, evidență, prelucrare a colecțiilor, catalogare, organizarea cataloagelor**
- **Serviciul studii, cercetare, informare bibliografică, automatizarea serviciilor. Asistența de specialitate**
- **Serviciul relațiilor cu utilizatorii**
- **Centrul de informare comunitară (C.I.C.)**

Secția colecții speciale „Constantin Cantacuzino”

Fondul secției este compus din: cărțile donate de particulari; carte veche românească; carte cu însemnări manuscrise; fondul scriitorilor dâmbovițeni; colecția de manuscrise literare românești; ediții bibliofile românești și străine; ex-librisuri; colecția de cartofilie; microfilme (ale revistelor și ziarelor apărute de-a lungul anilor în limitele geografice ale județului Dâmbovița.

Filiale:

Filiala Micro IX (strada Avram Iancu, Bl. 17, Sc. C, Ap. 43)

- Dispune de un fond de peste 6000 unități de bibliotecă din toate domeniile, predominând cartea pentru satisfacerea cerințelor de lectură ale elevilor;

- Organizează activități de popularizare a filialei, de animație culturală în școlile din micro IX.

Filiala „Chișinău” (strada Ion Creangă nr.82/1, Chișinău, Republica Moldova)

- Are un fond de 20 251 volume, din care 74 titluri de periodice.

Periodic, biblioteca organizează activități la sediu, în colaborare cu alte instituții culturale, dedicate principalelor evenimente ale spiritualității românești și universale.

Secția de împrumut pentru adulți

- Oferă cititorilor o colecție compusă din peste 70.000 de volume din domeniile: filosofie, religie, științe sociale, lingvistică, literatură română și universală, generalități, istorie, geografie, biografii.

- Practică împrumutul interbibliotecar.

- Pune la dispoziția cititorilor liste tematice de recomandare, de prezentare a ultimelor noutăți intrate în colecțiile noastre.

Secția de periodice „Elena Văcărescu”

- Pune la dispoziția cititorilor peste 11.000 unități de bibliotecă, (periodice) având 20 de locuri pentru studiu în sală. Organizează banca de date privind dezvoltarea economico-socială a județului Dâmbovița reflectată în presa centrală și locală. Alcătuiește „Anuarul Dâmbovița”, punând la dispoziție, spre cercetare, publicații sau orice referințe despre lucrări existente în depozitul local.

Secția de carte tehnico-științifică „Nicolae Ciorănescu”

- Pune la dispoziția cititorilor un fond de peste 25.000 publicații din domeniile respective.

- Acordă referințe și informații de specialitate.

Secția de împrumut pentru copii „Ioan Alexandru Brătescu-Voinești”

- Funcționează într-un spațiu propriu (Bulevardul Libertății, bl. B 2, parter).

- Pune la dispoziția copiilor un fond de peste 40.000 de publicații specifice particularităților de vârstă și pregătire școlară.

- Colecțiile sunt organizate pe criterii tematice, în concordanță cu bibliografia școlară, cu cerințele de studiu și lectură ale copiilor.

- Fondul de referință poate fi consultat în sala de lectură, special amenajată.

Sala de lectură „Grigore Alexandrescu”

- Oferă spre studiu lucrări din toate domeniile cunoașterii (aproximativ 100.000 volume).

- Dispune de 30 de locuri pentru studiu.

- Pune la dispoziție materiale de referință, de informare bibliografică, de cunoaștere a tradițiilor socio-culturale ale colectivității.

Secția de artă „Nicolae Grigorescu”

- Colecția conține peste 7000 lucrări de estetică generală, cărți și albume din domeniul artelor

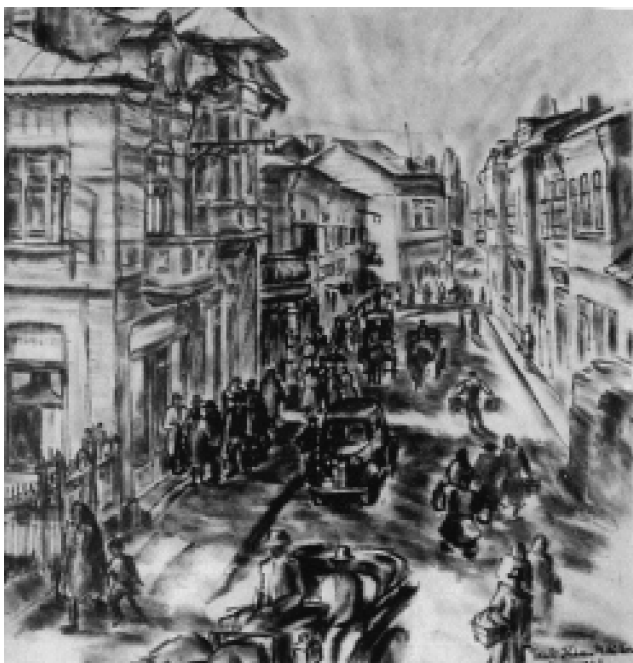
- Are un număr de peste 10.000 unități de bibliotecă, din domeniul audiovizualului (discuri, casete audio și video, benzi magnetice, CD-uri, CD-rom).

- La solicitare, în limita posibilităților, pune la dispoziție fondul de discuri și casete pentru imprimări.

PROGRAM PENTRU PUBLIC:

LUNI: 12-19; MARȚI – VINERI: 9-19; SÂMBĂTĂ: 9-12.

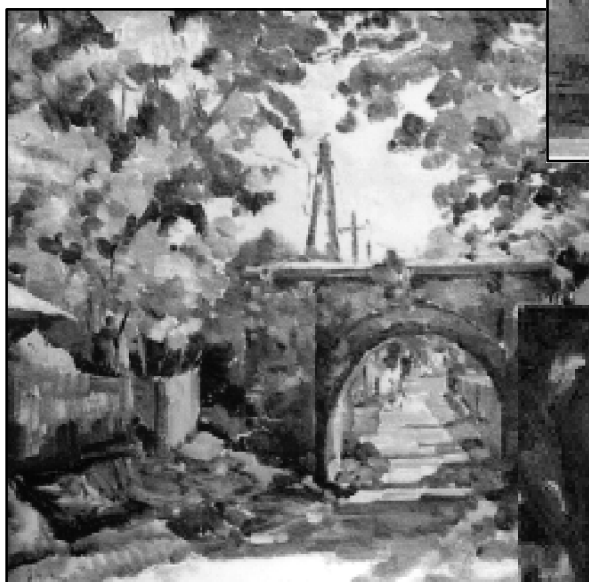
Târgoviștea în timp...

Tanți Iliescu Mihăilescu
Centrul vechi

Vasile Blendea – Curtea Domnească

Aurel Vasilescu
Poarta seimenilor

Timotei Constantinescu – Magazinul lui Ghidale